

**VILNIAUS UNIVERSITETO
VERSLO MOKYKLA**

VERSLO FINANSŲ PROGRAMA

*Jorė Ruškytė
Aistė Brazauskaitė*

BAKALAURO BAIGIAMASIS DARBAS

Viešųjų finansų instrumentų verslui tendencijos 2021-2027 m. laikotarpiu	Trends of Public Financial Instruments for Business in 2021-2027 Period
---	--

Darbo vadovas (-ė) Partn. Doc. Taurimas Valys

Leidžiama ginti_____

(parašas)

Darbo įteikimo data

Vilnius, 2021

SANTRAUKA
VILNIAUS UNIVERSITETO VERSLO MOKYKLA
VERSLO FINANSŲ STUDIJŲ PROGRAMA
VIEŠŲJŲ FINANSŲ INSTRUMENTŲ VERSLUI TENDENCIJOS 2021 - 2027 M.
LAIKOTARPIU

Darbo vadovas (-ė) – Partn. Doc. Taurimas Valys

Darbas parengtas – 2021 m. Vilniuje

Darbo apimtis – 46 puslapiai.

Lentelių skaičius darbe – 2 vnt.

Paveikslų skaičius darbe – 12 vnt.

Literatūros ir šaltinių skaičius – 42 vnt.

Trumpas darbo apibūdinimas: išanalizuota viešųjų finansų instrumentų sąvoka, efektyvumas, panaudojimo sritys; pasitelkiant tyrimus, išskirtos tendencijos 2021-2027 metams.

Darbo problema: viešųjų finansų instrumentų naudingumo, efektyvumo, pasirinkimo įvairovės, panaudojimo aspektai 2021-2027 m. laikotarpiu.

Darbo tikslas: išanalizuoti viešųjų finansų verslui temą bei išskirti tendencijas 2021-2027 m. laikotarpiu.

Uždaviniai: atlikti mokslinės literatūros analizę, sudaryti tyrimo metodiką, atlikti empirinius tyrimus, juos išanalizuoti, išskirti pasikartojančias tendencijas bei pateikti išvadas.

Darbe taikyti tyrimo metodai: mokslinės literatūros analizė, kiekybinė apklausa, ekspertų kokybinis interviu.

Atlikti tyrimai ir gauti rezultatai: kiekybinė apklausa apie viešųjų finansų instrumentų paklausą: išsiaiškinta, kad respondentai svarstytų finansuoti verslą šiais instrumentais, populiariausias instrumentas – paskola. Kokybinis interviu: išsiaiškinta, kad viešųjų finansų instrumentai 2021-2027 m. bus plačiai naudojami ir prisidės įgyvendinant valstybės tikslus.

Darbo išvados: 2021-2027 m. laikotarpiu numatomas viešųjų finansų instrumentų verslui aktualumo augimas, auganti priemonių įvairovė, geresnis prieinamumas. Šie instrumentai pagrinde bus naudojami tvarumo, žalumo, skaitmeninimo srityse. Numatoma, kad versluose, kur generuojama grąža, šie instrumentai didžiąja dalimi keis subsidijas.

SUMMARY

VILNIUS UNIVERSITY BUSINESS SCHOOL

BUSINESS FINANCE PROGRAMME

TRENDS OF PUBLIC FINANCIAL INSTRUMENTS FOR BUSINESS IN 2021-2027 PERIOD

Supervisor – Partn. Doc. Taurimas Valys

Thesis was written in year 2021 at Vilnius

Thesis contains 46 pages.

The number of tables in thesis: 2.

The number of illustrations in thesis: 12.

Amount of literature sources: 42.

Short description: analysis of the public financial instruments for business, its' concept, efficiency; by doing empirical research, trends of public financial instruments were defined for 2021-2027 period.

The aim of thesis: analysis of the public financial instruments for business and definition of its' trends in 2021-2027 period.

Problem: the efficiency, variety and use of the public financial instruments for business in 2021-2027 period.

Research methods: analysis of scientific literature, quantative survey, qualitative interview with experts.

Research and results: quantative survey: the majority of respondents would consider to finance a business using public financial instruments; the most popular instrument appeared to be a credit. Interview with experts: public financial instruments for business will be widely used in the period of 2021-2027 and they will have a significance in achieving aims of the country.

Conclusions: in the period of 2021-2027 public financial instruments are expected to increase in relevance, as well as in the amount of instruments and its' approachability. These instruments will be mainly used in sustainability, digitalisation, green economy fields. It is expected that in businesses that generate return, subsidies will mostly get replaced with public financial instruments.

TURINYS

IVADAS	6
1. VIEŠŲJŲ FINANSŲ TEORINIAI ASPEKTAI BEI PRAEITIES TENDENCIJOS	8
1.1 Viešieji finansai	8
1.2 Viešųjų finansų instrumentai verslui	9
1.2.1 Finansų instrumentų koncepcija	9
1.2.2 Finansų instrumentų rūšys	11
1.3 Viešųjų finansų instrumentai Lietuvoje	13
1.4 Viešųjų finansų instrumentų pagrindinės panaudojimo sritys	16
1.5 Viešųjų finansų instrumentų įtaka šalies ekonomikai ir efektyvumas	19
1.6 Viešųjų finansų instrumentų tendencijos Lietuvoje	21
2. VIEŠŲJŲ FINANSŲ INSTRUMENTŲ TENDENCIJŲ TYRIMO METODOLOGIJA	25
3. VIEŠŲJŲ FINANSŲ INSTRUMENTŲ VERSLUI TENDENCIJŲ 2021-2027 M. TYRIMAS	28
3.1 Kiekybinio tyrimo rezultatų analizė	28
3.2 Ekspertų vertinimo analizė	33
IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS	50
LITERATŪROS IR ŠALTINIŲ SĄRAŠAS	52
PRIEDAI	56

PAVEIKSLAI

1 paveikslas. Finansiniai instrumentai, sukurti Europos Regioninio Plėtros fondo ir Europos Socialinio fondo lėšomis	11
2 paveikslas. Verslo finansavimas pagal finansavimo formas.....	14
3 paveikslas. Finansinių priemonių skaičius ir biudžetas pagal institucijas.	16
4 paveikslas. Viešųjų finansų instrumentų panaudojimas pagal skirtingas sritis.	17
5b paveikslas. Viešojo finansavimo lėšos.....	22
5a paveikslas. Finansinių priemonių kiekis	22
6 paveikslas. Tyrimo metodologijos pavaizdavimas.	27
7 Paveikslas. Pasinaudojimas viešųjų finansų instrumentais.....	28
8 Paveikslas. Pasinaudojimas viešųjų finansų instrumentais plėtrai.....	29
9 Paveikslas. Finansų instrumentų pasirinkimai verslo plėtrai.	29
10 Paveikslas. Viešieji finansų instrumentai verslo steigimui.....	30
11 Paveikslas. Viešųjų finansų instrumentų pasirinkimai verslo steigimui.....	30
12 Paveikslas. Viešųjų finansų instrumentų pasirinkimų pasiskirstymas.....	31

LENTELĖS

1 lentelė. Finansų ministerijos vertinimo išvados ir tendencijos prielaidos	23
2 lentelė. Ekspertų vertinimų bendros įžvalgos bei tendencijos	48

IVADAS

Temos aktualumas: Pasak K. Motiejūno, „po finansų krizės labai sugriežtėjo tradicinių finansuotojų – bankų ir kitų panašių institucijų – reguliavimas, jie privalo daug reikliau vertinti savo paskolų riziką bei paskolų gavėjus. Iš to kilo praktika, kad bankinį finansavimą gali gauti vis mažiau rizikingi projektai“ (INVEGA, 2021). Kaip šio įvykio pasekmė, rinkoje atsivėrė tam tikros finansavimo „skylės“ – verslai, projektai ar net sektoriai, kuriems pritraukti finansavimo šaltinius yra itin sudėtinga.

Viešojo ir privataus sektoriaus partnerystė yra vienas iš efektyviausių įrankių pritraukiant finansavimo šaltinius įvairiems projektams (Makarov & Plotnikov, 2018). Kad įvairūs verslai turėtų kuo palankesnes galimybes gyvuoti ir vystytis, valstybė jiems suteikia tam tikrą pagalbą. Šį reiškinį galima įvardinti kaip tam tikrą abipusę naudą: verslas gauna galimybę kurtis, plėstis, generuoti aukštesnes pajamas, uždirbti pelną, taip gerindamas šalies ekonominius rodiklius, o valstybė taip gali įgyvendinti savo ekonominės plėtros bei kitus Europos Sąjungos numatytus tikslus. Praeityje šis vaidmuo didžiąja dalimi atitekdavo subsidijoms, tačiau įvertinus efektyvumą ilguoju laikotarpiu, jau 2007 - 2013 m. ši verslo finansavimo forma buvo pradėta keisti į viešųjų finansų instrumentus. 2014 - 2020 m. šis pokytis dar labiau ryškėjo. Atlikti veiksmingumo vertinimai taip pat įrodė, jog viešųjų finansų instrumentai yra itin reikšmingas įrankis palaikant ekonominių ir socialinių rodiklių raidą šalyje (fi-compass, 2021). Dėl šios priežasties ši tema tampa vis labiau aktuali tiek iš verslo, tiek iš valstybės perspektyvų.

Siekiant geriau suprasti ir įsigilinti į ateinančių septynerių metų verslo finansavimo galimybes panaudojant „atsinaujinančias“ valstybės lėšas yra itin svarbu išanalizuoti šių instrumentų naudingumą, efektyvumą ir ištirti galimas tendencijų kryptis.

Temos naujumas: Viešųjų finansų instrumentų koncepcija nėra visiškai naujas reiškinys, bet per pastaruosius porą dešimtmečių jų vaidmuo verslo finansavimo kontekste įgauna vis didesnę reikšmę. Atsižvelgiant į praėjusių laikotarpių duomenis, galima tikėtis dar didesnės viešųjų finansų instrumentų panaudojimo ekspansijos ateinančių 7 metų laikotarpiu.

Darbo problema: Viešųjų finansų instrumentų efektyvumo, pasirinkimo įvairovės, panaudojimo aspektai 2021 - 2027 m. laikotapiu.

Tyrimo objektas: Viešųjų finansų instrumentų tendencijos.

Darbo tikslas: išanalizuoti viešųjų finansų verslui temą bei išskirti tendencijas 2021 - 2027m. laikotarpiu.

Darbo uždaviniai:

1. Atlikti mokslinės literatūros apžvalgą viešųjų finansų instrumentų tema.
2. Remiantis apžvelgta literatūra, sudaryti metodiką empirinei tyrimo daliai.
3. Surinkti empirinių duomenų, atlikti jų analizę, išskirti pasikartojančias tendencijas.
4. Apibendrinti tyrimo rezultatus, pateikti pasiūlymus esamai situacijai tobulinti.

Tyrimo metodai: mokslinės literatūros ir antrinių šaltinių analizė, kurioje nagrinėjama viešųjų finansų instrumentų verslui sąvoka, rūšys, jų įtaką ekonomikai ir praeities tendencijos. Kiekybinis tyrimo metodas – anketinės apklausos versliams žmonėms; kokybinis tyrimo metodas – ekspertų interviu. Gautų rezultatų aprašymas, apibendrinimas, analizė, duomenų vizualus pavaizdavimas.

Darbo struktūra: darbas susideda iš trijų skyrių: viešųjų finansų instrumentų verslui sąvoka ir praeities tendencijos, tyrimo metodologija, tyrimo rezultatų aptarimas. Prieduose yra pateikiami: kiekybinio ir kokybinio tyrimų klausimynai; kokybiniame interviu dalyvavusių ekspertų sąrašas; interviu su kiekvienu ekspertu stenogramos.

1. VIEŠŲJŲ FINANSŲ TEORINIAI ASPEKTAI BEI PRAEITIES TENDENCIJOS

1.1 Viešieji finansai

Remiantis skirtinga mokslinė literatūra, galima rasti įvairių finansų sąvokos apibrėžimų. Tarptautinių žodžių žodynas finansus apibūdina taip: „lėšų, priklausančių įmonei arba valstybei, visuma; įmonės, valstybės lėšų sudarymo, paskirstymo ir panaudojimo sistema.“ Kazlauskienė, (2012), finansų mokslo sąvoką apibūdina kaip mokslą, kuris nagrinėja šalies centralizuotų ir decentralizuotų pinigų fondų sudarymą, paskirstymą, panaudojimą ir kontrolę. Taigi, viena ar kita forma kartojami šie pagrindiniai finansų bruožai: lėšų kaupimas (sudarymas), paskirstymas, panaudojimas ir kontrolė. Tačiau, atliekant šias funkcijas, finansai tampa ekonominių piniginių santykių priemone: pasak Daujotaitės ir kt., (2015), „finansai suprantami kaip ekonominiai piniginiai santykiai, kurie atsiranda valstybei, įmonei, organizacijai arba asmeniui įgyjant, kaupiant, naudojant ir kontroliuojant piniginius išteklius.“

Viešieji finansai - valstybės ir savivaldybių biudžetai, Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšos, valstybės įmonių finansai bei nebiudžetiniai fondai (Černiauskas, 2021). Jie turi tokias pačias funkcijas kaip ir bendrinė finansų sąvoka, bet yra kontroliuojami valstybės (arba savivaldybės). Kitaip tariant, viešieji finansai yra visuomeniniai santykiai, kurie užtikrina šalies ekonominių, socialinių, kultūrinių funkcijų vykdymą. (Tomaševič, 2016).

Kaip ir minėta anksčiau, viešieji finansai neapsiriboja tik tam tikros valstybės ar jos dalies finansais ir biudžetu. Ši sąvoka aprėpia ir tam tikrų valstybių sąjungų finansines įstaigas: pavyzdžiui, Europos Sąjungoje tai yra Europos Centrinis bankas, Europos investicijų bankas, Europos investicijų fondas.

Viešieji finansai atlieka įvairias funkcijas (ekonominę, politinę, socialinę, kultūrinę), kurios prisideda prie valstybės vystymosi ir augimo, pragyvenimo lygio užtikrinimo, verslo plėtros ir kitų tikslų. Vienas iš būdų, kuriuo valstybė prisideda prie ūkio ir verslo plėtros, yra viešieji finansų instrumentai verslui. Pasak ESTEP (2021), „valdžios sektoriaus investicijos yra svarbus finansų politikos įrankis, leidžiantis mažinti ekonominių ciklų svyravimus, skatinti ekonomikos augimą ir transformaciją. Jos gali lemti darbo našumo ir ekonomikos potencialo padidėjimą“.

Taigi, viešieji finansai gali būti itin galingas įrankis, leidžiantis gerinti bendrą valstybės situaciją.

1.2 Viešųjų finansų instrumentai verslui

Poreikis teikti verslams finansinę pagalbą Lietuvoje atsirado dėl bankų sektoriaus aukštos kapitalizacijos, kurios dėka bankai išlieka pelningi, tačiau daliai verslų - mažosioms ir vidutinėms įmonėms gauti finansavimą nėra lengva (Europos Komisija, 2020). Finansų ministerija 2021 m. atliktame vertinime „Verslo srities planuojamų finansinių priemonių išankstinis vertinimas“ finansines priemones (instrumentus) apibrėžė kaip būdą panaudoti valstybės biudžeto išteklius, teikiant ne vienkartinės negrąžinamas subsidijas įmonėms, o skolinant lėšas, investuojant į įmonių kapitalą, teikiant garantijas („atsinaujinančios lėšos“) (Finansų ministerija, 2021). Kadangi viešųjų finansų instrumentų verslui samprata yra pakankamai kompleksiška, norint geriau suprasti jų specifiką, visų pirma reikia išanalizuoti pačią koncepciją ir išskirti egzistuojančias rūšis.

1.2.1 Finansų instrumentų koncepcija

Sąvoka „finansinis instrumentas“ yra įvardijamos finansavimo priemonės, skirtos vienam ar keliems konkrečioms politikos tikslams pasiekti. Taip pat, verslo kontekste finansų instrumentai – tai priemonės remiančios investicijas, kurios tikėtina yra finansiškai perspektyvios ir nesukelia papildomo padidrinimo pakankamam finansavimui iš rinkos šaltinių (BGI Consulting et al., 2018).

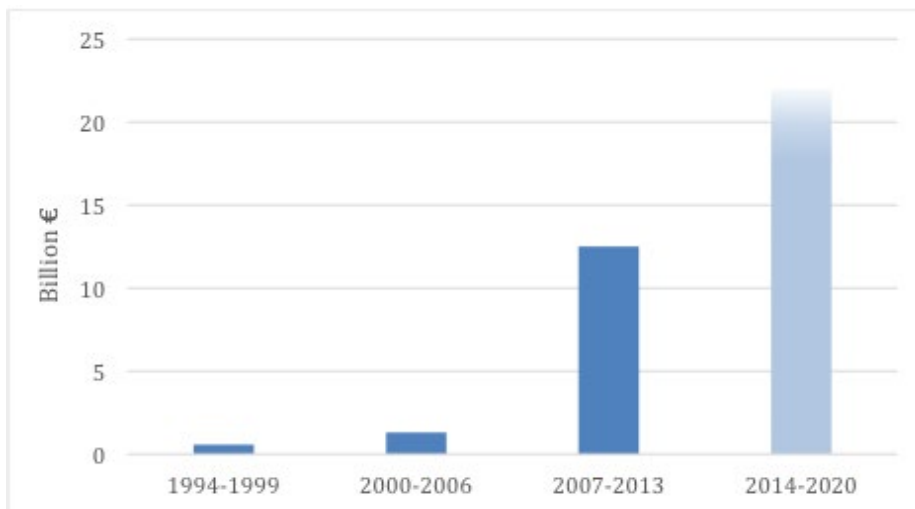
Kitaip tariant - tai priemonės, kurių dėka lėšos yra investuojamos į verslo ir ekonomikos augimą, o vėliau vienais ar kitais būdais „sugrįžta“ tiekėjui. Tokios priemonės gali būti investicijos į nuosavą ar kvazinuosavą kapitalą, paskolos ar garantijos, arba kitokios rizikos pasidalijimo priemonės, kurios prireikus gali būti derinamos su dotacijomis (Finansų ministerija, 2015). Viešųjų finansų atveju lėšų tiekėjais gali būti ES fondai, valstybės biudžetas ar tarptautinės finansų institucijos. Europos Sąjunga finansuoja projektus pagal daugiametės veiklos programas, kuriose būna nustatomi prioritetai ir apibrėžiamas tam tikras priemonių skaičius (Šaučūnaitė, 2016).

Finansinių priemonių tikslas – sustiprinti Europos Sąjungos investicijų sverto poveikį pritraukiant papildomų išteklių iš viešojo ir privataus sektoriaus investuotojų (European Commission, 2014). Gebėjimas pritraukti papildomų išteklių valstybės tikslų įgyvendinimui yra ir vienas pagrindinių argumentų, skatinantis platesnį jų panaudojimą. Santykis tarp galutiniams naudos gavėjams per finansinius instrumentus skirto finansavimo ir viešojo finansavimo lėšų yra vadinamas sverto rodikliu. Kuo sverto rodiklis aukštesnis, tuo daugiau privataus kapitalo mobilizuota finansinių įsipareigojimų įgyvendinimui (ESTEP Vilnius, 2021).

Taip pat, vienas didžiausių viešųjų finansų instrumentų verslui privalumų yra tai, jog finansinės priemonės teikia paramą potencialo turintiems projektams, kurių tikėtina gautina grąža netenkina privačių investuotojų poreikių. Tai nutinka dažniausiai dėl per didelės rizikos, per ilgo įgyvendinimo ar atsipirkimo laikotarpio, arba kaip pasekmė to, jog projekto sukurtą vertę teikia naudą ne privačiam, o viešajam sektoriui ir nėra monetarizuojama. Taigi, tokiu būdu neretai tam tikrose rinkose atsiranda finansavimo „skylių“ – potencialūs, tikėtina grąžą turintys projektai negauna pakankamai finansavimo iš privataus sektoriaus. Viešųjų finansų instrumentų verslui taikymas yra nukreiptas būtent į šių „finansavimo skylių“ užpildymą rinkoje (Núñez Ferrer et al., 2017).

Nepaisant to, jog visuomenėje viešųjų finansų instrumentų koncepcija yra ganėtinai retai vartojamas terminas, negalėtume šio finansavimo būdo įvardinti kaip naujovės ar inovacijos. Finansų instrumentai mažų ir vidutinių verslų finansavimui pirmą kartą Europos Sąjungoje buvo panaudoti 1990 m., tačiau per pastaruosius tris dešimtmečius buvo pastebėta didelė ekspansija tiek finansų instrumentų pasiūloje, tiek jų finansuojamų projektų įvairovėje (Núñez Ferrer et al., 2017). Per 2007 m. - 2013 m. programavimo laikotarpį buvo užfiksuotas reikšmingas kultūrinis pokytis, kuris vedė link platesnio finansinių instrumentų panaudojimo (European Commission & Directorate-General for Regional and Urban policy, 2017). Ši tendencija įgavo dar didesnę pagreitį 2014 m. – 2020 m. programavimo laikotarpyje.

1 paveikslas. *Finansiniai instrumentai, sukurti Europos Regioninio Plėtros fondo ir Europos Socialinio fondo lėšomis*

Šaltinis: Fi-compass, 2015

Svarbu pabrėžti, jog Paveiksle Nr. 1 pavaizduota sąlyginai staigi finansinių instrumentų ekspansija šiame laikotarpyje sukėlė valstybėms narėms ir tam tikrų sunkumų finansinių instrumentų įtvirtinimui ir panaudojimui, taip pat atsirado tam tikrų netikslumų ir skirtumų šalių finansinių instrumentų panaudojimo reguliacijoje (Núñez Ferrer ir kt., 2017).

Taigi, finansų instrumentų koncepcija nėra naujas reiškiny, tačiau per pastaruosius du dešimtmečius toks lėšų panaudojimo būdas įgavo itin didelę reikšmę tiek valstybei tiek jos verslo sektoriui. Tačiau, didėjanti instrumentų kiekį akomponavo ir daugiau administracinių trūkumų.

1.2.2 Finansų instrumentų rūšys

Pagal panaudojimo paskirtį buvo išskirtos 4 pagrindinės finansinių priemonių rūšys (Finansų ministerija, 2021):

1. Finansinės priemonės, skirtos paskoloms teikti.

Paskola – tai susitarimas, pagal kurį skoliniojas įsipareigoja paskolinti skolininkui sutartą sumą pinigų sutartam laiko periodui ir pagal kurį skolininkas yra įpareigotas grąžinti tą sumą sutartu laiku. Kaip finansinis instrumentas paskola gali padėti tais atvejais, kai bankai

nesuteikia galimybės skolintis skolininkui priimtinais sąlygomis. Šių finansinių priemonių dėka gali būti pasiūlomos žemesnės palūkanų normos, ilgesni skolos grąžinimo laikotarpiai ar mažesni reikalavimai užstatui (SWECO et al., 2015). Paskolos gali būti kelių tipų: paskola naujoms smulkioms įmonėms, investicinė paskola, lengvatinė paskola, paskola apyvartiniam kapitalui, tarpusavio skolinimosi paskola. Prie šio finansavimo priemonių tipo priskiriami ir kiti skolinio finansavimo produktai, pvz.: išperkamoji nuoma - lizingas, faktoringas, skolos vertybiniais popieriais pagrįstas sutelktinis finansavimas (ESTEP Vilnius, 2021).

2. Finansinės priemonės, skirtos garantijoms teikti.

Garantija – tai raštiškas įsipareigojimas prisiimti atsakomybę ar dalį jos už trečiosios šalies skolą, įsipareigojimą, ar užtikrinti įmonės veiklos sėkmingumą specifiniais atvejais. Finansinių priemonių pagalba garantijos padengia finansines operacijas tokias kaip paskolos gavimas. (European Commission & European Investment Bank, 2015). Garantijų grupei priskiriamos individualios garantijos, portfelinės garantijos ir eksporto bei prekinis draudimas (ESTEP Vilnius, 2021).

3. Finansinės priemonės, skirtos investicijoms į įmonių kapitalą.

Rizikos kapitalo investicijų priemonės mažina finansavimo trūkumą toms įmonėms, kurių veiklos istorija yra per trumpa ir veiklos pobūdis (veiklos sektorius) yra per daug rizikingi, dėl to kredito įstaigos, tarpusavio skolinimo platformos ar kiti kredito davėjai nenori suteikti jiems finansavimo (ESTEP Vilnius, 2021). Finansavimo požiūriu rizikingiausios yra priešpradinė ir pradinė stadijos (BGI Consulting, 2014). Taigi, rizikos kapitalo investicijos plačiausiai yra naudojamos startuolių ar kitokių rizikingų įmonių finansavimui.

Privataus kapitalo investicijos yra skiriamos jau veikiančių įmonių plėtrai. Šis investicijų būdas yra mažiau rizikingas nei rizikos kapitalo, tačiau juos sieja neapibrėžtumas bei didesnė rinkos ir likvidumo rizika, nei kituose tradiciniuose investavimo būduose – t.y. investicijose į akcijas bei obligacijas (ESTEP Vilnius, 2021). Šis investavimo būdas, priešingai nei rizikos kapitalas netinka naujoms įmonėms, startuoliams. Tačiau kaip finansinė priemonė, jis gali būti panaudotas finansuojant jau veikiančio verslo plėtrą.

Taigi, finansinės priemonės skirtos investicijoms į įmonių kapitalą investuoti gali būti panaudojamos tik mažo ir vidutinio verslo finansavimui (fi - compass, 2019).

4. *Dalinis palūkanų kompensavimas.*

Tai nėra atskira rūšis finansinių instrumentų, tačiau tai yra negražinama subsidijų priemonė, kurią galima derinti su finansiniais instrumentais. Šio finansavimo principas – dalies palūkanų kompensavimas valstybės biudžeto lėšomis (Finansų ministerija, 2021).

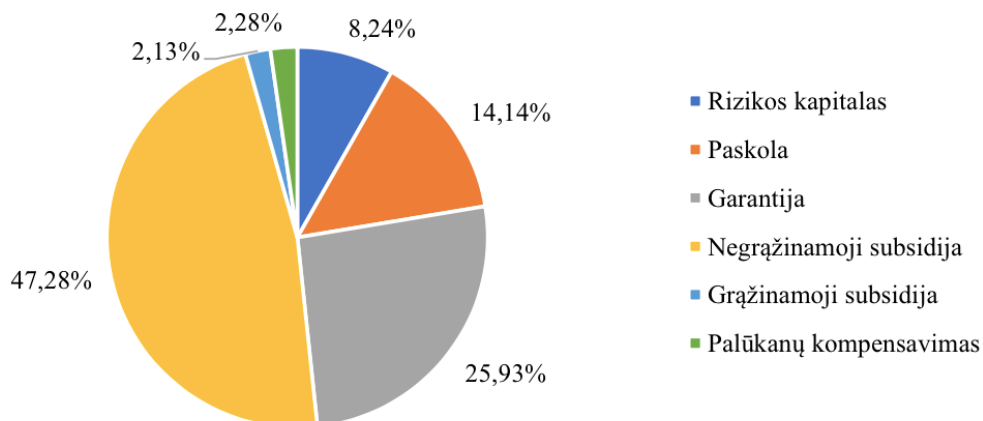
1.3 Viešųjų finansų instrumentai Lietuvoje

Finansinės priemonės, skirtos verslo finansavimui, Lietuvoje pradėtos įgyvendinti 2001 m., kuomet buvo pradėtos teikti individualios garantijos smulkiajam ir vidutiniam verslui. Bendrai 2007 – 2020 m. laikotarpyje Lietuvoje buvo sukurta net 61 valstybės finansuojama finansinė priemonė, kuri pilnai arba bent iš dalies buvo įgyvendinta viešojo finansavimo (ES fondų, valstybės biudžeto, tarptautinių finansinių institucijų) lėšomis (ESTEP Vilnius, 2021).

Remiantis 2014 – 2020 m. programos duomenimis buvo išskirta 11 valstybės finansuojamų priemonių verslui apimančių ir keletą finansinių produktų (instrumentų) įskaitant (Finansų ministerija, 2021):

1. Paskolos, kredito linijos;
2. Labai mažos paskolos (mikrokreditai);
3. Finansinė nuoma (lizingas);
4. Faktoringas;
5. FĮ garantijos ir akredityvai;
6. Investicijos į akcinį kapitalą ir pusiau akcinį kapitalą, pvz., rizikos kapitalą (angl. *venture capital*), mezaniną ir įmonės plėtrą nukreiptą kapitalą (angl. *growth/expansion capital*);
7. Technologijos perdavimo fondai (angl. *technology transfer funds*);
8. Pakeitimui (angl. *replacement capital*), gelbėjimui (apyvartumui) (angl. *rescue/turnaround*) ir išpirkimui (angl. *buyout*) skirtas kapitalas;
9. Gražinamos subsidijos;
10. Negražinamos subsidijos;
11. Sutelktinis finansavimas;

2 paveikslas. Verslo finansavimas pagal finansavimo formas.

Šaltinis: Finansų ministerija, 2021 m.

Nors 2014 m. – 2020 m. duomenimis, pateiktais paveiksle Nr. 2. “Verslo finansavimas pagal finansavimo formas” galima matyti, jog subsidijų pritaikymas sudarė net 47,28 % viso skirto Europos Sąjungos investicijų finansavimo (Finansų ministerija, 2021), tačiau galima pastebėti, jog ir finansinių instrumentų paklausa didėja.

Didinti viešųjų išteklių panaudojimo efektyvumą skatina ir tarptautinės institucijos, įskaitant Europos Komisiją. Vietoj subsidijų siūloma rinktis tvaresnes skatinamojo finansavimo formas. Šios skatinamojo finansavimo priemonės išsiskiria tuo, jog jų pagalba yra sprendžiama ne tik finansavimo rinkos sąlygomis nepakankamumo (neoptimalumo) problema, bet ir tuo, kad jų įgyvendinimui skirtos lėšos, ar bent jų dalis, grįžta ir gali būti toliau naudojamos tiems patiems ar kitiems politikos tikslams siekti (ESTEP Vilnius, 2021).

Lietuvoje finansinių priemonių įgyvendinimą 2020 m. duomenimis vykdė 6 institucijos:

1. UAB “ Investicijų ir verslo garantijos“ (INVEGA) – t.y. valstybės įsteigta finansų įstaiga, kurios pagrindiniai veiklos tikslai yra teikti finansines paslaugas, įgyvendinti ir administruoti finansines bei kitokio pobūdžio verslo finansavimo priemones (INVEGA, 2021a). 2001 m. INVEGA buvo įsteigta kaip garantijų agentūra, kurios tikslas buvo teikti individualias garantijas mažiems ir vidutiniams verslams Lietuvoje. Remdamasi šia patirtimi įmonė sukūrė papildomų mikrofinansų instrumentų tokių kaip lengvatinės paskolos (2008 m.) ir daugybę kitų instrumentų verslui. Dabar INVEGA administruoja keturis fondų fondus ir siūlo platų

pasirinkimą skirtingų rūšių finansinių instrumentų (Fi-compass, 2020). Pasirinkta fondų fondo strategija skatina portfelį sudarytą iš rizikos kapitalo investicinių fondų, o ne investavimą tiesiogiai į individualias rizikos kapitalo įmones (SQW Limited ir kt., 2018).

2. UAB “ Žemės ūkio paskolų garantijų fondas (ŽŪPGF) – t.y. Lietuvos vyriausybės nutarimu įkurta bendrovė, kurios tikslas padėti ūkio subjektams, neturintiems pakankamai įkeičiamo turo, finansinių išteklių plėtoti ir kurti verslą, modernizuoti ūkius bei įmones, gaminti konkurencingą produkciją, sudarant jiems palankias skolinimosi sąlygas, siekti valstybės socialinių ir politinių tikslų įgyvendinimo, taip pat pelningos veiklos (Žemės Ūkio Paskolų Garantijų Fondas, 2021).

3. UAB “Valstybės investicijų valdymo agentūra“ (VIVA) – Lietuvos banko iniciatyva įkurta bendrovė, atsakinga už KŪB „Pagalbos verslui fondo“ valdymą, investicijų vertinimą, atranką, investicijų priežiūrą, rizikos valdymą ir Fondo grąžą (Valstybės Investicijų Valdymo Agentūra, 2021).

4. UAB “Viešųjų investicijų plėtros agentūra (VIPA) – t.y. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu įsteigta finansų institucija (*Viešųjų Investicijų Plėtros Agentūra*, 2021). Šios įstaigos tikslas – finansuoti ir skatinti tvarią plėtrą srityse, kuriose yra rinkos nepakankamumas, siekiant pelningos veiklos, kuriant, įgyvendinant bei administruojant finansines priemones, skirtas viešosios infrastruktūros bei viešųjų paslaugų modernizavimui (VIPA, 2020).

5. Europos investicijų bankas (EIB) – t.y. bankas, kurio pagrindinės akcininkės yra Europos Sąjungos valstybės narės. EIB tikslas prisidėti prie darnios ir stabilios vidaus rinkos plėtros, vadovaujantis Sąjungos interesais. EIB visuose ekonomikos sektoriuose suteikia daugiau galimybių finansuojant įvairius projektus (*Europos Parlamentas*, 2021).

6. Europos investicijų fondas (EIF) – t.y. fondas, kuris veikia kaip viešasis investuotojas į pradinės stadijos rizikos kapitalo ir rizikos kapitalo fondus (ESTEP Vilnius, 2021).

3 paveikslas. *Finansinių priemonių skaičius ir biudžetas pagal institucijas.*

Šaltinis: ESTEP, 2021

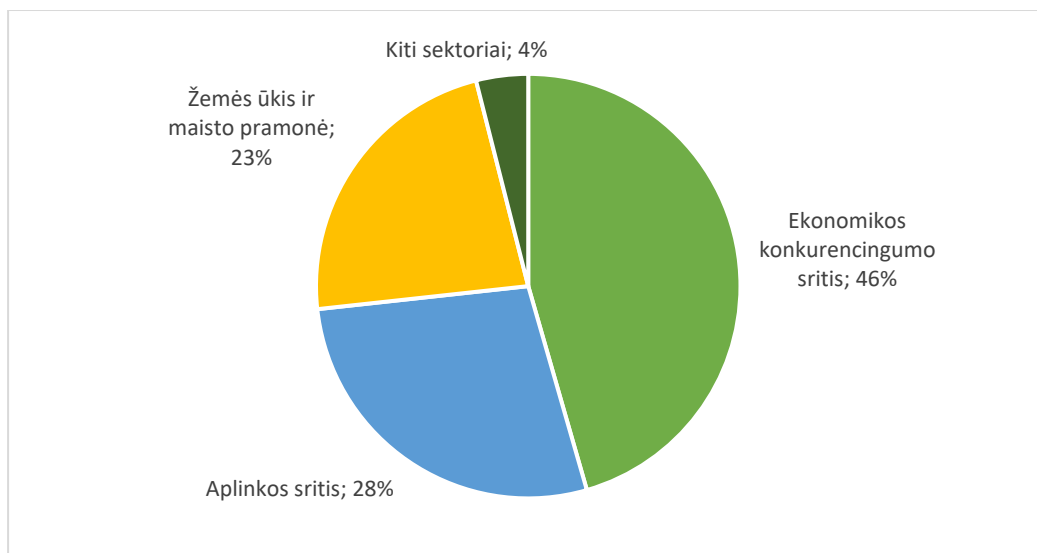
UAB „ESTEP“ atliktame „Finansinių instrumentų panaudojimo, investuojant ES fondų lėšas poveikio vertinime“ yra pabrėžiama, jog institucinė finansinių priemonių administravimo sistema Lietuvoje yra išskaidyta, o tarp skirtingų institucijų veiksmų ir vykdomų finansinių priemonių trūksta koordinavimo. Finansinių priemonių įgyvendinime dalyvauja didelis skaičius viešųjų ir privačių veikėjų, ES fondų ir valstybės biudžeto lėšomis finansuojamos priemonės yra planuojamos ir įgyvendinamos pagal skirtingas taisykles, nors iš esmės procesai ir reikalavimai yra beveik tapatūs (ESTEP Vilnius, 2021).

Taigi, Lietuvoje 2014 – 2020 m. panaudoti pagal ankstesnių programavimo laikotarpių programas sukurti bei šiuo laikotarpiu panaudoti finansiniai instrumentai suteikė platesnę prieigą mažų ir vidutinių verslų finansavimui, taip padidindami verslo plėtrą šalyje (Gruževskis, 2017).

1.4 Viešųjų finansų instrumentų pagrindinės panaudojimo sritys

Laikotarpyje nuo 2007-ųjų iki 2020-ųjų metų, yra išskiriamos trys sritys kuriose viešųjų finansų finansinės priemonės buvo taikomos kaip finansavimo forma dažniausiai. Šios sritys yra ekonomikos konkurencingumas, aplinkos sritis (įskaitant energetinį efektyvumą) bei žemės ūkio ir pramonės sritis. (ESTEP Vilnius, 2021)

4 paveikslas. *Viešųjų finansų instrumentų panaudojimas pagal skirtingas sritis.*

Šaltinis: parengta autorių pagal ESTEP (2021)

Viešieji finansai verslui yra skiriami atsižvelgiant į tuo metu aktualiausius visuomenės tikslus ir uždavinius. Pavyzdžiui, Europos Sąjunga 2021-2027 metams iškelė penkis pagrindinius uždavinius, į kuriuos atsižvelgiant yra sudaroma ES fondų investicijų programa Lietuvai. Prioritetai yra tokie (ES Investicijos, 2021):

- Pažangesnė Lietuva: į tai įeina pažangiųjų technologijų diegimas, mokslinių tyrimų ir inovacijų pajėgumo didinimas, pasinaudojimas skaitmeninimo teikiama nauda, stiprinti tvarų MVĮ augimą bei konkurencingumą. Tam vykdoma ir ES programa „Europos horizontas“, siekinti „užtikrinti ES mokslinių tyrimų ir inovacijų lyderystę pasaulyje“ (LR švietimo, mokslo ir sporto ministerija, 2021).
- Žalesnė Lietuva. Energijos vartojimo efektyvumo, atsinaujančiosios energijos skatinimas, tvari vandentvarka. Verta paminėti, kad visos Europos Sąjungos vienas iš svarbiausių tikslų yra žaliasis kursas, kurio pagrindinis tikslas yra mažinti šiltnamio efektą sukeliančių dujų išskyrimą, koreguojant įvairių ekonomikos sektorių veiklą. (European Bank for Reconstruction and Development, 2021)
- Geriau sujungta Lietuva. Skatinamas skaitmeninis junglumas, kuriamas pažangus transporto tinklas.

- Socialiai atsakingesnė Lietuva. Įgyvendinami Europos socialinių teisių ramsčio principai.
- Piliečiams artimesnė Lietuva. Tvari ir integruota miestų ir kaimų plėtra, siekiant mažinti socialinius ir ekonominius skirtumus.

Vienas svarbesnių viešųjų finansų instrumentų suteikimo tikslų yra verslo skatinimas. Pavyzdžiui, Lietuva ir Europos sąjunga stengiasi paremti ir suteikti įvairias finansavimo galimybes startuoliams. Apskritai, finansinė parama dažniausiai yra sutelkta į aukštųjų technologijų, mokslo ir medicinos sritis ir turi konkrečius aplikavimo kriterijus bei terminus. Viešojo finansavimo iniciatyvos dažniausiai reikalauja detalaus pinigų išleidimo plano ir turi įvairaus laipsnio kontrolės mechanizmus po finansavimo (Startup Lithuania, 2021).

Tačiau dabartinę finansavimo gavimo situaciją startuoliai vertina kritiškai: „Startup Lithuania“ užsakymu buvo atlikta apklausa, kurioje apklausti Lietuvos startuoliai. Tyrimas parodė, jog „nepaisant to, kad šiuo metu Lietuvos startuolių ekosistemoje nestokojama investicijų ir fondų, pasiryžusių investuoti į inovatyvius verslus, pagrindine kliūtimi vystyti verslą patys startuoliai įvardija finansų stoką – 42%. Kiti iššūkiai – verslo reguliavimas (26%) ir talentų trūkumas (22%).“ (Degutis, 2020). Taigi, nors ir teigiama, kad investicijų ir fondų inovacijoms netrūksta, tačiau beveik pusė startuolių mano kitaip. Gali būti, kad visgi šios priemonės nėra pakankamos, pasinaudojimas viešaisiais finansų instrumentais verslui yra per ilgas ar sudėtingas procesas, arba visuomenė tiesiog nėra pakankamai informuota, arba aukščiau „Startup Lithuania“ minėti kontrolės mechanizmai po instrumentų gavimo nėra patrauklūs.

Nors startuoliai situaciją vertina ne itin palankiai, jų kūrimasis ir augimas Lietuvoje yra gana spartus - Aušrinė Armonaitė, ekonomikos ir inovacijų ministrė, komentuoja startuolių augimą: „bręstanti Lietuvos startuolių ekosistema šiais metais pasiekė puikių veiklos rezultatų – pardavimų apimtys per pirmąjį pusmetį augo 110 proc., palyginti su praėjusiais metais. <...> Investicijos į startuolius auga, tačiau labai svarbu, kad toks tempas išliktų, todėl stiprinsime startuolių ekosistemą, inicijuodami naujas jų plėtros skatinimo priemones, gerindami verslo aplinką, vykdydami inovacijų reformą. Taip sudarysime jiems dar palankesnes sąlygas augti“ (Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija, 2021b). Visgi, nors inovatyvaus verslo augimas yra puikus pasiekimas, tai Lietuvai kelia ir tam tikrų problemų: pavyzdžiui, geografinį netolygumą. Didelė startuolių koncentracija matoma Vilniaus apskrityje – čia įsikūrę net 59% visų Lietuvos startuolių (Finansų ministerija, 2021). Galima daryti išvadą, kad

Vilniaus regionas yra patrauklesnis tokioms įmonėms – tačiau tai didina Sostinės regiono atotrūkį nuo kitų Lietuvos regionų, kas nėra naudinga valstybei. Iš čia kyla dar vienas tikslas valstybei: ne tik rūpintis palankioms sąlygoms startuoliams, tačiau išvengti geografinio ekonomikos netolygumo tarp regionų didinimo. Lietuva ieško sprendimų skirti daugiau finansavimo startuolių kūrimui regionuose, taip plėsti jų tinklą bei mažinti geografinį ekonomikos netolygumą. Inovatyvūs startuoliai nėra vienintelė sritis, kurioje jaučiama netolygumo problema – ši tendencija matoma ir verslo produktyvume, sveikatos paslaugų teikime, kokybiško švietime prieinamume. (ES Investicijos, 2021)

Taip pat, pasak A. Armonaitės (Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija, 2021a), vienas iš Lietuvos prioritetų yra stiprinti inovacijų ekosistemą. Pavyzdžiui, sukurta priemonė „Inostartas“ užtikrins inovatyvių idėjų, produktų ir paslaugų vystymą, skatins įmonių savarankiškumą atliekant mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros (MTEP) darbus įmonės viduje. (Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija, 2021a).

Apibendrinant viešųjų finansų instrumentų panaudojimo sritis, aiškėja tokios tendencijos: prioritetas yra teikiamas inovacijoms ir ekonomikos konkurencingumui. Pradedama skirti vis daugiau dėmesio inovatyviems startuoliams, siūlomos finansinės priemonės, galinčios jiems padėti. Prioritetai atsiranda atsižvelgiant į Europos sąjungos tikslus (pvz., pažangesnė, žalesnė Lietuva) bei vietines problemas (pvz., geografinis netolygumas).

1.5 Viešųjų finansų instrumentų įtaka šalies ekonomikai ir efektyvumas

Finansų sektoriaus plėtra ir finansavimo pasiūlos didinimas yra svarbus ekonomikos augimo veiksnys, ypač recesijos laikotarpiais. Taigi, vien faktas, jog finansinių instrumentų pasiūla didėja gali turėti teigiamą efektą valstybės ekonomikoje. Visgi nustatyta pagrindinė ekonominė priežastis viešosiomis lėšomis įgyvendinti finansines priemones yra tai, jog dėl rinkos nepakankamumo gali sumažėti investicijų. Šis reiškinys gali turėti tiesioginę įtaką lėtam ekonomikos augimui, o valstybė turi daugiau interesų (ir galimybių) įveikti šį nepakankamumą nei privatūs rinkos dalyviai, tiek investuodama pati, tiek dalindamasi rizika su privačiais investuotojais (ESTEP Vilnius, 2021). Taigi, finansinių priemonių gausėjimas šalyje turi tam tikrą vertę, tačiau tai nenusako pačių finansinių instrumentų veiksmingumo sprendžiant rinkos nepakankamumus.

Yra svarbu pabrėžti, jog skirtingos finansinės priemonės daro skirtingą įtaką valstybės ekonomikoje. Finansinės priemonės, kuriomis yra teikiamas skolinis finansavimas, skolinimo kanalą veikia tiesiogiai, didindamos pinigų kiekį rinkoje, o finansinės priemonės, kuriomis teikiamos garantijos, pirmiausiai paveikia prisiimamos rizikos kanalą, kurį sudaro bankų ir kitų finansų tarpininkų paskatos prisiimti su paskolų ir kitų skolinių produktų (lizingo, faktoringo) teikimu susijusią riziką (ESTEP Vilnius, 2021). Taigi, kitaip tariant, finansų instrumentai skirti paskoloms teikti daro tiesioginę įtaką pinigų kiekiui rinkoje, o tuo tarpu finansų instrumentai skirti garantijoms teikti visų pirma daro įtaką prisiimamos rizikos didėjimui finansinės priemonės valdytojui, taip pat prisiimamos rizikos mažėjimui finansiniam tarpininkui (pvz. bankui) ir tokiu būdu yra fiksuojama netiesioginė įtaką pinigų rinkoje.

Rizikos kapitalo finansavimo specifika yra kiek kitokia, nei anksčiau minėtų finansavimo priemonių, bet tai yra taip pat efektyvus įrankis didinant regionų inovacijų lygį, didinant ekonomikos augimą ir kuriant naujas darbo vietas, taip prisidedant ir prie socialinių rodiklių kilimo (Snieska & Venckuviene, 2011). Europos Investicinio Fondo (EIF) atlikto tyrimo rezultatai parodė, jog EIF lėšomis finansuotos rizikos kapitalo investicijos turi teigiamą įtaką startuolių augimo finansiniams rodikliams (Pavlova & Signore, 2019). Taigi, nors ši finansavimo priemonė nėra tinkama visiems verslams, tačiau smulkioms ir vidutinėms įmonėms finansavimas investuojant į kapitalą gali atnešti reikšmingą naudą ir paskatinti įmonės augimo šuolį. Taip pat, valstybės kontrolė 2021 m. Lietuvos stabilumo programos vertinime nustatė, jog „labiausiai „įmonių-zombių“ atsiradimą mažina perėjimas nuo verslo finansavimo subsidijomis ir paskolomis paremtų prie skatinančių naudotis nuosavo kapitalo (arba į akcijas panašias) priemonių“ (Valstybės kontrolė, 2021).

Kitas svarbus aspektas vertinant viešųjų finansų instrumentų naudingumą yra subsidijų ir instrumentų efektyvumo skirtumas. Lietuvos atveju, atsižvelgus į finansų ministerijos vykdyto vertinimo rezultatus buvo padaryta išvada, jog pirminė subsidijų kaštų naudos analizė parodė, kad subsidijos gali turėti sąlyginai aukštą kokybinį efektą, tačiau ilgalaikėje perspektyvoje nėra tokios efektyvios kaip finansų instrumentai (Finansų ministerija, 2021). Finansinių priemonių ekonominio efektyvumo koeficientas ESTEP atliktame finansinių instrumentų panaudojimo poveikio vertinime buvo apskaičiuotas, kaip santykis tarp viešojo finansavimo ir generuotos grąžos – papildomai sukurto BVP. Vertinimo rezultatai parodė, jog finansinių instrumentų efektyvumo koeficientas intervencijų vykdymo metu yra beveik perpus

aukštesnis (2,6), o pratęsus poveikio prognozę iki 2030 m. – netgi dvigubai didesnis (5), lyginant su atitinkamais subsidijų koeficientais (ESTEP Vilnius, 2021).

Taigi, galime daryti išvadą, jog finansų instrumentai yra efektyvūs, jų diegimas ir panaudojimas turi teigiamą efektą šalies ekonominiams bei socialiniams rodikliams.

1.6 Viešųjų finansų instrumentų tendencijos Lietuvoje

2021- 2027 m. viešųjų finansų instrumentų tendencijų kryptį Lietuvoje gali indikuoti praėjusių laikotarpių duomenys.

Verslo finansavimo 2014 – 2020 metų Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšomis išankstiniame vertinime atliktose smulkaus ir vidutinio verslo subjektų ir finansų tarpininkų atstovų apklausose buvo identifikuoti šie pagrindiniai rinkos trūkumai (Finansų ministerija, 2021):

1. Tradiciniai investuotojai ne visais atvejais gali pasiūlyti smulkiam ir vidutiniam verslui tinkamus ir prieinamus finansavimo būdus, o verslas neturi plataus supratimo apie finansavimo alternatyvas.

2. Šiame laikotarpyje Lietuvos obligacijų rinka liko neišnaudota, o šalies rizikos kapitalo rinka buvo ankstyvojoje vystymosi stadijoje.

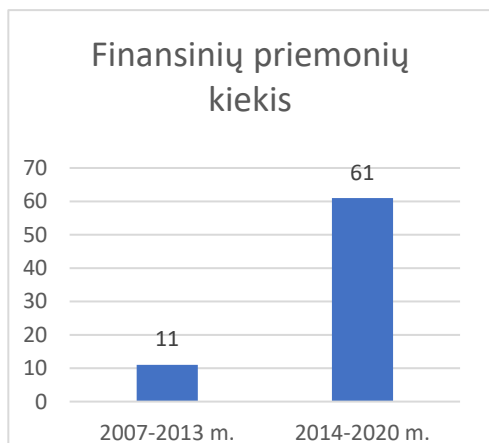
3. Atsižvelgus į 2020 m. pradžioje vykusią COVID-19 pandemiją, iškilo grėsmė, jog ekonominės recesijos, kilusios kaip šio reiškinio padarinys, dėka kai kurių sektorių veiklos rizikingumas išaugs, o finansiniai tarpininkai patirs nenumatytus nuostolius.

Atsižvelgus į šiuos rinkos trūkumus ir atliktus tyrimus buvo nustatyta investicijų paklausa ir suplanuotas atitinkamų finansinių priemonių diegimas ir panaudojimas.

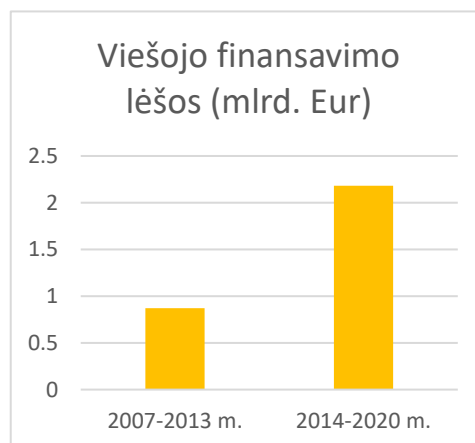
Jei lygintume 2007-2013 m. ir 2014-2020 m. laikotarpius, matomas finansinių priemonių taikymo išplėtimas: nuo 11 priemonių pirmuoju laikotarpiu iki 61 antruoju. Taip pat ir skirtos lėšos: nuo 0,872 mlr. Eur iki 2,182 mlrd. Eur. (ESTEP, 2021)

Taip pat, net 54 proc. visų naujų 2020 m. išduotų paskolų buvo suteikta iš valstybės lėšų arba su jos pagalba.

5a paveikslas. Finansinių priemonių kiekis

5b paveikslas. Viešojo finansavimo lėšos

Šaltinis: parengta autorių pagal ESTEP (2021)

Kalbant apie viešųjų finansų instrumentų tendencijas, svarbu aptarti COVID-19 pandemijos įtaką tokiam finansavimui. Pasak Versli Lietuva (2021), „Tradiciniai išoriniai finansavimo šaltiniai tapo mažiau patrauklūs – paskolų portfelio kaita 2020 m. yra neigiama. Atsiradę alternatyvūs išoriniai finansiniai šaltiniai – INVEGOS paskolos ir tiesioginės verslo finansavimo išmokos – amortizavo neigiamo šoko, susijusio su COVID-19 viruso protrūkiu, poveikį įmonių finansams.“ INVEGA verslui išmokėjo beveik 400 mln. Eurų per krizės laikotarpį nuo 2020 m. vasario iki 2020 m. gegužės mėn, ir šis finansavimas apėmė įvairias priemones: paskolų išdavimą, garantijas, palūkanų ir nuomos mokesčio kompensaciją (Versli Lietuva, 2021). Galima manyti, kad įmonės įgauna didesnę pasitikėjimą tokiomis finansinėmis priemonėmis ir jomis naudotis svarstys ir pasibaigus šiai krizei.

2021 m. spalio mėn. sudarytame „Verslo srities planuojamų finansinių priemonių (2021 m. – 2027 m. programavimo laikotarpis) išankstiniame vertinime“ buvo padarytos išvados, pagal kurias galime daryti prielaidas apie ateinančio 2021 – 2027 m. laikotarpio viešųjų finansų instrumentų verslui tendencijas:

1 lentelė. Finansų ministerijos vertinimo išvados ir tendencijos prielaidos

Nr.	Vertinimo išvados (Finansų ministerija, 2021)	Tendencijos prielaida
1.	Verslo finansavimo poreikis gali būti patenkintas pritaikant rizikos kapitalo, paskolų ir garantijų finansiniais instrumentais iš dalies. Visgi, finansavimo poreikis verslo subjektams yra didesnis nei numatyta bendra finansinių instrumentų suma.	Kadangi rinkoje yra nustatytas finansinių priemonių nepakankamumas, galima tikėtis apskritai visų rūšių finansinių instrumentų, skirtų verslo finansavimui ir plėtrai skaičiaus augimo.
2.	Remiantis atliktais sverto efekto bei preliminarium kiekybiniu kaštų naudos principu pagrįstu rodikliu buvo nustatyta, jog paskolų ir garantijų finansiniai instrumentai turi didžiausią finansinio sverto efektą.	Galime tikėtis, jog paskoloms ir garantijoms teikti skirtų finansinių instrumentų pasiūla augs ateinančių septynerių metų laikotarpiu.
3.	Remiantis atlikta investicijų paklausos analize buvo nustatyta, kad pagrindinės kylančios problemos finansavimo gavimui smulkaus ir vidutinio verslo atstovams yra užstato trūkumas, per didelė finansavimo kaina (palūkanos, garantijos mokesčiai, administravimo mokesčiai) ir per trumpa įmonių veiklos istorija.	Tikėtina, jog bus diegiamos naujos, arba platinamos ankstesniuose laikotarpiuose pasiteisinusios finansinės priemonės, pritaikytos šių problemų sprendimui, skirtos verslo steigimui ir jo plėtrai.
4.	Subsidijų daroma žala konkurencijos iškreipimo atžvilgiu ir dėl kitų priežasčių turėti būti nuosekliai pakeičiama pereinant prie finansinių instrumentų.	Numatoma vis dažnesnis subsidijų derinimas su įvairiais finansiniais instrumentais, ir galime daryti prielaidą, jog ilginiui finansiniai instrumentai pakeis subsidijas smulkaus ir vidutinio verslo finansavimo kontekste.

1 lentelės tęsinys.

5.	Išnagrinėjus SVV subjektų apklausos ir kokybinio tyrimo atliktus rezultatus, pirminius ir antrinius duomenų šaltinius buvo nustatyta, kad startuoliams yra itin reikalingos rizikos kapitalo investicijų ir paskolų finansiniai instrumentai.	Europos Sąjungos rizikos kapitalo rinkoms įvairiose valstybėse narėse vis dar yra būdingi dideli skirtumai (Europos Audito Rūmai, 2020), o Lietuvoje ši rinka yra dar tik pradinėje išsivystymo stadijoje. Visgi, atsižvelgus į šios rūšies efektyvumą ir gerąją praktiką kitose šalyse, tikėtina, jog rizikos kapitalo finansiniai instrumentai įgaus didesnę paklausą nei ankstesniuose laikotarpiuose. Tačiau, kol rizikos kapitalo rinka nepasieks aukštesnio išsivystymo lygio, galime daryti prielaidą, jog paskolų finansiniai instrumentai išliks vienu paklausių instrumentu verslo finansavimui ateinančių septynerių metų laikotarpiu.
----	---	---

Šaltinis: Parengta autorių remiantis Finansų ministerija (2021)

2. VIEŠŲJŲ FINANSŲ INSTRUMENTŲ TENDENCIJŲ TYRIMO METODOLOGIJA

Pirmoje bakalauro darbo dalyje taikytas teorijos metodas, analizuojant mokslinę literatūrą, prognozes ir veiklos ataskaitas buvo aprašomos viešųjų finansų ir finansų instrumentų sąvokos, jų rūšys, teikiančios organizacijos, panaudojimo sritys ir praeities tendencijos. Antroje darbo dalyje bus atliekamas empirinis tyrimas, kurio pagrindinis objektas yra viešųjų finansų instrumentų tendencijos verslui artimiausių septynerių metų laikotarpiu.

Tyrimo tikslas: išsiaiškinti viešųjų finansų poreikį 2021-2027 m. laikotarpiu bei sužinoti, ką apie minėto laikotarpio tendencijas mano finansų srities ekspertai.

Tyrimo uždaviniai:

1. Parengti ir atlikti kiekybinį tyrimą.
2. Atlikti ekspertų nuomonės tyrimą.
3. Išanalizuoti abiejų tyrimų rezultatus bei atrasti ryšį ir tendencijas tarp šių tyrimų rezultatų.

Tyrimo objektas: viešųjų finansų instrumentų verslui tendencijos 2021-2027 m. laikotarpiu.

Viešųjų finansų instrumentų tendencijų empirinį tyrimą sudaro dvi dalys:

1. Kiekybinis tyrimas: verslių asmenų apklausa.

Aiškinamasi, ar planuojantys verslo kūrimą/plėtrą asmenys rinktusi viešųjų finansų instrumentus ir jei taip, kokius rinktusi.

Remiantis moksline literatūra ir joje aprašytais praeityje atliktais tyrimais, sudaryta anketa (pateikta 1 priede) su klausimų rinkiniu, kuri pateikta respondentams naudojantis skaitmeniniu anketų kūrimo įrankiu „Google Forms“.

Kiekybinio tyrimo tikslas – išsiaiškinti verslių asmenų palankumą viešiesiems finansų instrumentams ir sužinoti jiems priimtinausius instrumentus. Apklausos imtis yra 100 respondentų.

2. Kokybinis tyrimas: ekspertų vertinimas.

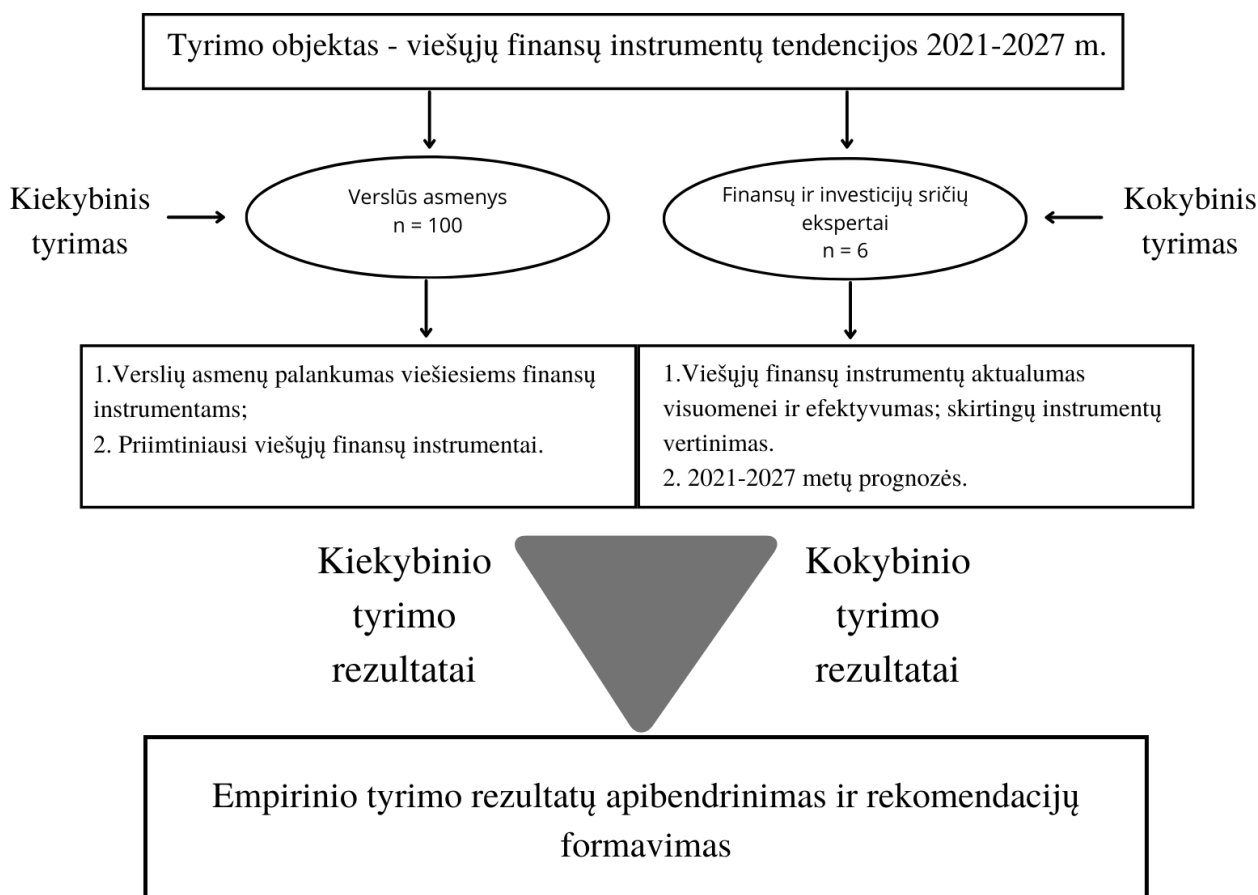
Vykdomi finansų, investicijų srities ekspertų interviu. Tinkamų ekspertų buvo ieškota moksliniuose darbuose, straipsniuose, susijusių su darbo tema įmonių puslapiuose, ir tuomet jų kontaktai buvo randami „LinkedIn“ socialiniame tinkle arba įmonių interneto svetainėse.

Su potencialiais respondentais buvo susisiekti el. paštu, pirmame laiške jie supažindinti su interviu klausimais. Interviu buvo atliekamas vaizdo skambučiu per respondentui tinkamą platformą (Teams arba Google Meet). Iš viso tyrime dalyvauti buvo pakviesta 20 ekspertų. Su 13 susisiekti nepavyko, 1 atsisakė dalyvauti tyrime, 6 jame sudalyvavo (respondentų sąrašas pateiktas 3 priede).

Ekspertams iš įvairių finansinių ar su investicijomis susijusių įmonių ar organizacijų buvo užduodami 6 klausimai (pateikti 2 priede), kuriais siekiama nustatyti visuomenės palankumą tokiems finansų instrumentams, jų poreikį ir galimas ateities tendencijas. Interviu forma buvo pusiau struktūruota, t.y. buvo stengtasi laikytis iš anksto sudaryto klausimyno ir jo eigos, tačiau, situacijose, kai pastebima galimybė plačiau įsigilinti į tam tikrus reiškinius ar nuomones, ekspertams užduoti ir papildomi klausimai.

Kokybinio tyrimo tikslas – sužinoti ekspertų, užsiimančių finansine ar investicijų veikla skirtingo tipo institucijose, pastebimas viešųjų finansų panaudojimo tendencijas

6 paveikslas. Tyrimo metodologijos pavaizdavimas.

Šaltinis: paveikslas parengtas autorių.

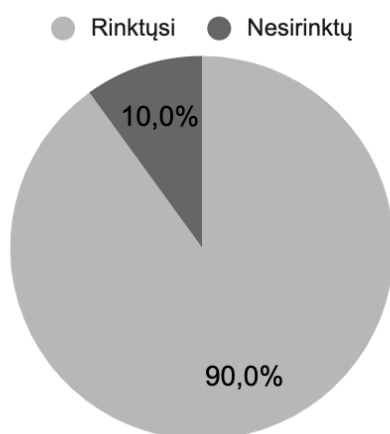
3. VIEŠŲJŲ FINANSŲ INSTRUMENTŲ VERSLUI TENDENCIJŲ 2021-2027 M. TYRIMAS

3.1 Kiekybinio tyrimo rezultatų analizė

Apklausiami buvo verslūs žmonės, t.y., asmenys, kurie arba šiuo metu jau turi verslą bei planuoja jo plėtrą, arba 2021-2027 m. laikotarpiu planuoja kurti verslą.

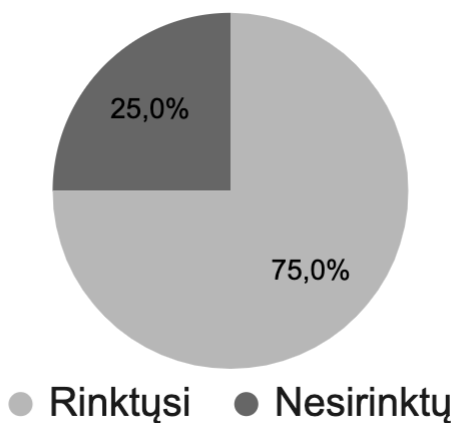
Išsiaiškinta, kad net 90% visų respondentų savo verslo plėtrai arba įkūrimui svarstyty galimybę pasinaudoti viešųjų finansų instrumentais.

7 Paveikslas. Pasinaudojimas viešųjų finansų instrumentais.

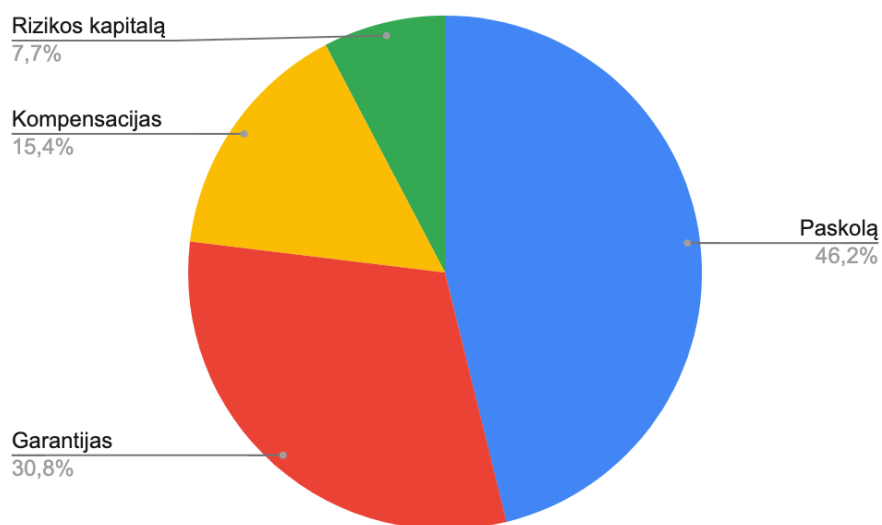
Taip pat duomenys buvo skirstomi pagal tai, ar asmuo jau turi verslą, ar tik planuoja jį kurti septyneriu metų laikotarpyje. Į šio atsakymo rezultatus žiūrint per verslo plėtros prizmę, procentas yra kiek mažesnis: 75% svarstyty plėtrą finansuoti viešųjų finansų instrumentais. Čia galima įžvelgti tai, kad verslą kurti planuojantys žmonės, tačiau jo dar nesukūrę, į viešųjų finansų instrumentus žiūri kiek palankiau.

8 Paveikslas. *Pasinaudojimas viešųjų finansų instrumentais plėtrai.*

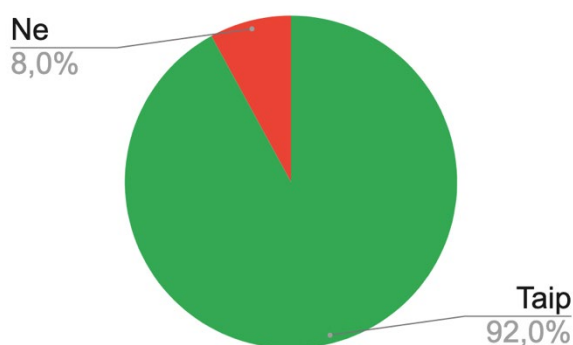
Iš respondentų, turinčių verslą ir plėtrai svarstysiančių pasinaudojimą viešųjų finansų instrumentais, palankumo diagrama tam tikram instrumentui pavaizduota 9 paveiksle. Kiekvienas respondentas galėjo pažymėti visas priemones, kurios jam atrodo priimtinos ir svarstytinos verslo plėtros finansavimui. Rezultatai parodė, kad verslo plėtrai populiariausios priemonės yra paskolos ir garantijos. Paskolą, kaip vieną iš galimų plėtros finansavimo metodų, rinkosi net 46.2%. Rizikos kapitalas sulaukė mažiausiai pasirinkimų – vos 7,7%.

9 Paveikslas. *Finansų instrumentų pasirinkimai verslo plėtrai.*

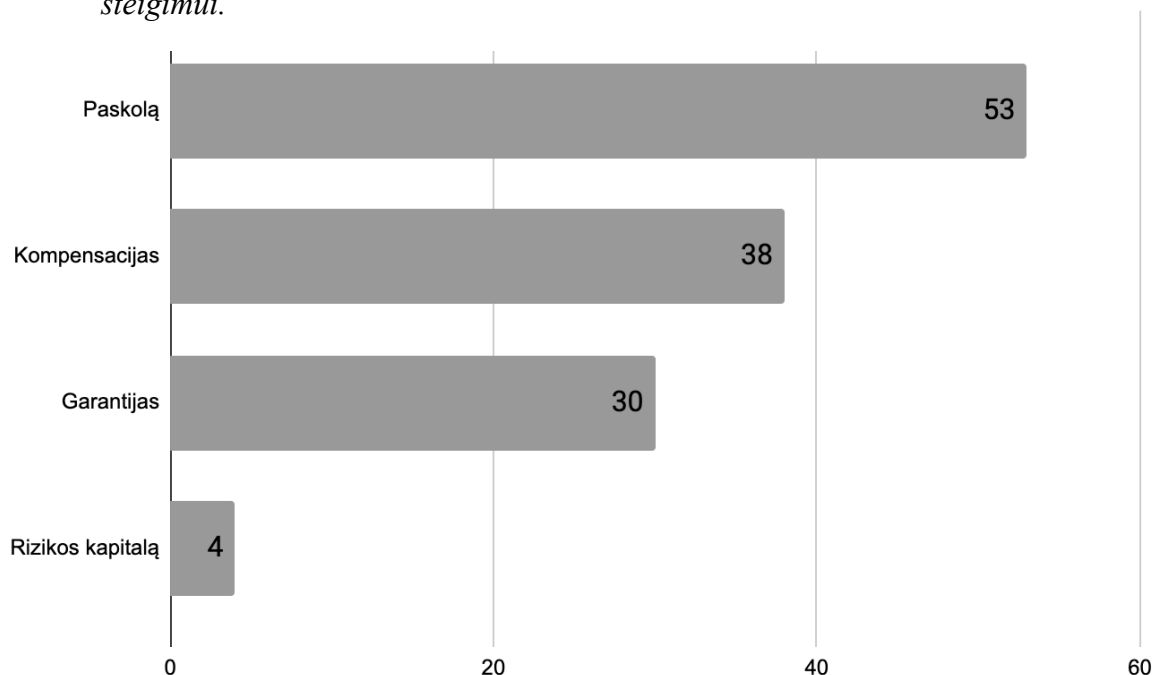
Tolimesni rezultatai yra apie respondentus, planuojančius kurti verslą per artimiausius septynerius metus. Rezultatai parodė, kad didžioji dauguma, net 92% verslą planuojančių kurti respondentų svarstytų galimybę pasinaudoti viešųjų finansų instrumentais verslo pradžiai. Tai yra 17% daugiau, palyginus su verslą jau turinčių žmonių pasirinkimu.

10 Paveikslas. *Viešieji finansų instrumentai verslo steigimui.*

Konkrečių priemonių pasirinkimų pasiskirstymas verslo pradžiai parodytas 11 paveiksle. Nustatyta, kad patraukliausia priemonė planuojantiems kurti verslą yra paskolos, o mažiausiai patraukli – rizikos kapitalas. Respondentai galėjo rinktis kelis instrumentus, iš kurių svarstytų rinktis.

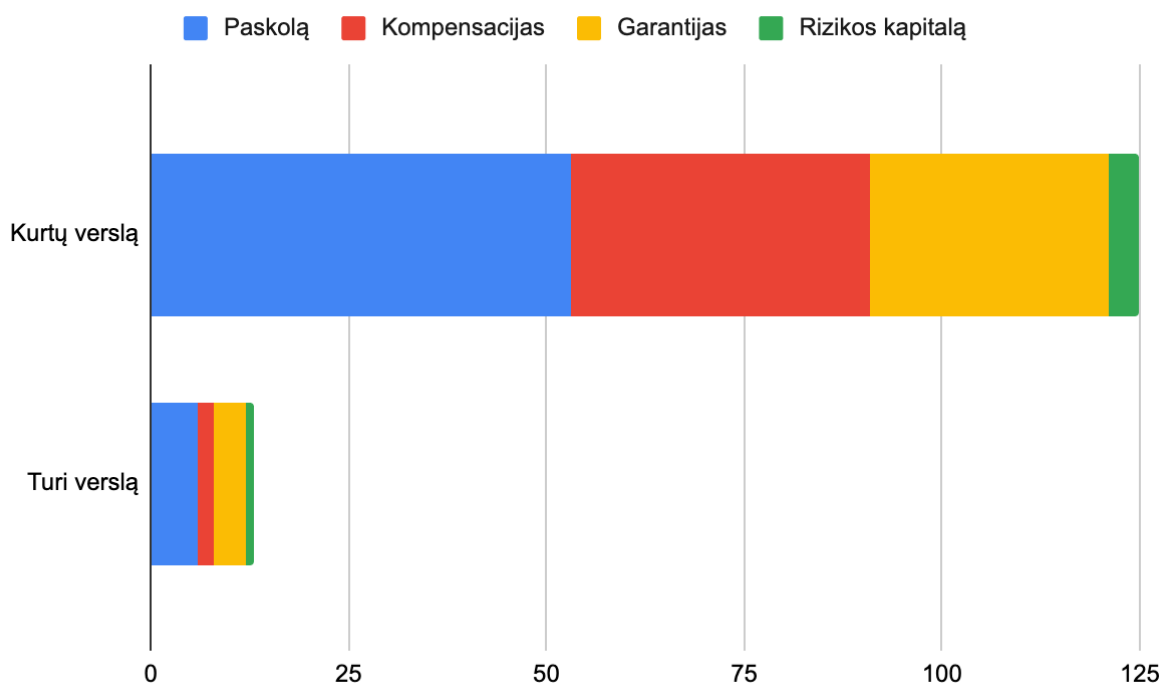
11 Paveikslas. *Viešųjų finansų instrumentų pasirinkimai verslo steigimui.*

Verta pastebėti, kad dažniausiai kartu pasirenkami instrumentai būdavo paskolos su kompensacijomis (tokią porą pasirinko 11,11% respondentų, planuojančių kurti verslą viešųjų finansų instrumentų pagalba), bei paskolos su garantijomis (8,64% respondentų). Kitos kombinacijos buvo pasirenkamos rečiau bei pasiskirstė gana tolygiai.

Apibendrinant visos apklausos rezultatus, konkrečių viešųjų finansų instrumentų pasirinkimo pasiskirstymas pavaizduotas 12 paveiksle.

12 Paveikslas. *Viešųjų finansų instrumentų pasirinkimų pasiskirstymas*

Galima pastebėti tendenciją, kad tiek turintys verslą, tiek planuojantys jį kurti, palankiausiai vertina paskolas, o mažiausiai yra linkę rinktis rizikos kapitalą. Ties kompensacijomis ir garantijomis tendencija kiek skiriasi: turintys verslą yra palankesni garantijoms, o planuojantys jį kurti – kompensacijoms.

Apibendrinus kiekybinės apklausos rezultatus, galima teigti, kad verslių asmenų susidomėjimas viešųjų finansų instrumentais yra gana didelis, kadangi net 90% respondentų savo verslo kūrimui arba plėtrai svarstytų apie tokį finansavimą. Kalbant apie konkrečius finansavimo būdus, palankiausiai yra vertinamos paskolos, o rizikos kapitalas, priešingai, sulaukė labai mažai pasirinkimų tiek verslo plėtros, tiek steigimo atžvilgiu.

3.2 Ekspertų vertinimo analizė

Kokybinio tyrimo metu finansų ekspertams buvo pateikti šeši klausimai (pateikti 2 priede), kurių pagalba buvo siekta nustatyti viešųjų finansų dabartinę situaciją bei tendencijas 2021 - 2027 m. laikotarpiu.

Viešųjų finansų instrumentų verslui aktualumo, visuomenės informavimo apie šias finansavimo galimybes vertinimas

Pirmu klausimu buvo siekta nustatyti, ar potencialūs priemonių vartotojai žino apie galimybę finansuoti savo verslo įkūrimą arba plėtrą, naudojant viešųjų finansų priemones. Taip pat, išsiaiškinti ar yra pakankamai visuomenei lengvai prieinamos, susistemintos ir suprantamos informacijos šaltinių apie šiuos finansavimo būdus. Jei ne, ar bus imtasi kažkokių veiksmų informacijos sklaidai versle pagerinti.

Respondentas 1.

Eksperto nuomone, informacijos sklaida visuomenėje yra pakankama. Yra pabrėžiama, jog norintys ir ieškantys, informaciją suras lengvai, todėl prieinamumas ir informacijos pateikimas visuomenei Lietuvoje buvo įvertintas palankiai. Respondento teigimu, lyginant su kitomis Europos Sąjungos narėmis, Lietuvoje finansinio raštingumo lygis visuomenėje yra vis dar žemas, kas gali būti viena pagrindinių priežasčių kodėl egzistuoja tam tikros informacijos „skylės“ kalbant apie viešuosius finansų instrumentus verslui ir ypatingai tam tikras jų rūšis. Šiai problemai spręsti ekspertas rekomenduočiau sukurti „informacijos kanalą“ – t.y. informacija apie viešųjų finansų instrumentus verslui būtų skleidžiama ir komunikuojama ne tik administruojančių institucijų, bet ir iš tarpininkų pusės.

Respondentas 2.

Buvo išžvelgta, jog yra matomos valstybės pastangos finansines instrumentus sukurti, pritaikyti verslui ir suteikti pakankamai informacijos gyventojams ir įmonėms apie galimybes pasinaudoti jais. Respondentas teigia, kad vienareikšmiškai vertinti visuomenės informavimą būtų sunku: informacijos yra pakankamai, tačiau pats informacijos viešinimas įvairiuose

kanaluose nėra didelis. Buvo prieita prie išvados – jei informacijos viešinimas būtų didesnis ir įvairesniuose kanaluose, būtų pasiekta didesnė visuomenės auditorija.

Respondentas 3.

Ekspertas mano, jog visuomenės informavimo situacija INVEGOS pavydžiu yra keista. Iki pat COVID-19 pandemijos, INVEGA tiesiogiai su verslu beveik nedirbo, t.y. visos finansinės priemonės ir komunikacija ėjo per finansų tarpininkus, pvz.: bankus, lizingo bendroves, sutelktinio finansavimo platformas, rizikos kapitalo fondus.

Eksperto teigimu, dėl šios priežasties visa vykdoma komunikacija buvo nukreipta taip, kad informuoti, kokie yra apskritai finansiniai instrumentai verslui. Tuo laikotarpiu priemonės nebuvo pabrėžtinai identifikuojamos (kad jos yra INVEGOS), todėl respondentas mano, jog visuomenei susidarė įspūdis, kad jų administratoriai ir buvo finansiniai tarpininkai. Respondentas pabrėžia, jog tokia viešinimo strategija buvo vykdyta sąmoningai. Strategijos priežastis – neklaidinti visuomenės. Po pandemijos laikotarpio ši strategija keitėsi - kadangi pandemijos metu INVEGA pradėjo teikti nukentėjusiam verslui paramą tiesiogiai, ir dėl tam tikrų priežasčių daugiau dėmesio buvo nukreipta į finansinių instrumentų administratorių. Šiuo metu visa komunikacija yra vykdoma ir socialiniuose INVEGOS tinkluose, bei dviejose internetinėse svetainėse (Invega.lt; Pradekdirbtisau.lt). Svetainės yra orientuotos tikslingai verslui, komunikuojami gerosios praktikos pavyzdžiai, viešinama informacija apie skirtingus finansinius instrumentus.

Ekspertas teigia, jog po pandeminės situacijos INVEGOS vaidmuo ir matomumas versle padidėjo, taigi dabar visuomenė daugiau ar mažiau jau yra susipažinusi su viešųjų finansų instrumentų koncepcija. Tačiau, taip pat yra pabrėžiama, jog informacijos „skylės“ visuomenėje, o taip pat ir versle, visgi dar egzistuoja.

Respondentas numato daugiau švietėjiško viešinimo ir komunikacijos strategiją viešųjų finansų instrumentų administratoriaus ateityje: bus siekiama informuoti gyventojus apie jų instrumentų privalumus, trūkumus, finansavimo produktų rūšis (pvz.: kas yra paskolos, o kas obligacijos? Kokiais atvejais labiau tinka paskolos, kokiais, obligacijos?). Tuo bus siekiama padėti verslui suprasti kokiais būdais verslas gali finansuoti savo poreikius.

Apibendrinant, ekspertas padarė išvadą, jog pats instrumentų žinomumas yra padidėjęs, bet nepakankamas.

Respondentas 4.

Ekspertas rėmėsi INVEGOS pavyzdžiu ir teigė, jog kaip institucija, savo viešinimo strategiją INVEGA įvykdė gerai. Taip pat, ekspertas teigė, jog viešųjų finansų administratorius įpareigoja ir tarpininkus viešinti teikiamas priemones verslui ir jų naudojimo privalumus. Pasak respondento, tai yra itin svarbu Lietuvos rinkoje, kadangi finansinis raštingumas čia yra pakankamai žemas. Ekspertas pripažįsta, jog dviguba komunikacija kartais klaidino žmones, bet bendrai įvertinus pati informacijos sklaidą, jos prieinamumas buvo palankus veiksnyms finansinių instrumentų paklausos didėjime.

Respondentas taip pat mano, jog po COVID-19 pandemijos šis finansinių priemonių administratorius tapo labiau žinomas, ir tikėtina, jog ir ateinančius septynerius metus viešinimas bei informacijos sklaida tik stiprės. Tačiau, ekspertas pabrėžė, jog šioje vietoje, finansinių tarpininkų vaidmuo yra taip pat labai svarbus, todėl informacija apie viešųjų finansų instrumentus turėtų būti komunikuojama ir tiesioginiu kanalu, ir netiesioginiu kanalu – t. y. per finansų tarpininkus, tiesiogiai bendradarbiaujančius su verslu, tiek per finansų instrumentų administratorius.

Respondentas 5.

Eksperto nuomone, atsižvelgiant į tai, jog pagal Europos Komisijos projektą per ateinančius septynerius metus bus siekiama valstybės subsidijas didžiąja dalimi keisti į instrumentus generuojančius lėšas, arba tais atvejais, kai tai nėra įmanoma, bus taikomos subsidijų bei finansinių instrumentų kombinacijos, todėl jų aktualumas visuomenėje ir versle didės. Natūralu, jog esant didesniai susidomėjimui, informacijos kiekis, jos sklaida taip pat žymiai augs. Ekspertas mano, kai kuriais atvejais, informacijos yra netgi per daug, ji nėra sucentralizuota, todėl, kartais gali kilti sunkumų ją suprasti, todėl respondentas rekomenduočiau sudaryti centralizuotą informacijos bazę, kurioje būtų koncentruoti duomenys apie skirtingų institucijų teikiamus instrumentus, jų panaudojimo galimybes.

Respondentas pabrėžia, kad po pandemijos būtent viešųjų finansų instrumentų administratoriaus INVEGOS produktų aktualumas ir žinomumas visuomenėje stipriai išaugo. Eksperto teigimu, nors INVEGA jau 20 metų veikia ir finansinius produktus vienokia ar kitokia forma teikia verslui, bet šią akimirką jų yra daugiausiai, o siūlomas spektras yra labai platus. Atsižvelgiant į tai, respondentas priėjo išvadą, jog finansinių instrumentų aktualumas ir paklausa ateinančius septynerius metus augs, o informacijos kiekis pasiekiantis vartotojus taip

pat didės, tačiau norint padėti visuomenei reikėtų šią informaciją sukonsoliduoti vienoje centralizuotoje duomenų bazėje.

Respondentas 6.

Eksperto teigimu, informacijos sklaidai yra numatytos viešinimo lėšos. Todėl, tiek INVEGA, tiek pati ministerija ganėtinai plačiai skleidžia informaciją: kiek, kokių instrumentų yra, kam jie skirti. Didesnei informacijos sklaidai ir platesniam prieinamumui yra užsakomi straipsniai per įvairius informacijos platinimo kanalus: žinias, radiją. Atsižvelgiant į tai respondentas mano jog, informacijos pakanka. Taip pat, ekspertas pabrėžia, kad viešųjų finansų instrumentų administruojanti INVEGA yra jau įsitvirtinusi, institucija, veikianti virš 20 metų, todėl, respondento nuomone, tai yra pakankamai gerai pažįstama institucija verslo rinkoje. Tiek ministerijos tiek viešųjų finansų administratoriaus leidžiami suderinti pranešimai spaudai, suteikia pakankamai informacijos apie konkrečias priemones, todėl ekspertas informacijos apie FI prieinamumą, suprantamumą ir sklaidą Lietuvoje vertina palankiai.

Taigi, apibendrinant pirmojo klausimo rezultatus, yra svarbu pabrėžti, jog visų tyrime dalyvavusių respondentų nuomonė šiuo klausimu buvo vieninga. Kaip pagrindinė institucija, teikianti informaciją visuomenei buvo išskirta INVEGA. Per pastaruosius porą metų, po COVID-19 pandemijos, INVEGOS „matomumas“ ir siūlomi finansiniai produktų paklausa verslo finansavime išaugo. Informacijos kiekis, sklaida ir prieinamumas šiame laikotarpyje taip pat didėjo, todėl galima daryti išvadą, kad visuomenė buvo pakankamai informuota šiuo klausimu. Ekspertai vieningai numato dar didesnę finansinių instrumentų augimą 2021-2027 m. laikotarpiu Lietuvoje, todėl natūralu, jog informacijos kiekis rinkoje atitinkamai augs, tačiau respondentai rekomenduotų paskirstyti informaciją per įvairius kanalus.

Viešųjų finansų instrumentų verslui efektyvumo vertinimas.

Buvo klausama ekspertų nuomonės apie šiuo metu egzistuojančių finansinių instrumentų efektyvumo tendencijas. Šiuo klausimu buvo siekiama išskirti efektyviausias priemones verslui ir nustatyti galimas jų panaudojimo tendencijas 2021 – 2027 m. programavimo laikotarpiu.

Respondentas 1.

Ekspertas teigia, jog praktikoje yra pastebimas panaudotų finansinių priemonių efektyvumas versle. Bendrai vertinant, nustatyti lūkesčiai tokiai finansavimo formai yra išpildomi.

Respondentas 2.

Respondento nuomone, šiuo metu vertinti efektyvumą yra ganėtinai sunku, nes finansinių priemonių panaudojimas Lietuvoje yra dar savo pradinėje stadijoje. Taip pat buvo pabrėžta, jog COVID-19 pandemijos laikotarpiu efektyvumas buvo didelis, ir prognozuojama, kad finansinės priemonės taip pat didžiąja dalimi prisidės prie popandeminio laikotarpio finansavimo sąlygų gerinimo versle. Ekspertas priėjo išvadą, jog efektyvumo spektre, šiuo metu egzistuojančių finansinių instrumentų verslui efektyvumą vertintų labiau teigiamai, nei neigiamai.

Respondentas 3.

Ekspertas teigia, jog finansinių instrumentų efektyvumą lemia tai, jog vienokiu ar kitokiu būdu pinigai grįžta pas tiekėją. Dėl plataus siūlomų instrumentų pasirinkimų būtų sunku vienareikšmiškai teigti, kad visi instrumentai yra efektyvūs, nes vieni yra pritaikyti mažiau rizikingiems verslams, kiti daugiau rizikingiems verslams, todėl natūralu, jog tam tikrais atvejais pinigai negrįžta, instrumentas žiūrint iš šios perspektyvos nebėra efektyvus. Tačiau, žiūrint iš ilgojo laikotarpio perspektyvos, respondentas mano, kad bendrai galėtų vertinti, kad Lietuvoje egzistuojantys finansiniai instrumentai yra efektyvūs. Buvo pabrėžta, jog praktikoje yra pastebima jau trečias „ratas“, kai grįžę pinigai buvo reinvestuoti į finansinių priemonių teikimą verslui.

Taip pat, respondentas palygino finansinių priemonių efektyvumą su subsidijų, mokesčių nauda valstybėje. Buvo padaryta išvada, jog panaudojant finansines priemones tas pats efektas gali būti pasiekiamas su žymiai mažesniu kiekiu valstybės lėšų.

Ekspertas pabrėžia, jog visgi finansiniai instrumentai negali būti pritaikyti visoms veikloms, kadangi jos yra efektyvios tik tais atvejais, kai verslas patiria augimą, generuoja pajamas ir duoda grąžą. Atsižvelgiant į tai, buvo padaryta išvada, kad ateinančių septynerių metų laikotarpiu, nors efektyvumas finansinių instrumentų yra didelis, bet subsidijos nebus panaikintos.

Respondentas 4.

Ekspertas išskyrė finansines priemones skirtas paskoloms ir garantijoms teikti kaip verslui efektyviausius finansų instrumentus, esančius Lietuvos rinkoje. To priežastis - mažas prieinamumas naujo verslo finansavimui iš tradicinių finansuotojų dėl didelio rizikingumo. Tačiau, respondentas pabrėžia, jog iš verslo perspektyvos žiūrint, efektyvumas kartais yra mažesnis, nes dažnu atveju, kad finansuoti savo verslą finansų instrumentų pagalba, įmonei taip pat reikia atitikti nemažai teisinių ir kitokių reikalavimų.

Respondentas 5.

Eksperto nuomone, net ir pačių geriausių finansinių priemonių efektyvumas šiek tiek yra sumažinamas, žvelgiant per įgyvendinimo prizmę. Buvo išreikšta nuomonė, jog žiūrint iš verslo perspektyvos, gauti pinigus yra pakankamai aišku, bet tuomet, kai reikia išleisti, yra sudėliojamos taisyklės taip, kad ne jos taikosi prie verslo įprastos veiklos standartų ir praktikos, bet verslas turi taikytis. Respondento nuomone, verslui efektyvios priemonės turėtų būti susietos su faktu, kiek tai yra patogiu naudotis, todėl teigia, jog pati įgyvendinimo dalis nėra „išbaigta“. Ekspertas, atsižvelgdamas į tai, priėjo išvadą, jog priemonės yra efektyvios žvelgiant iš sutaupytų lėšų valstybei, bet rekomenduotų viešųjų finansų instrumentų administratoriams įvertinti efektyvumą iš verslo perspektyvos.

Respondentas 6.

Ekspertas teigia, jog asmeniškai efektyvumą įvertinti negalėtų, tačiau pritaria atliktiems publikuojamiems efektyvumo vertinimams.

Apibendrinus visus ekspertų atsakymus, galima daryti išvadą, jog žiūrint iš valstybės perspektyvos ankstesniuose laikotarpiuose panaudoti viešųjų finansų instrumentai Lietuvoje yra efektyvūs sutaptų valstybės lėšų atžvilgiu. Ekspertų nuomone, iš verslo perspektyvos efektyviausi instrumentai, naudoti 2014 – 2020 m. programavimo laikotarpiu buvo paskolos ir garantijos, tačiau efektyvumą mažino įgyvendinimo patirtys.

Autorių atlikto kiekybinio tyrimo rezultatų apžvalga: kodėl paskola buvo nustatyta kaip patraukliausias viešųjų finansų instrumentas?

Ekspertų buvo prašyta įžvalgų, kodėl šio darbo autorių atliktoje kiekybinėje apklausoje verslūs asmenys dažniausiai kaip svarstytiną savo verslui priemonę rinkdavosi paskolas, o štai rizikos kapitalas susilaukė mažiausiai dėmesio ir buvo renkamasis rečiausiai. Žemiau pateikiamos respondentų įžvalgos šiuo klausimu.

Respondentas 1.

Ekspertas išskiria dvi šio reiškinio priežastis. Pirmoji yra, kad Lietuva yra paskolos kultūros šalis, ir tokią priemonę labiausiai pripažįsta, taip pat, įvardinamas lietuvių finansinio raštingumo trūkumai – daugumai sunku suvokti net obligacijas kaip galimą verslo finansavimo priemonę. Antroji priežastis, tai, kad rizikos kapitalas yra intervencija, kuri vis dar yra suvokiama kaip neigiamas dalykas. Taip pat, paskola yra skirta visiems, o štai ne visi verslai yra sukurti ir tinkami rizikos kapitalui.

Respondentas 2.

Ekspertas mano, kad paskola lietuviams yra įprasčiausia pinigų pritraukimo forma, juo labiau, kai toji paskola yra mažomis palūkanomis. Nesėkmės atveju, jei paskolos nepavyktų laiku grąžinti, tai savo veikla būtų rizikuojama tik kažkokia dalimi. Galbūt būtų įmanoma restruktūrizuoti, atiduoti vėliau ir panašiai ir taip verslą išsaugoti. Apskritai, eksperto manymu, paskolos grąžinimo sąlygos yra patrauklios, lyginant su kitomis priemonėmis. Sėkmės atveju, visos akcijos, naudos, pelnas lieka savininkui.

Kalbant apie rizikos kapitalą, pasirinkus šį instrumentą, dalies akcijų reikės atsisakyti. Kitus žmones reiktų įsileisti į įmonės valdymą, ko Lietuvos verslininkai dar nelabai nori – jie patys nori būti verslo šeimininkais.

Respondentas 3.

Ekspertas pabrėžia, kad paskola yra viena iš pigiausių priemonių verslui, nes palūkanos būna pakankamai nedidelės - pasiskolinti yra nebrangu. Įprastiems, tradicinio modelio verslams, kaip kepyklos, restoranai, kirpyklos tai yra pati tinkamiausia alternatyva.

O štai rizikos kapitalas įvardinamas kaip brangiausia priemonė verslui. Iš esmės todėl, kad į įmonę ateina akcininkai, ir jie iš verslo nori didelės grąžos. Jie dirba su įmone, kad ji užaugtų, ir jiems reikia atiduoti dalį savo pelno.

Toliau pabrėžta, kad rizikos kapitalas nėra masiškai pritaikoma priemonė: rizikos kapitalai negali investuoti labai didelių sumų, priešingai negu bankai. Taip pat, rizikos kapitalas dažnu atveju netinka tradiciniams verslo modeliams, pavyzdžiui, jau minėtoms kepykloms, restoranams, išskyrus tą atvejį, kai tokie verslai yra išskirtinai inovatyvūs ir modernūs. Pabrėžtina, kad rizikos kapitalas investuoja ten, kur yra labai aukštas augimo procentas.

Kaip kitas rizikos kapitalo niuansas įvardinamas mažesnis žinomumas. Jei žmogus nesisuka startuolių ekosistemos aplinkoje, gali būti, kad iš viso nėra apie tai girdėjęs. Iš to kyla kita problema, tai tam tikri visuomenės įsitikinimai – baimė, kad investuotojas pavogs, kažkam atiduos idėją ir taikytus metodus. Ekspertas šį reiškinių aiškina tuo, kad Lietuvos rizikos kapitalo rinka yra labai jauna, palyginus su Vakarų Europa.

Apibendrinus eksperto nuomonę – apklausoje daugiausiai dėmesio sulaukė paskolos, kadangi tai yra pigiausias, plačiausiai žinomas ir pritaikomas finansų instrumentas. Rizikos kapitalas yra brangiausias, mažiausiai žinomas, apipintas įvairiais neigiamais visuomenės įsitikinimais, pritaikomas gana siauram verslų tipui finansavimo būdas.

Respondentas 4.

Ekspertas įvardina paskolą kaip pigiausią ir plačiausiam verslų spektrui pritaikoma instrumentą. Rizikos kapitalą žmonės yra linkę pasilikti kaip paskutinį variantą, nes tai yra brangu, ir dėl to, kad reikia tenkinti investuotojo sąlygas bei reikalavimus, pavyzdžiui, po tam tikro laiko, įmonę užauginus, ją parduoti, kas ne kiekvienam gali būti priimtina.

Respondentas 5.

Ekspertas kaip paskolos privalumą įvardina lengvą prieinamumą, priešingai negu rizikos kapitalo, kurio gavimas yra sudėtingesnis, daugiau sąlygų turintis procesas. Taip pat, jei verslas svarsto pasinaudoti rizikos kapitalu, jis turi įsivertinti, ar sutinka atiduoti dalį verslo kažkam kitam. Tačiau ekspertas taip pat pabrėžia, kad iš vienos pusės rizikos kapitalo fondai yra labai geras dalykas, nes jie turi supratimą, kaip verslą prižiūrėti, auginti, ir jauniems verslams šios žinios gali labai stipriai padėti. Kad ir kaip bebūtų, eksperto nuomone, ilgesnį laiką vykdomas verslas dažnu atveju nenori atiduoti dalies savo verslo.

Apibendrinus eksperto nuomonę, paskolos susilaukia daugiausiai dėmesio, nes yra lengvai prieinamos ir turi patrauklesnes sąlygas, priešingai negu, pavyzdžiui, rizikos kapitalas.

Respondentas 6.

Ekspertas negali tiksliai ir vienareikšmiškai atsakyti, kodėl populiariausia yra būtent paskola. Kaip viena iš galimų priežasčių įvardinamas žinių apie kitas priemones trūkumas. Tačiau, pabrėžia, kad, rizikos kapitalui gauti, verslas turi būti itin įdomus, dažnu atveju startuolio formato. Paskola yra lengviau pritaikoma įvairesniam verslui.

Apibendrinus ekspertų atsakymus, galima teigti, kad paskola yra dažniausiai pasirenkama, nes lietuviams tai yra labiausiai pripažįstama, plačiai pritaikoma, pigi finansavimo priemonė. Lyginant su rizikos kapitalu, šis įvardinamas kaip brangiausias, sudėtingiausias finansavimo būdas, kuris yra pritaikomas siauresniam verslų spektrui.

Aktualiausi viešųjų finansų instrumentai 2021-2027 metais

Siekta išsiaiškinti, kurie viešųjų finansų instrumentai bus aktualiausi ir populiariausi šiuo laikotarpiu, bei kokie veiksniai tai lemia.

Respondentas 1.

Ekspertas mano, kad rizikos kapitalas taps populiareniu ir dažniau pasirenkamu instrumentu. Taip pat, priemonių bus daugiau. Turėtų keistis nuostata, kad verslas yra kuriamas tik sau ir savo ateities kartoms, dažnesnis tikslas bus verslą užauginti ir parduoti. Pabrėžiama, kad kartu su BVP augimu verslas sudėtingėja, protingėja ir tampa brandesnis. Dėl to atsiranda daugiau vietos sudėtingesniam santykiui – rizikos kapitalo investicijoms. Visgi, nereiškia, kad priemonės turi keistis viena kitos sąskaita. Augant ekonomikai, didės įvairių priemonių, tačiau paskolų proporcija tikriausiai mažės. Tai reiškia, kad nors ir daugės rizikos kapitalo instrumentų, tačiau paskolų pasiūla taip pat augs.

Respondentas 2.

Eksperto nuomone, tai labiausiai priklausys nuo valstybės politikos – turbūt visi norėtų gauti kokias nors dotacijas, kur pinigai gaunami, bet jų nereikia grąžinti. Paskolos jau yra ne taip patogu, tačiau jei geromis sąlygomis, gana patrauklu.

Tačiau jei reikia atiduoti dalį savo verslo, prisitraukti naujų investicijų, ir taip toliau, tokios priemonės atrodo mažiau patrauklios. Eksperto manymu, aktualiausi viešieji finansai vis labiau turės atsiperkamumo, investicijos elementą – tai yra, kad jos bus ne tik išdalinamos, bet būtų ir tam tikra grąža.

Respondentas 3.

Ekspertas neišsiskiria vieno ar kelių instrumentų, kurie galėtų tapti populiariausiais. Tačiau jis pastebi bendrą tendenciją – kad ir kokia priemonė iš daugybės tai bebūtų, einama į tai, kad pinigai turi grįžti. Šioje vietoje priemonės supriešinamos su subsidijomis. Nors subsidijos netiesiogiai ir teikia grąža: verslas, pavyzdžiui, mokėjo mokesčius, įdarbino darbuotojus, tačiau tie pinigai neturi tokio reinvestavimo efekto, kaip viešieji finansų instrumentai verslui. Pasitelkiant šiuos instrumentus, mažesne suma pinigų pasiekiamas daug didesnis efektas, negu teikiant subsidijas.

Apibendrinant, nors ir nežvelgiama, koks instrumentas bus aktualiausias, apibrėžiama bendra ateities tendencija: aktualus ir populiarius instrumentas turi turėti investicinį efektą ir teikti grąžą.

Respondentas 4.

Ekspertas vienareikšmiškai teigia, kad aktualiausias finansų instrumentas bus paskolos bei su paskolomis derinamos garantijos.

Respondentas 5.

Jo nuomone, tai labiausiai priklauso nuo to, apie kokio brandumo verslą yra kalbama. Jei kalbama apie startuolį, tai manoma, kad rizikos kapitalo fondų aktualumas bus itin didelis, ir ateityje vis labiau augs. Tačiau brandžiam verslui, kuris nori plėstis, paskolos stabiliai išliks plačiausiai naudojamas įrankis.

Respondentas 6.

Ekspertas neišskiria priemonės, tačiau supriešina viešųjų finansų instrumentus su subsidijomis. Jo nuomone, subsidijos liks tik veikloms, kurios yra neatsiperkančios, pavyzdžiui, moksliniam tyrimams, kur yra didelė rizika. Veiklose, kur pelnas ir augimas generuojamas, pagrinde bus naudojami viešųjų finansų instrumentai ir įvairios jų kombinacijos.

Apibendrinant visų ekspertų įžvalgas šia tema, negalima išskirti vieno instrumento, kuris taps populiariausias ir labiausiai naudojamas. Prognozuojama, kad populiari rizikos kapitalas, kad keisis visuomenės neigiami įsitikinimai apie šį finansavimo būdą. Taip pat, bus platesnis priemonių pasirinkimas. Visgi, paskolos taip pat bus svarbus ir plačiai naudojamas instrumentas, priklausomai nuo verslo pobūdžio ir brandos.

Viešųjų finansų instrumentų verslui pagrindiniai panaudojimo sektoriai 2021-2027 m. laikotarpiu

Įžvalgos apie tai, kokiame sektoriuje veiklą vykdančiam verslui bus aktualiausi, reikalingiausi ar labiausiai prieinami viešųjų finansų instrumentai.

Respondentas 1.

Ekspertas neišskiria panaudojimo sektorių, tačiau įvardina tokių priemonių panaudojimui vyraujančias temas: fintech, žalumas, klimato apsauga.

Respondentas 2.

Ekspertas neišskirtų konkretaus sektoriaus, jo nuomone, ateinančius 6-7 metus įvairių sektorių aplinkose yra einama į tvarumo, klimato kaitos mažinimo transformaciją. Verslai bus periversti, ar jie patys to norės, ar bus priversti aplinkos, pavyzdžiui, klientų, eiti tvarumo, klimato kaitos mažinimo, žalumo link. Todėl pateikiama įžvalga, kad tokiems užmojams viešųjų finansų instrumentų pasinaudojimo galimybė bus itin aktuali.

Respondentas 3.

Pagrindinis tokių instrumentų fokusas bus “European Green Deal”. Dabartinės Europos Komisijos kryptys yra tvarumas, žalumas, klimato kaitos mažinimas, biologinės įvairovės

skatinimas, neteršimas, žiedinė ekonomika. Kaip šias sąlygas tenkinančio verslo pavyzdį ekspertas pateikia startuolį “Vinted”, kuris, parūpindamas platformą parduoti nebereikalingiems drabužiams, skatina neteršti ir naudoti daiktus dar kartą.

Tačiau ekspertas atkreipia dėmesį, kad negalima išskirti tendencijų tarp skirtingų veiklos sektorių. Taip yra todėl, kad skirtingos priemonės gali būti panaudojamos skirtingiems verslams ir sektoriams. Kaip pavyzdys pateikiama tai, kad rizikos kapitalas, pavyzdžiui, netiks finansuoti standartinei kepyklai. Tačiau toji kepykla gali įrangai pasiimti kitą instrumentą - paskolą, o jeigu ta įranga mažiau terš aplinką, tai jau tenkina šią Europinę žalumo kryptį ir jai yra skiriami viešieji finansai.

Kita panaudojimo tendencija bus skaitmeninimas, robotizacija. Ta kryptimi bus skiriama daug finansavimo. Bus kuriami ir nauji instrumentai, pritaikyti tam tikroms verslo kryptims, pavyzdžiui, MTEP kryptčiai. Akcentuojama, kad pramonės įmonės bus itin skatinamos skaitmeninti verslą. Žinoma, tradicinio verslo finansavimas irgi niekur nedings, tačiau pirmenybė bus į tas įmones, kurios prisideda prie žalumo ir skaitmenizavimo.

Ekspertas pabrėžia, kad šios tendencijos itin ryškiai matosi 2021-2027 m. programavime.

Respondentas 4.

Ekspertas vieno tokio sektoriaus negali įvardinti. Tačiau kaip vienus pagrindinių sektorių tokiam finansavimui ekspertas įvardina transportavimo ir statybų sektorius. Taip pat, paslaugų įmonės, nes, pavyzdžiui, restoranams, viešbučiams yra sunkiau gauti įprastą finansavimą bankuose. Taip pat paminimas COVID-19 pandemijos sukeltas skaitmenizavimo poreikis, kadangi verslas vis sparčiau keliai į internetą.

Ekspertas pastebi tendenciją, kad daugiau dėmesio ir pinigų bus skirta į atsinaujinančius energijos šaltinius, ir viską kas susiję su žalumo, tvarumo skatinimu. Jo nuomone, įmonės bus motyvuojamos naudoti tvaresnius energijos šaltinius. Tam turėtų būti skiriama daugiausiai dėmesio 2021-2027 m. laikotarpiu. Taip pat, kaip galimą sektorių susilaukti tokių investicijų, ekspertas įvardina e. komerciją, kadangi dėl Covid pandemijos ši sritis tampa vis aktualesnė.

Respondentas 5.

Eksperto nuomone, yra sunku išskirti vieną sektorių, kuriam bus skiriama daugiausiai tokio finansavimo. Kaip rizikos kapitalo panaudojimo kryptį, ekspertas įvardina inovatyvias įmones. O štai paskolos, jo nuomone, plačiausiai bus naudojamos gamybos srityje.

Taip pat ekspertas atkreipia dėmesį, kad tai labai priklauso nuo valstybės nustatytų kryptių ir tikslų. Didelis potencialas tokiems instrumentams įžvelgiamas biotechnologijų, kosmose pramonėje, informacinių technologijų sektoriuje.

Respondentas 6.

Ekspertas teigia, kad skirtingos priemonės panaudojamos skirtingiems verslas, todėl negalima išskirti vieno sektoriaus, kuris aktyviausiai naudotųsi viešųjų finansų instrumentais. Tačiau apibrėžiamos šių finansų panaudojimo temos: žalumo tema, skaitmeninė pertvarka, įmonių modernizavimas. Instrumentų yra įvairių, priklausomai nuo verslo stadijos ir pobūdžio, o tikslas yra jomis pasinaudojant išspręsti tam tikrų pokyčių ir rezultatų šalies mastu.

Apibendrinant, konkretūs panaudojimo sektoriai nėra išsikiriami, viešųjų finansų instrumentai gali būti pritaikyti įvairiam verslui. Tačiau išskiriamos panaudojimo temos (tikslai): tvarumas, žalumas, skaitmeninė pertvarka, įmonių modernizavimas, žiedinė ekonomika.

Viešųjų finansų perspektyvos 2021-2027 m. laikotarpiu

Siekta išsiaiškinti, kokią viešųjų finansų instrumentų situaciją ekspertai mato šiuo ateities laikotarpiu, ar tokių instrumentų populiarumas, kiekis augs, ar plėsis panaudojimo galimybės.

Respondentas 1.

Eksperto manymu, viešųjų finansinių instrumentų kelias yra tik į viršų. Galbūt keisis patys instrumentai, jų formos, tačiau įmonių kaip INVEGA svarba išliks ir augs. Augant ūkiui, augs kartu su juo. Tačiau įžvelgia, kad ateityje galime laukti struktūrinių pokyčių: kad tokios įmonės kaip VIVA, VIPA ir INVEGA sutelks jėgas ir priemonės taps labiau centralizuotos.

Respondentas 2.

Eksperto nuomone, viešųjų finansų instrumentų verslui populiarumas ir įtaka augs, ir tam bus suteikiamos tinkamos galimybės. Jis išvelgia didelę tikimybę, kad dar kurį laiką teks skirti nemažą kiekį viešųjų finansų COVID-19 pandemijai ir jos valdymui, bei popandeminiam laikotarpiui. Jo nuomone, tokių finansų instrumentų svarba ir reikalingumas tik augs, ir ypatingai jos bus svarbios tvarumo ir pandemijos suvaldymo klausimuose.

Respondentas 3.

Ekspertas komentuoja, kad ateityje bus dar įvairesnių priemonių ir platesnis jų pasirinkimas: paskolos, rizikos kapitalas, akseleravimo fondai, ankstyvos ir vėlesnės stadijų fondai. Jis pastebi, kad Lietuvoje yra labai didelė bankinė koncentracija - viena didžiausių Europoje. Įstaigos kaip „Invega“ bando nukreipti finansines priemones per alternatyvius finansuotojus. Jos tikslas yra, kad būtų kuo daugiau skolintojų šalia bankų. Ypač toks poreikis atsiskleidė COVID-19 pandemijos laikotarpiu, kadangi bankai šiuo laikotarpiu finansavimą verslui teikė labai nenoriai.

Taip pat, verslas šiomis priemonėmis naudosis, ir bus netgi galimai priverstas tai daryti, kadangi mažės subsidijų. Visgi, negalima teigti, kad subsidijos bus visiškai pakeistos finansiniais instrumentais – nes, pasak eksperto, yra sritys, kurios niekada nebus finansuojamos tokiais instrumentais, pavyzdžiui, švietimas. Tačiau viešųjų finansų instrumentai jau dabar yra ir toliau bus derinami su subsidijomis. Pavyzdžiui, tiems, kurie gavo paskolas, gali būti suteikta subsidija darbo užmokesčiui darbuotojams. Paskolą verslas gauna pirmais metais, tačiau antraisiais ar trečiaisiais metais jam visgi dažniausiai dar reikia pastiprinimo, todėl čia pagalbine priemone tampa subsidijos. Taip pat, leidžiamuose akseleravimo fonduose, bus įdiegta subsidijų dalis.

Ekspertas išvelgia dideles perspektyvas subsidijų ir finansinių priemonių kombinavime. Taip pat, toks kombinavimas ateityje turėtų būti daug lengvesnis negu yra dabar. Pastebima, kad verslą, kuris turi galimybę naudotis finansiniais instrumentais, reikia „atmokyti“, atpratinti nuo naudojimosi subsidijomis.

Apibendrinus galima teigti, kad viešieji finansų instrumentai verslui bus vis labiau pripažįstami. Taip pat, kadangi mažės subsidijų, tai irgi bus motyvacija išbandyti šias alternatyvias finansavimo priemones. Subsidijos ateityje bus kombinuojamos su kitais viešųjų finansų instrumentais, bus kaip pagalbinė priemonė.

Respondentas 4.

Ekspertas įžvelgia, kad viešųjų finansų instrumentų panaudojimas populiarės, ir toks finansavimas gali pradėti konkuruoti su komerciniais bankais. Taip pat, septynerių metų laikotarpiu, priėjimas prie tokio finansavimo verslui taps daug paprastesnis negu dabar. Įžvelgiama, kad pats priemonių gavimas bus daug paprastesnė, prieinamesnė, itin suskaitmeninta ir moderni procedūra.

Ekspertas tikisi išvysti daugiau priemonių, skirtų startuoliams, papildomas priemones žaliajam (tvariame, neteršiančiame) verslui, ir, kad toks verslas turės geresnes finansavimo sąlygas.

Respondentas 5.

Ekspertas mano, kad yra itin svarbu užtikrinti valstybės paramą verslui įvairiuose gyvavimo etapuose. Jis įžvelgia, kad turėtų atsirasti daugiau finansinių priemonių, pritaikytų įvairiems įmonės gyvavimo etapams, kad verslas jaustų palaikymą ne tik jo pradžioje, tačiau bet kuriame etape.

Taip pat, pabrėžiama tai, kad yra svarbu, kaip suteikti pinigai yra išnaudojami verslų, ir dažnai apie tai nėra pagalvojama. Ekspertas patartų labiau išgryninti geriausias praktikas, kaip naudoti gautus pinigus, labiau apsibrėžti jų naudojimo kryptis.

Respondentas 6.

Keisis skiriamų finansų forma: nuo subsidijų einama prie viešųjų finansų instrumentų, ir tai daroma tikslingai, nes kai kurios sritys generuoja pakankamai pelno, kad galėtų sukurti grąžą, taip pinigai yra reinvestuojami kitiems verslams ir kelia šalies rodiklius. Subsidijos, priešingai, yra išnaudojamos ir neatneša tiesioginės naudos. Taigi, stengiantis atsisakyti subsidijų daugeliu atveju, skatinamasi naudoti viešųjų finansų instrumentais, todėl jų populiarumas ir aktualumas augs.

Apibendrinant pokalbius šiuo klausimu su visais ekspertais, pastebimos tokios perspektyvos: ekspertai vieningai sutinka, kad viešųjų finansų instrumentų svarba ir populiarumas tik augs. Galimai keisis jų formos, atsiras naujų priemonių, platesnis pasirinkimas, pritaikytas įvairiems verslo gyvavimo etapams. Taip pat galimai lengvės jų gavimo procesas, gerės prieinamumas. Stengiantis mažinti teikiamų subsidijų kiekį, verslas bus paskatintas aktyviau naudotis šiais instrumentais.

Ekspertų interviu apibendrinimas

Kokybinio tyrimo metu buvo pastebėtos bendros tendencijos ekspertų atsakymuose. Žemiau, lentelėje pateikti apibendrinti kokybinio tyrimo interviu apklausos rezultatai pagal kiekvieną nagrinėtą klausimą.

2 lentelė. Ekspertų vertinimų bendros išvalgos bei tendencijos

	Bendros išvalgos, pastebėtos tendencijos
Viešųjų finansų instrumentų verslui aktualumo, visuomenės informavimo apie šias finansavimo galimybes vertinimas.	Kaip pagrindinė institucija, teikianti informaciją visuomenei buvo išskirta INVEGA. Visuomenė buvo pakankamai informuota apie viešojo finansavimo galimybes, tačiau informacija yra decentralizuota. Numatomas finansinių instrumentų aktualumo augimas 2021-2027 m.
Viešųjų finansų instrumentų verslui efektyvumo vertinimas	Žiūrint iš valstybės perspektyvos ankstesniuose laikotarpiuose panaudoti viešųjų finansų instrumentai yra efektyvūs sutaupytų valstybės lėšų atžvilgiu. Žvelgiant iš verslo perspektyvos efektyviausi instrumentai yra paskolos ir garantijos, tačiau efektyvumą mažino įgyvendinimo patirtys.
Autorių atlikto kiekybinio tyrimo rezultatų apžvalga: kodėl paskola buvo nustatyta kaip patraukliausias viešųjų finansų instrumentas?	Paskola yra labiausiai pažįstama, plačiausiai pritaikoma, gana pigi finansavimo priemonė; Rizikos kapitalas įvardinamas kaip brangiausias, sudėtingiausias finansavimo būdas, kuris yra pritaikomas siauresniam verslų spektrui.
Aktualiausi viešųjų finansų instrumentai 2021-2027 metais	Išskirti vienos aktualiausios priemonės negalima, skirtingos priemonės tinka skirtingiems verslams; Populiarės finansavimas rizikos kapitalu; Paskolos neprarado savo aktualumo ir populiarumo.

2 lentelės tęsinys.

Viešųjų finansų instrumentų verslui pagrindiniai panaudojimo sektoriai 2021-2027 m. laikotarpiu	Sektoriai nėra išskiriami, skirtingi instrumentai yra pritaikomi įvairiam verslui; Vyraujančios panaudojimo temos: tvarumas, žalumas, skaitmeninė pertvarka, įmonių modernizavimas, žiedinė ekonomika.
Viešųjų finansų perspektyvos 2021-2027 m. laikotarpiu	Augantis populiarumas ir svarba; Didesnis priemonių kiekis, įvairovė, geresnis prieinamumas; Kur įmanoma, viešųjų finansų instrumentai keis subsidijas arba bus su jomis derinami.

IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS

Išvados:

1. Viešųjų finansų instrumentai verslui – tai priemonės, kurių pagalba lėšos yra investuojamos į potencialią grąžą turinčius projektus, darančius įtaką ekonomikos augimui. Šios investicijos taip pat vadinamos „atsinaujinančiomis lėšomis“, kadangi jos palūkanų, dividendų ar kitomis formomis sugrįžta lėšų tiekėjui ir gali būti dar kartą panaudojamos finansinių priemonių diegimui ar teikimui. Jų dėka yra sprendžiami rinkos trūkumai valstybėje.

2. Viešuosius finansų instrumentus verslui galima skirstyti į 4 rūšis: paskolų, garantijų, rizikos kapitalo ir kompensacijų.

3. Lietuvoje finansinių instrumentų administravimas yra išskaidytas šešioms institucijoms, tačiau didžiausią egzistuojančių finansinių instrumentų dalį valdo INVEGA.

4. Viešųjų finansų instrumentų diegimas ir panaudojimas yra suplanuojamas 7-erių metų laikotarpiams, atsižvelgiant į Europos Sąjungos iškeltus tikslus valstybei.

5. Remiantis 2014 – 2020 m. programavimo laikotarpio duomenimis buvo nustatyta, jog finansiniai instrumentai yra efektyvūs, jų diegimas ir panaudojimas turi teigiamą įtaką šalies ekonominiams bei socialiniams rodikliams.

6. Remiantis 2021 - 2027 m. programavimo išankstinio vertinimo duomenimis galima daryti šias tendencijų prielaidas:

- Kadangi rinkoje yra nustatytas finansinių priemonių nepakankamumas, galime tikėtis apskritai visų rūšių finansinių instrumentų skirtų verslo finansavimui ir plėtrai skaičiaus augimo.
- Galime tikėtis, jog paskoloms ir garantijoms teikti skirtų finansinių priemonių pasiūla augs ateinančių septynerių metų laikotarpiu.
- Tikėtina, jog bus diegiamos naujos, arba platinamos ankstesniuose laikotarpiuose pasiteisinusios finansinės priemonės, pritaikytos šių problemų sprendimui, skirtos verslo steigimui ir jo plėtrai.
- Numatoma vis dažnesnis subsidijų derinimas su įvairiais finansiniais instrumentais, ir galime daryti prielaidą, jog ilgainiui finansiniai instrumentai pilnai pakeis subsidijas smulkių ir vidutinių verslų finansavimo kontekste.

- Lietuvoje rizikos kapitalo rinka yra dar tik pradinėje išsivystymo stadijoje. Visgi, atsižvelgus į šios rūšies efektyvumą tikėtina, jog rizikos kapitalo finansinės priemonės įgaus didesnę paklausą nei ankstesniuose laikotarpiuose.
- Paskolų finansiniai instrumentai išliks vienu paklausių instrumentu verslo finansavimui ateinančių septynerių metų laikotarpiu.

7. Kiekybinio tyrimo metu nustatyta, jog net 90% verslių žmonių svarstytų finansuoti savo verslo kūrimą arba jo plėtrą viešųjų finansų instrumentų pagalba. Populiariausias instrumentas respondentų tarpe – paskola. Galima daryti prielaidą, jog būtent ši finansinių instrumentų rūšis bus plačiausiai naudojama 2021 – 2027 m. laikotarpiu.

8. Ekspertų vertinimo analizė atskleidė šias 2021 – 2027 m. laikotarpio viešųjų finansų instrumentų verslui tendencijas Lietuvoje:

- Viešųjų finansų instrumentų verslui kiekis, įvairovė, prieinamumas didės;
- Verslo finansavime subsidijas didžiąja dalimi keis viešųjų finansų instrumentai (arba bus derinami su subsidijomis), tačiau negalima teigti, jog subsidijų, kaip finansavimo formos, nebeliks.
- Rizikos kapitalo rinka Lietuvoje šiuo metu yra ankstyvoje vystymosi stadijoje, tačiau tikėtina, jog per ateinančius 7 metus, ši viešųjų finansinių instrumentų rūšis bus plačiau taikoma verslo finansavime.
- Nors viešųjų finansų instrumentai yra naudojami įvairiuose ekonomikos sektoriuose, tačiau galima išskirti šiuos vyraujančius panaudojimo tikslus: tvarumas, žalumas, skaitmeninė pertvarka, įmonių modernizavimas, žiedinės ekonomikos skatinimas.

9. Daugeliu aspektų literatūros šaltiniai ir atlikti empiriniai tyrimai patvirtina tas pačias tendencijas.

Rekomendacijos:

1. Siekiant patobulinti viešųjų finansų instrumentų administravimo sistemą, rekomenduotina įvesti centralizuotą valdymą – sutelkti priemonių administravimą vienoje institucijoje.

2. Siekiant gerinti informacijos sklaidą, suprantamumą ir prieinamumą, rekomenduotina sukurti vieningą duomenų platformą, kurioje būtų sutelkta koncentruota informacija apie viešųjų finansų instrumentus ir jų panaudojimo galimybes.

LITERATŪROS IR ŠALTINIŲ SĄRAŠAS

1. BGI Consulting, Centrinė projektų valdymo agentūra, LR finansų ministerija, Kroatijos Respublikos regioninės plėtros ir ES fondų ministerija, Viešųjų investicijų plėtros agentūra, & Kroatijos Rekonstrukcijos ir plėtros bankas. (2018). *Valdžios intervencijų poveikio finansinių priemonių diegimui ir įgyvendinimui vertinimas*.
2. BGI Consulting. (2014). *Europos sąjungos struktūrinės paramos poveikio smulkiąjam ir vidutiniam verslui vertinimas*.
3. Černiauskas, D. (2021). *Valstybės biudžeto finansuojamų programų rezultatų matavimo vertinimas*.
4. Daujotaitė, D., Giriūnas, L., Giriūnienė, G., Miškinis, A., Vinauskienė, D., & Adomavičiūtė, D. (2015). *Finansų kontrolė ir auditas: teorija ir praktika*.
5. Degutis, G. (2020). *Apklausa: startuoliai palankiai vertina Lietuvos ekosistemą, bet stokoja finansavimo*. <https://www.vz.lt/paslaugos/2020/02/17/apklausa-startuoliai-palankiai-vertina-lietuvos-ekosistema-bet-stokoja-finansavimo>
6. ES Investicijos. (2021). *2021–2027 m. ES fondų investicijų programa Lietuvai*.
7. ESTEP Vilnius. (2021). *Finansinių instrumentų investuojant Europos Sąjungos fondų lėšas, poveikio vertinimas Galutinė vertinimo ataskaita* (Issue 14).
8. European Bank for Reconstruction and Development. (2021). *Lithuanian strategy and action plan on sustainable and green finance, draft report*.
9. European Commission. (2014). *Guidance for Beneficiaries of European Structural and Investment Funds and related EU instruments. Guidance of Beneficiaries of European Structural and Investment Funds and Related EU Instruments*, 58.
10. European Commission, & Directorate-General for Regional and Urban policy. (2017). *Summary of data on the progress made in financing and implementing financial engineering instruments reported by the managing authorities in accordance with Article 67(2)(j) of Council Regulation (EC) No 1083/2006* [Book]. European Commission.
11. European Commission, & European Investment Bank. (2015). *Financial Instrument products Loans, guarantees, equity and quasi-equity advancing with ESIF financial instruments-2-Financial Instrument products Loans, guarantees, equity and quasi-equity*.
12. Europos Audito Rūmai. (2020). *Specialioji ataskaita Kapitalo rinkų sąjunga-lėta pradžia siekiant plataus užmojo tikslo*.

13. Europos Komisija. (2020). *Šalies ataskaita, Lietuva 2020*.
14. Europos Parlamentas. (2021). <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/lt/sheet/17/europos-investiciju-bankas>
15. fi - compass. (2019). *Stocktaking study of ex-ante assessments: Summary report covering financial instruments using the European Regional Development Fund and Cohesion Fund in the 2014-2020 programming period advancing with ESIF financial instruments-2-Stocktaking study of ex-ante assessments: Summary report covering financial instruments using the European Regional Development Fund and Cohesion Fund in the*. <https://www.fi-compass.eu/resources/ex-ante-assessment-summary>
16. fi-compass. (2020). *Stocktaking study on financial instruments by sector Progress to date, market needs and implications for financial instruments The Lithuanian RDI-specific equity instruments Case study*. <https://www.fi-compass.eu/sites/default/files/publications/Stocktaking%20study%20on%20financial%20instruments%20by%20sector%20-%20The%20Lithuanian%20RDI-specific%20equity%20instruments.pdf>
17. fi-compass. (2021). *fi-compass study on the use of EMFF financial instruments* [Book]. Publications Office.
18. Finansų ministerija. (2015). *Energijos efektyvumo išankstinio (ex ante) vertinimo ataskaita*.
19. Finansų ministerija. (2021a). *Verslo finansavimo 2014 - 2020 metų Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšomis išankstinis vertinimas*.
20. Finansų ministerija. (2021b). *Verslo srities planuojamų finansinių priemonių išankstinis vertinimas*.
21. Gruževskis, B. (2017). Inclusive Entrepreneurship Policies, Country Assessment Notes, Lithuania [Document]. *Inclusive Entrepreneurship Policies, Country Assessment Notes, Lithuania*, 1–21.
22. INVEGA. (2021a). <https://invega.lt/verslui/20>
23. INVEGA. (2021b). *Novatoriški verslo finansavimo būdai – alternatyvus finansavimas*. <https://invega.lt/naujienos/47/novatoriski-verslo-finansavimo-budai-alternatyvus-finansavimas:1162>
24. Kazlauskienė, V. (2012). *Finansai*. KTU leidykla „Technologija“. <https://www.ebooks.ktu.lt/eb/1244/finansai/>

25. Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija. (2021a). *Inovatyvioms veikloms stiprinti – 2 mln. eurų parama*. <https://eimin.lrv.lt/lt/naujienos/inovatyvioms-veikloms-stiprinti-2-mln-euru-parama>
26. Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija. (2021b). *Rekordiniai metai startuoliams: per pirmąjį 2021 m. pusmetį pritraukta rekordinė investicijų suma – 311 mln. Eur, pardavimai augo 110 proc*. <https://eimin.lrv.lt/lt/naujienos/rekordiniai-metai-startuoliams-per-pirmaji-2021-m-pusmeti-pritraukta-rekordine-investiciju-suma-311-mln-eur-pardavimai-augo-110-proc>
27. LR švietimo mokslo ir sporto ministerija. (2021). *ES programa „Europos horizontas“*. <https://www.smm.lt/web/lt/mokslas/europos-horizontas>
28. Makarov, I., & Plotnikov, V. (2018). Public-Private Partnership as a Financial Instrument for the Transport Infrastructure Modernizing. *MATEC Web of Conferences*, 170. <https://doi.org/10.1051/mateconf/201817005012>
29. Núñez Ferrer, J., Rinaldi, D., Thomadakis, A., Musmeci, R., Nesbit, M., Paquel, K., Illes, A., & Ehrhart, K. (2017). *Financial instruments* [Book]. Publications Office.
30. Pavlova, E., & Signore, S. (2019). *EIF Research & Market Analysis The European venture capital landscape: an EIF perspective Volume V: The economic impact of VC investments supported by the EIF*. http://www.eif.org/news_centre/research/index.htm
31. Šaučūnaitė, V. (2016). *Europos Sąjungos 2007 – 2013 m. paramos poveikio verslo sektoriui vertinimas: magistro darbas* [Book]. Šiaulių universitetas. Prieiga per eLABa – nacionalinė Lietuvos akademinė elektroninė biblioteka.
32. Snieska, V., & Venckuviene, V. (2011). Hybrid venture capital funds in Lithuania: motives, factors and present state of development [Document]. *Inžinerinė Ekonomika*, 22(2), 157–164. <https://doi.org/10.5755/j01.ee.22.2.312>
33. SQW Limited, Visionary Analytics, Economisti Associati, Emma Fau, Karen Wilson, & Neil Watson. (2018). *Ex-ante evaluation of new financial instruments for SMEs, mid-caps and organisations from the cultural and creative sectors* [Book]. Publications Office.
34. *Startup Lithuania*. (2021). <https://www.startuplithuania.com/public-funding/?cat=lithuania#filter>
35. SWECO, t33, University of Strathclyde – EPRC, Spatial Foresight, & Infeurope. (2015). *Financial Instrument products Loans, guarantees, equity and quasi-equity advancing with*

ESIF financial instruments-2-Financial Instrument products Loans, guarantees, equity and quasi-equity.

36. Tomaševič, A. (2016). *Finansų kontrolė kaip viešųjų finansų valdymo instrumentas: magistro darbas* [Book]. Mykolo Romerio universitetas. Prieiga per eLABa – nacionalinė Lietuvos akademinė elektroninė biblioteka.
37. Valstybės kontrolė. (2021). *Lietuvos stabilumo programos 2021 metų vertinimas*.
38. *Valtybės investicijų valdymo agentūra*. (2021). <https://viva.lt/apie/>
39. Versli Lietuva. (2021). *Verslumo tendencijos Lietuvoje 2020 m.*.
40. *Viešųjų investicijų plėtros agentūra*. (2021). <https://www.vipa.lt/apie-vipa/>
41. VIPA. (2020). *Metinės finansinės ataskaitos, parengtos pagal tarptautinius finansinės atskaitomybės standartus, priimtus taikyti Europos Sąjungoje, veiklos ataskaita ir nepriklausomo auditoriaus išvada už metus, pasibaogusius 2020m. gruodžio 31 d.*
42. *Žemės ūkio paskolų garantijų fondas*. (2021). https://garfondas.lt/lt/apie_mus/apie_mus

PRIEDAI

1 priedas

Kiekybinės apklausos anketa

Paklausiausi viešųjų finansų instrumentai verslui

Ši anketa skirta baigiamojo bakalaurinio darbo tyrimui atlikti, kurio tikslas yra nustatyti viešųjų finansų instrumentų paklausą 2021 - 2027 metais. Anketą užpildykite atsakant į visus klausimus iš eilės, pasirenkant Jums tinkamus atsakymus. Tai yra anoniminė anketa ir gauti duomenys bei rezultatai nebus viešai publikuojami. Ačiū!

***Privaloma**

1. Kuriai amžiaus grupei priklausote? *

Pažymėkite tik vieną ovalą.

- ☐ iki 20 metų
☐ 21 - 30 metų
☐ 31 -40 metų
☐ 41 ir daugiau

2. Ar turite nuosavą verslą? *

Pažymėkite tik vieną ovalą.

- ☐ Taip
☐ Ne

3. Ar planuojate savo verslo plėtrą laikotarpiu iki 2027-ųjų metų? *

Pažymėkite tik vieną ovalą.

- ☐ Taip *Pereiti prie 4 klausimo*
☐ Ne

4. Ar verslo plėtos finansavimui rinktumėtes viešųjų finansų instrumentus (valstybės finansuojamas priemonės skirtas verslo plėtrai)? *

Pažymėkite tik vieną ovalą.

- ☐ Taip *Pereiti prie 7 klausimo*
☐ Ne

5. Ar svarstote per ateinančius 7 metus kurti verslą?

Pažymėkite tik vieną ovalą.

- ☐ Taip
☐ Ne

6. Ar rinktumėtės finansuoti savo verslą viešųjų finansų instrumentų (valstybės finansuojamų priemonių skirtų verslo steigimui) pagalba? *

Pažymėkite tik vieną ovalą.

- ☐ Taip *Pereiti prie 7 klausimo*
☐ Ne

7. Kurią viešųjų finansų instrumentų rūšį rinktumėtės? *

Pažymėkite viską, kas tinka.

Paskolą

Garantijas

Kompensacijas

Rizikos kapitalą

2 priedas

Kokybinio ekspertų interviu klausimai

1. Kaip vertinate viešųjų finansų instrumentų verslui aktualumą ir patrauklumą? Ar, Jūsų nuomone, visuomenė yra pakankamai informuota apie tokius instrumentus verslui?
2. Kaip manote, ar šiuo metu siūlomi viešųjų finansų instrumentai yra pakankamai efektyvūs? Kodėl?
3. Šiam darbui taip pat buvo atlikta kiekybinė verslių asmenų apklausa. Jos rezultatai parodė, kad didžioji dalis respondentų (daugiau nei pusė) iš viešųjų finansų instrumentų savo verslo finansavimui rinktųsi paskolas. Kaip manote, kodėl būtent šis instrumentas sulaukė daugiausiai susidomėjimo?
4. Jūsų nuomone, kokie viešųjų finansų instrumentai verslui bus aktualiausi artimiausius septynerius metus?
5. Kokiuose sektoriuose viešųjų finansų instrumentai bus naudojami plačiausiai 2021-2027 m.?
6. Kokias perspektyvas įžvelgiate viešųjų finansų instrumentų panaudojimui šiuo laikotarpiu?

3 priedas

Kokybiniame interviu dalyvavusių respondentų sąrašas, atstovaujama organizacija bei pareigos. Respondentai pateikti ne ta pačia tvarka kaip atsakymų analizėje.

Vardas, pavardė	Pareigos ir organizacija
Tadas Gudaitis	„Swedbank investicijų valdymo“ direktorius
Arminas Petraitis	„Citadele“ banko Verslo klientų skyriaus vadovas
Inga Beiliūnienė	„Invega“ generalinio direktoriaus pavaduotoja ir Priemonių valdymo skyriaus vadovė
Audrius Tamulevičius	„PricewaterhouseCoopers“ vyr. konsultantas mokesčių, valstybės pagalbos klausimais
Olga Celova	Europos Sąjungos investicijų planavimo skyriaus vedėja
Simonas Gustainis	„BaltCap“ vadovaujantis partneris

4 priedas

Interviu su ekspertais atsakymai

Respondentas 4

Pirmasis klausimas būtų - kaip įvertintumėte viešųjų finansų instrumentų verslui aktualumą ir patrauklumą visuomenei bei ar manote, kad visuomenė apie juos yra pakankamai informuota?

Jo, tai, kas liečia informacinę sklaidą, aš manau, kad pavyzdžiui Invega pati kaip institucija ganėtinai neblogai PR'ina si ji. Ji ir įpareigoja, ir bankus truputį, kaip čia pasakyti, jeigu mes suteikiame paskolų su Invegos garantijomis, tiek portfelinėmis ar ten individualiomis. Mes turime įsipareigojimą viešinti, ta prasme užsiimti viešiniu, tai yra labai manau, svarbu ir sveikintina. Nes aš sakyčiau, ko labiausiai gal verslui trūksta. Dėl ko, aišku, tai atsidaro durys visokioms alternatyvoms ir taip toliau, tai šiaip nu raštingumo finansinio ir Invega, ir tas viešinimas, aš manau, prie to labai ženkliai prisideda, kad bent jau klientai kažką paskaito, pasidomi. Kas čia ta Invega, kuom kuom jinai gali padėti. Kartais tai mislead'ina, bet overall viešinimas yra labai sveikintina ir manau, kad dabar, ypač po COVID'o, Invega dar tapo labiau žinoma, nes per Invega įmonės kompensuojasi palūkanas ir taip toliau. Tai tai iš tokio viešinimo, kaip čia pasakyti. Atsakant į klausimą, aš sutikčiau, kad kaip pagalbą verslui Invega yra viena geriausiai žinoma ir turbūt vienintelė. Šiaip SVV segmentui institucija, kuri gali padėti. Nu ir bankai, aktyviai bankai aktyviai bendradarbiauja. Čia aš tikrai kaip pasakyti, nes Ten po to aš mačiau, kažkoks kitas klausimas buvo kodėl iš viešųjų finansų, kažkaip dažniausiai pasirenkama paskola. Tai jo, jeigu mes neiname į produktus, o einame į tikrai, ką verslas žino, tai turbūt jo, pirma būtų bankai, nes nu, kaip jūs jau sakėte, nes jie renkasi paskolas. O kas galėtų padėti, yra Invega. Čia nereikia maišyti, jums Invega neskolina kol kas tiesiogiai pinigų.

Gerai, tai tada eikime prie antro klausimo. Kaip manote, ar siūlomi viešųjų finansų instrumentai yra pakankamai efektyvūs verslui, jo kūrimui ir plėtrai? Ir kodėl efektyvūs arba ne?

Jeigu mes sakom, kad po viešųjų finansų ta sąvoka palenda ir banko paskolos. Tai vienareikšmiškai, tai yra naudinga. Kodėl naudinga? Kas gali verslo pradžių ar plėtrą, ar kažką kita prafinansuoti, ar įsigijimą, modernizaciją, efektyvinimą. Tai yra bankai yra. Ir yra draugai ar ten kažkokie investuotojai. Tai banko pinigai yra visada pigiausia. Dėl to iš ekonominės pusės tai yra, sakyčiau, efektyviausia priemonė finansuoti verslą. Nu Tai pigiausia, kaip čia kapitaliai. Pigiausias kapitalas ar ne dabar, bet aš nelendu į segmentus, nes jeigu pradėsime eiti dar į pavyzdžiui, startuolį, jeigu tai kalbama apie ten naujai įkurtą verslą tai Lietuvoje, deja, bet dėl bankų koncentracijos nėra tokio rinkos žaidėjo, kuris finansuotų startupą. Tai vadinasi pavadinkime juos startapais. Startupų, kaip čia pasakyti, plėtra yra visiškai bent kol kas

Lietuvoje Paremta akcininkų kapitalo arba išorinių finansuotinių finansinių šaltinių, nu tai yra kažkokie hedge fund'ai. Ar kažkokie angels. Tai, sakyčiau, jo. Kol kas pradeda Invega paleido naują programą startuoliams. Jie deklaruoja, kad bandys padėti tam startupui. Bet kol kas bent kiek iš Lietuvos banko asociacijos tu susitikimo metu mes klausėm Invegos, ten yra viena kita paraiška, kuri buvo patvirtinta. Tai vadinasi, užuot nu pradėti verslą Lietuvoje arba gauti startupui finansavimą praktiškai nu Aš nesakiau neįmanoma. Bet yra labai sudėtinga. Bet jeigu ta įmonė rodo sėkmingos veiklos rezultatus. Na, bent jau dirba pelningai. Tai po kokių pusantrų dviejų metų taip standartiškai ji gali gauti bankinį finansavimą, kas yra pigiausia priemonė. Tai vat čia tikrai dėl to ta prasme bankas, kai tu jau palendi po banko priimtino rodikliais. Tada yra Lietuvoj gerai. Nes yra Invega, ji tada ten padeda su užstatų klausimu, nes norint gauti paskolą visada bankas sako, o ką tu, ar turi, na kaip išsprend užstato klausimą, nes nuo užstato priklauso ir kainodara. Geriausiai ir turbūt labiausiai efektyviai padeda Invega. Tų savo garantijų programa.

Toks trumpas apibendrinimas, kad efektyviausia, jūsų nuomone, tai yra garantijos Invegos ir paskolos, ar ne?

Ne, efektyvi ne garantija, kad įsivaizduokit, kad jūs atidarote kokią nors įmonę. Tai kad jūs gausit tą garantiją, nuo to verslas nepajudės nu nei šilta, nei šalta. Jums reikės pinigų, jums reik apyvartinių pinigų, kad jūs kažką parduotumėte, jums reikia nusipirkti žaliavų, pagaminti ir parduoti. Viskas susiveda į apyvartines lėšas. Ir tam startuoliui dažniausiai ir yra nu vat, iš kur gauti? Gal aš turiu gerą idėją, bet aš neturiu pinigų susimokėti už žaliavą arba tą prekę, kurią norėčiau perparduoti, kad čia galima kalbėti nu apie bet ką dropshipping'us, kas čia dabar eina. Ecommerce'a, bet ką. O vis tiek kažkuriuo momentu tau reikia pinigų ir jeigu tu jų neturi, tiek pakankamai tu susiduri su kažkokia problema. Jeigu, nu kada reikia tau garantijos. Tada, kai tu jau ateini į banką, bankas niekada neduoda užstato, nu tradicinė bankininkystė, by the book, jinai neduoda pinigų. Nu, tarkim, jūs ateinat ir sakot, duokit man 100000, aš įkeisiu tėvų namą, vertą dviejų milijonų. Realiai bankas turėtų pasakyti ne.

Na, ta prasme, jeigu aš nematau cash flow'so, iš kur grįš pinigai? I don't care. O ką mum įkeist, nes nu vis tradicinei bankininkystei visų pirma yra cash flow'sas, tai vat, čia aš sakyčiau vienareikšmiškai bankinės paskolos yra lengviausias, efektyviausias instrumentas verslui. Plėstis, efektyvinti ir taip toliau.

Gerai, supratau, dėkui. Tai šituo atsakymu kaip ir iš dalies atsakėte į kitą klausimą. Atlikome kiekybinį tyrimą, daugiau nei pusį apklaustųjų rinkęsi paskolas iš viešųjų finansų instrumentų savo verslo finansavimui. Kiti pasirinkimai buvo garantijos, kompensacijos ir rizikos kapitalas. Rizikos kapitalas sulaukė mažiausiai pasirinkimų ir paskolos daugiausiai. Tai kaip manote, ar čia labiau visuomenės informavimo klausimas ar efektyvumo?

Paskolos, nu tai gerai. Kaip ir sakiau, paskolos dėl to, kad kiekvienam verslui jų reikia. Verslui pinigai kaip kraujas ar ne, norint augti, norint pradėti norint kažką įsigyti, nu you name it. Bet kas, kas susiję su tavo verslu, tau reikia pinigų. Tai, banko paskolos yra pigiausias

kapitalo finansavimo šaltinis. Tada, jeigu einant, peršokant garantijas, nes čia respondentai nelabai turbūt supranta, kas tos garantijos ne nu jei gausite garantiją, tai nereiškia, kad dar bankas tau duos pinigų. Tai peršokant šitą, kol kas laikinai pereinant prie to, koks ten buvo trečias, hedge fundai ar ne tenai.

Rizikos kapitalas.

Tai rizikos kapitalo, tai dažniausiai kodėl, tokį šią opciją dažniausiai pasilieka paskutinėje vietoje dėl kelių aspektų. Vienas dalykas tai būna labai brangūs pinigai. Antras dalykas, rizikos kapitalo fondas įeina į akcininkus. Gali būt, kad akcininkas nenori už tą paskolą atiduoti dalies savo sukurto verslo dalies pelno, jeigu išsimokėtų dividendus. 3 dalykas, rizikos kapitalo fondai dažniausiai įeina į įmones su reikalavimu po, tarkim, 5 metų parduoti įmonę, Exit'inti, nu nes rizikos kapitalo fondų visas tas pagrindinis uždarbis ar ko jie siekia yra iš vadinamo Exit. Jie įeina į įmonę. Su pinigais, su know-how, su specialistais ją užaugina. Ir po to ieško, kas ją nupirks. Nu, tai va čia, pavyzdžiui, yra toks jums geriausiai turbūt žinomas pavyzdys Caffeine. BoltCap'ai nu čia mūsų didžiausias rizikos kapitalo fondų. BoltCap'ai įėjo, per kelis keliolika, nepamenu tų metų, užaugino ir pardavė.

Tai čia Narvesen'ui ar kažkam pardavė, bet tai va tenai būna tokia sąlyga. Akcininkas turėtų irgi įsitraukti. Ir dažnu atveju ne visiems tinka, bet čia kiekvieno rizikos kapitalo fondo atskira strategija tai. Taigi, pasikartosiu, tai yra brangiau. Yra papildomų sąlygų ir galimai tai reikalavimas duoti dalį akcijų. Nu ir tada. Tada, jeigu tos garantijos yra įvardintos, na jos yra pagalbinė priemonė. Jūs turite suprasti, kad garantija yra pagalbinė priemonė, jeigu valstybė duotų, pavyzdžiui, startupam būtų kokia nors programa. Nu pavyzdžiui mes įvardintume, kad, tarkim, Lietuvoje, nežinau, ko nežinau, tarkim - kokia nors strateginė šaka, ką mes norėtume, supportas būtų kaip pavyzdys, o tokių aukštųjų technologijų IT susijęs su startupu. Pavyzdžiui, valstybė, pasakytų okei, duodame, jiems tenka kokius 200 milijonų. Šimtaprocentinis state guarantee, eikite į bankus, finansuokit. Bankai sakytų okei, risk-free. Na, o jeigu ir pafeilins, valstybė pakompensuos. Bet taip nėra kol kas. Tai dėl to tradiciniai bankai į tai neina, no matter kokį jie ten užstatą turi, tegu jeigu net ir Invega sakytų, va, bankai jus nefinansuojat, jūs nepadedate jauniems verslams, mes jums duodam garantiją. Tos garantijos yra ne 100% visų pirma, jos yra 80%. Ir bankas šiuose sektoriuose nu tose stadijose startupo nenori prisiimti rizikos. Dėl to dėl to ta garantija, kad ir jinai, ir įvardinta jinai, taip jinai padeda. Padeda verslui, bet Jinai padeda gauti bankinį finansavimą. Tai vat taip. Jeigu garantija palenda po viešųjų finansų sąvoka, kaip instrumentas. Kaip instrumentas kaip labiau toks supportui instrumentas. Verslams, kurie, pavyzdžiui, neturi nekilnojamojo turto - prekybininkai, paslaugų įmonės. Netgi mes visada advisinam, tarkim, ateina kokie nors Ten paslaugų įmonėje ir sako norim pirkti nekilnojamąjį turtą. Ta prasme ai, tau pagal verslo logiką tau nereikia jo turėti, kam tau turėti tą naštą, tau reikia nes tavo paslaugos yra žmonės. Nu, tai čia tokių žinai, visokių būna tų diskusijų pas mus tai vat. Judam toliau.

Taigi, kalbant apie ateitį, artimiausius 7 metus būtent kokie viešųjų finansų instrumentai bus aktualiausia verslui. Tai tikriausiai vėlgi paskolos?

Jo nu sakau, jeigu čia yra faktas, tai yra paskolos, turbūt gal neikim į paskolų tipus, nes yra apyvartinės, yra faktoringai, Overdraftai. Bet faktas tai yra paskolos. Ir tai vėlgi, tada jeigu garantijos yra palenda po tuo. Be abejo, mums reikės Invegos garantijų.

Kokiuose sektoriuose arba verslo tipuose Bus tokie, instrumentai, naudojami plačiausiai? Minėjote startuolius, e-commerce kompanijas - būtent tokiuose, ar vis tiek būtų tai būtų kažkokie tradiciniai prekybos modeliai?

Nu. Kaip čia pasakyti galvoju. Šiaip tai paėmus, koksai verslas yra imliausias investicijoms? Tai gamyba. Transportas, statybos. Na gerai, gal statybos tu gali ten dabar, kai daug kas stato tuos daugiabučius, jie susirenka avansus iš iš tų butų pirkėjų. Gali ir iš avansu gali pasistatyti namą, bet šiaip tai logiškai. Jūs turėtumėte taip dėliotis: transportas, nes fūros važiuoja. Jos genda, jos sensta. Parką reikia atnaujinti, tam reikia banko pinigų. Turbūt nėra nei vieno transportininko, kuris nesifinansuoja. Bet aš, žinokit, tai aš neišskirčiau. Faktas, nu gal paslaugų sektorius, sakyčiau, gal jo, paslaugų sektorius yra mažiau imlus finansavimui, jam gal kartais ir sunkiau gauti, nes, pavyzdžiui, kokie viešbučiai, kavinės, maitinimo paslaugos jos yra apribotos daugelio bankų strategijose. Pavyzdžiui, yra bankų, kur Hotels, Cateringi yra no-go industries. Tai, pavyzdžiui, ko, tarkim, transportation nėra. Transportation okei, ateisi, esi ūkininkas - okei, esi ten statybininkas - okei, sunkiau, bet na, sakyčiau.

Lengviau būtų atsakyti, paslaugų sektorius yra ne toks imlus ir ne taip lengva jam prieiti prie finansavimo. O visa kita pasakysiu visa kita toliau aktyviai naudosis viešųjų finansų priemonėmis. Gal kur naujas trendas yra ir kur kur bankai daug dėmesio ir pinigų skiria, tai yra atsinaujinantys energetikos šaltiniai, tai yra toks topicas kur dabar, kiekvieno banko ant kiekvieno banko stalo. Norint didinti portfelius būtent tuose versluose, tai ar tai bebūtų. Finansuoja miškų įsigijimus, vėją, saulę bio biomase. Tai viskas, kas susiję su green, Bus tikrai didelis fokusas artimiausius 7 metus, manau, ir ilgiau. Tai viskas, kas bus susiję su elektrifikacija, elektriniai automobiliai ir visa kita. Tikrai bankas ir verslai, ir bankas po truputį shiftins. Sita pusė, kad pradės daugiau galvoti apie atsinaujinančius energijos šaltinius. Ir pati valstybė mus spaus tą daryti. Be išimčių visus, nes mes, kaip Lietuvoje, esame įsipareigoję iki tam tikrų metų pasiekti tam tikrą Lygi, Kiek mes pasigaminame iš atsinaujinančių energetikos šaltinių. O įmonės bus motyvuojamos, kad jos pirs pavyzdžiui, žalią elektrą ir taip toliau ir taip toliau, tai Tai jo, tai artimiausius 7 metus Manau, tenai tikrai didelis dėmesys, aišku, dabar formuojasi Toksai turbūt covido, ne covido. Bet aš manau, kad čia yra new reality Ecommerce, nu viskas keliiasi į internetą, Kad ir kaip tai nepatiktų, bet atsiranda, ką mes bent aš pastebiu iš naujų klientų, kad vis daugiau ateina klientų, kurie užsiima būtent internetine prekyba.

Tai va tas reatil'as po truputį retail prekyba Turėjo tokį sukrėtimą nemažą, dėl covido, bet kad ją upsettinti, jie keliiasi į internetą ir čia yra kažkas. Kur irgi bankai kreips Labai didelį dėmesį savo sprendimais. Nu kaip pavyzdžiui, Nežinau, ar girdėjote, ar ne, bet tokia yra švedų startuolis Ten, kur vienas iš investuotojų į tą įmonę yra ir pats Snoop Dogg'as. Yra Klarna tokia. Tai Klarna Jinai leidžia jums įsigyti daiktą, rūbą, bele ką internete, išsimokėtina, realiai. Na tas vadinasi buy now, pay later. Pasiėmi kažkokį daiktą, pavyzdžiui, citadelė kūrė realiai Kopiją Klarnos.

Tai va, tai gal čia biški nukrypau, bet ką aš tuom norėjau pasakyti. Norėjau pasakyti, kad į ateitį artimiausius 7 metus tikrai bus daug investicijų į green Energy. Ir manau. Elektroninė komercija.

Na, ir paskutinis klausimas apie perspektyvas, kokias įžvelgtumėte? Ir galbūt kokių dar instrumentų atsiras, kur bus naudojama, kažkokie pastebėjimai dar ateičiai.

Mhm. Nu kas bus tikrai naudojama, kur aš tokią įžvalgą numatau, kad mes pradėsime truputį konkuruoti su gali būti, kad pradėsime truputį konkuruoti su valstybinėmis įmonėmis, tokiomis kaip Invega, nes jos, Nori nenori Na, kaip pasakyti. Pradedu kalbėti apie tai, kad viena dieną pradės skolinti verslui tiesiogiai. Verslo, bet nuo to prasme jo man banke dirbant man tai yra. Kaip čia pasakyti toks. Gal ne red flag'as, bet yellow flag'as, kur jisai nu gali sakyt. Jeigu jie pigiai skolintis, jeigu jie turės kažkokį, nu, pinigų šaltinį kur Pradėsime realiai konkuruoti, tai yra dar vienas konkurentas, tai vadinasi Mums yra blogai, nes kažkokio biznio dalį atima iš banko. Verslui, Tai yra labai gerai, nu kuo daugiau Finansų rinkos žaidėjų tuo mums, vartotojams, bus tikrai geriau. Tai, žiūrint iš bankų, iš banko perspektyvos, aš matau, Kad metų kelių bėgy tikrai Invega pradės pati suteikinti paskolas tiesiogiai. Kitas dalykas. Kas tikrai bus, kad visi bankai, Luminor'as jau pradėjo, Šiauliai turėjo. Seb'as mes kalbam dabar su European Investment fund ir European Investment Bank. Tai yra dvi įstaigos, kurios suteikins bankai, bus priversti piginti savo Kapitalo kaštus. Tą atsipiginti galima pasiėmus Europos investicinio banko Garantijas. Tai aktyviau pradėsime naudotis Europos investicinio banko suteikiamomis privilegijomis. Bet tai čia. Aš čia kalbu labiau iš savo virtuvės, jūs pasirinkite informaciją. Ilgainiui aš sakyčiau, kad prieinamumas prie finansinio, prie viešųjų finansų verslui bus lengvesnis. Tai 7 metų bėgyje tikrai taip. Atsiranda vis daugiau tokių ir mūsų pačių kaip rinkos dalyvių, bankų siūlymų paprastinti formas. Kad tas verslas Ten gautų tas garantijas, pavyzdžiui, Invegos. Turi pildyti visokias ten deklaracijas, nu hemorojus, Trumpai tariant. Kai viskas yra, kai viskas yra jau skaitmeninta, kai viskas galėtų suplaukti į kažkokį registrą ir jie galėtų patys pasiimti, bet bet vis Mes tą matome ir Mes tą siūlom kada. Kad tas prieinamumas būtų kuo paprastesnis ir tikrai bankai nėra, Kaip čia pasakyti taip pat Apsiglembę, kad tik viskas būtų kuo labiau priklausoma nuo mūsų, čia nuo bankų. Ir taip toliau mes kaip tik skatinam. Jeigu kuo daugiau verslas skolinsis visi, mes nuo to geriau gyvensime, jeigu tai jeigu taip apibendrinti, Tikrai tikrai per ateinančius 7 metus labai bus daug dėmesio skiriama, kaip tą palengvinti Daliai verslui, tai aš labai tikiuosi, kad atsiras priemonė startuoliams. Tikrai manau, kad atsiras kažkokių papildomų garantijų žaliai verslui. Ir manau, kad tas verslas, kuris bus žalias, jisai turės geresnes finansavimo sąlygas. Tai. Na, tai tokios, gal mano būtų tokios dabar, Brainstorminant įžvalgas, bet bet manau, kad niekur nuo to mes nepabėgsime ir nenukreipsime, jau turbūt matėte pavyzdžiui seb'as, Čia labiau gal piarinė žinutė, bet, pavyzdžiui, jeigu jūs pirtumėte butą, kuris atitinka A plius plius kategoriją, efektyvumo - Jūs gautumėte geresnę maržą. Tai vat kažkur. Jeigu pirtumėte naują automobilį. Jeigu jūs pirtumėt, nu ten kokį, nežinau, benzininį. Tai jūsų palūkanos būtų kokie ten, tarkim, 2% bet jeigu jūs pirtumėt elektromobilį, Jūsų palūkanos būtų 1,4%. Nu, tai ir tokių vat iniciatyvų bus Kuo daugiau ir kuo tas verslas bus žalesnis, jisai tuo gaus geresnes finansavimo sąlygas. Tai Vat toks gal būtų, tai

jeigu čia tokios benefitai ar kaip čia juos įvardinti yra irgi viešieji finansai, tai tas be abejo jau vyksta ir tik įgauna pagreitį. Kur yra gal nerimas. Gal nu, turbūt jūs ir patys pačios matote, kad Kyla infliacija, kuri, aišku, yra dabar įtakota labiau energetikos išteklių kainų kilimo. Bet klausimas yra. Kas bus, jeigu centriniai bankai pradės infliaciją valdyti keldami palūkanas. Turbūt žinote ir matote, kad, pavyzdžiui, tai yra istorinis metas dabar kada tiek resursų yra įmesta į finansines rinkas, tai yra nu, kad ir crypto, Akcijų rinkos - skolintais pinigais. Yra rekordinės Ką noriu pasakyti kad Labai daug skolintų pinigų tose rinkose ir jeigu Ten kažkas suvažiuotų, gali būti labai didelis crash'as. Bet aš nesu makroekonomistas, aš tikrai nenorėčiau čia pasakyti kažkokių savo įžvalgų šioje srityje, bet taip pat apmąstant. Palūkanų kėlimas visai galėtų turėti sukrėtimą rinkose. Ypač jeigu staigiai važiuotų aktyvai žemyn. Tenai yra labai daug Ant svarto nu tai tas svertas yra Už skolinimąsi, jeigu Ten staigiai važiuoja, pramuša visus toplosus??. Tai ten yra du labai dideli, labai dideli nuostoliai. Tai va, bet čia jau toksai yra labiau į macro pusę, įžvalga.

Labai ačiū jums už pokalbį.

Respondentas 5

Nieko nelaukus, gal pradėkim klausimus. Tai pirmasis klausimas būtų, kaip įvertintumėte viešųjų finansų instrumentų verslui aktualumą ir patrauklumą, ir ar jūsų nuomone, visuomenė yra pakankamai informuota apie tokias galimybes?

Man turbūt gal pirmas toks bendras klausimas: viešųjų finansų instrumentai. Kiek tai yra platus apibrėžimas? Iš visų klausimų suprantu, kad čia papuola ir visokios, tarkim, Invegos garantijos, paskolos, kažkokia kapitalo investicijos, lygiai taip pat subsidijos ir panašūs dalykai, nu, kitaip sakant, tas platusis supratimas.

Pagrinde iš tikrųjų tai tie finansų instrumentai yra pavyzdžiui Invegos teikiami, tai, kalba būtent eina apie šituos: garantijas, paskolas, rizikos kapitalą. O subsidijos tai yra kaip ir tokia vienkartinė kompensacija, galima sakyti, tai negalėtume, vadinti viešųjų finansų instrumentu. Bet dabar, kaip ir matome, tokią tendenciją, kad subsidijos vis dažniau yra kombinuojamos su tam tikrais verslo instrumentų elementais. Tai čia būtent apie tikriausiai geriausiai žinoma. Žinomas pavyzdys tai būtų tie visi Invegos produktai ir aptarimas.

okey. Turbūt bendrai, ką galėčiau pasakyti, kad apskritai, Va čia gerai paminėjai dėl to kombinavimo, kad Ten subsidijos su kažkuo kombinuojama, su kažkokiais tais instrumentais, Dėl kurių valstybė ne tik kad nu padeda verslui, bet tam tikrą grąžą gauna, tai čia toks ilgalaikis, pavadinkime visos Europos Sąjungos Europos Komisijos projektas, kad kuo toliau, tuo labiau atsitraukti nuo tų subsidijų ir kompensavimo. Ir vis daugiau ieškoti būdų, kaip Tuos investuotas lėšas kažkokią tai ne tik atgauti ir atgauti jas ten per nežinau, verslo plėtrą ir mokesčius, bet lygiai taip pat ir pat, Kad tai būtų investicija, tam tikra, kuri duotų grąžą. Tai man atrodo tas kombinavimas kuo toliau, tuo jis bus aktualesnis. Tai sakyčiau, kad ir tas, Pavadinkim, Bendrai tas pats Invegos visų produktų aktualumas tikrai tikrai labai stipriai, man atrodo, augs ir ypač šituo covidiniu laikotarpi Labai sustiprėjo vaidmuo invegos visame visame šitame aparate, nes nors Invega jau turbūt kiek 20 metų veikia ir tuos produktus vienokia ar kitokia forma turi, bet, man atrodo, šiandieną jų yra daugiausiai, kiek tiktai jis yra blogai ir iš tiesų labai labai spalvotas spektras. Ne vien tik Ten garantijos, paskolos, bet ir tie rizikos kapitalo fondai, kuriuos kuriuos vienaip ar kitaip ar administruoja jie arba Ieško, kas galėtų administruoti tam tikrą kapšą, valstybės pinigų. Tai va, tai man atrodo, kad aktualumas Tiek iš verslo perspektyvos yra didelis, nes subsidijos visą laiką turi vieną tokį pakankamai didelį trūkumą, kad Dažnai verslas prie jų turi taikytis. Yra tam tikri Laike atviri langai Kada tu gali pasinaudoti. Yra labai tokios apibrėžtos specifinės sąlygos, kam tu gali panaudoti ir kaip tu gali panaudoti. Ir man atrodo, kad vat Iš vienos pusės, tai yra toks geras dalykas, nes leidžia iš anksto ruošti, planuoti ir panašiai, bet iš kitos pusės, jeigu, tarkim, kalbėti apie paskolas, tai man atrodo tas paskolų lankstumas, kad jos visuomet yra ir jeigu tu atitinki sąlygas, gali Naudotis tai man atrodo va čia yra toks labai didelis didelis privalumas, lyginant Su bet kokiom subsidijom tai aktualumas, man atrodo, tiktai augs.

O šiuo momentu, tarkim, aš prieš pradedant šitą darbą, iš tikrųjų nelabai įsivaizdavau, kas yra finansų instrumentai, turėjau tokį bendrą, kaip ir įsivaizdavimą, bet iš tikrųjų pasirodo, kad ne visai taip. O va kokios subsidijos, tai man buvo labai girdėtas terminas, susiduriu tarkim žiniasklaidoje, itin dažnai minimas ir tikrai žinau, kas tai yra. o va žiūrint, galbūt galėtum, nežinau savo nuomone pasakyti, ar būtent visuomenė, bet nebūtinai verslo žmonės, o visuomenė ar yra tinkamai informuota, kad yra iš viso tokie dalykai, verslai, sukurti kaip tie finansų instrumentai?

Man atrodo, kad tie kurie Nori naudotis ir galvoja naudotis, tai tos informacijos tikrai pakanka. Aš sakyčiau jos net yra gerokai per daug. Viskas pakankamai komplikauta ir jeigu tu nesi tame lauke ir negyveni, tais teisės aktais tvarkom ir taisyklėmis. Nu perprasti yra pakankamai sudėtinga, tai man atrodo, kad gal net ir šiek tiek per daug tos informacijos yra. Iš kitos pusės, į ką, bent jau iš savo praktikos, matau, kad Nu verslas dažnai pasimeta Tarp tų skirtingų visokiausių organizacijų, kurios tuos pinigus skirsto tarp skirtingų formų, skirtingų šaltinių, kitaip sakant, nėra kažkokios koncentruotos vietos, Kur aš, nežinau, būdamas verslo atstovu, suvedu ten 5 duomenis apie savo kompaniją, Pažymiu, ką aš noriu daryti ir tada man išmeta kažkokį tai pasirinkimą, bet čia yra tavo opcijos eit į Invega dėl šitų dalykų, į tas agentūras Dėl kitų klausimų ir panašiai. Tai, man atrodo, yra labai tas decentralizavimas didelis. Jeigu kalbėti vien tiktai grynai apie tuos Invegos visus produktus, tai man atrodo, kad nu aš bent jau taip Įsivaizduoju, kad nelabai yra kažkokių alternatyvų iš viešųjų finansų Invegos Teikiamoms paslaugoms. Jeigu kažkas nori paskolos, greičiausiai kad eina į Invega ten garantijos, dažnai girdėdavau terminus “Invegos paskola”, nors tu paskolų ten 10 skirtingų yra bet, Apibendrintai. Tai į Invegą dažniausiai Nukeliaut. Taip va, tai sakyčiau, kad tai ir yra tos informacijos per daug ir kai kuriais atvejais šiek tiek jinau tokia išdaryta.

Gerai, tai tada prie antro klausimo. Taip, tai kaip manot, ar šiuo metu siūlomi Viešųjų finansų instrumentai yra pakankamai efektyvūs ir kodėl?

Na, man šitoj vietoj turbūt būtų sunku Pakomentuoti, na, kadangi tos praktinės patirties, Panaudojant instrumentą, Nėra ten Super Super, daug ir man atrodo čia geriausiai Verslo atstovai, kurie iš tiesų Vat ima ir naudojasi, gali, gali atsakyti. Bet bendrai taip žiūrint. Aš sakyčiau, kad bent jau kiek man yra tekę susidurti visais atvejais, net ir pačios geriausios priemonės, ir pačios geriausios idėjos, ir ketinimai Yra biški Sumažinamas jų efektyvumas per įgyvendinimo prizmę. Taip sakant, Gauti pinigų yra pakankamai aišku, bet tuomet, kai reikia išleisti, yra sudėliojamos taisyklės taip, kad Ne jos taikosi prie verslo įprastos veiklos standartų ir praktikos, bet verslas turi taikytis. Ir nu man atrodo, čia efektyvumas ir yra. Aš taip įsivaizduoju, tobulame pasaulyje turėtų būti taip, kad Efektyvumas priemonės yra susieta su tuo, kiek tai yra patogų naudotis. Tai jeigu tos Invegos priemonės yra sudėliotos būtent iš verslo perspektyvos, kaip man tuos pinigų tinkamai išleisti ir kaip man už juos atsiskaityti, Nu tai tada, man atrodo, tas efektyvumas Gali būti ypatingai didelis. Tai aš sakyčiau, kad tai labiau

čia toks pamąstymas Į priekį ir apskritai bendrai žiūrint, kur matau, dažnai problema, kad įgyvendinimo dalis nėra iki galo atidirbta.

Supratau. Tai tada kitas klausimas. Mes šitam bakalauro darbui taip pat atlikome kiekybinę apklausą ir rezultatai parodė, kad didžioji dalis respondentų, daugiau nei pusė, kurie arba planuoja sukurti verslą, arba jau jį turi, jie iš viešųjų finansų instrumentų pasirinktų paskolą. Kaip manote, kodėl būtent paskola, kodėl ne rizikos kapitalas. Kodėl toks stiprus populiarumas būtent šiam instrumentui?

Na, vienas turbūt dalykas man atrodo ta pradžioje minėjau tas prieinamumas paskolų, kad nu Jeigu tau reikia ir atitinki sąlygas visas, nu tu, gali gauti šiandien, rytoj, tuoj po mėnesio, po 3 mėnesių. ir tas Prieinamumas pakankamai Atviras. Lyginant su, tarkim, rizikos kapitalo fondais, aš įsivaizduoju, kad rizikos kapitalo fondai turėtų investuodami prašyti tam tikros verslo dalies, tai nėra tik paskola, kurią jie gauna grąžą per tai, kad atgal sumokami pinigai, bet jie gauna grąžą ir per būtent tą nuosavybę. Tai man atrodo, kad verslas Šitoj vietoj turbūt Vertina, ar jisai, norėdamas gauti kažkokį tai finansavimą, turi ar neturi atiduoti dalį savo verslo nuosavybės kažkam kitam. Tai iš vienos pusės rizikos kapitalo fondai yra labai gerai, nes jie turi velniškai didelį supratimą, kaip tą verslą reikia daryt ir jauniems verslams Man atrodo, tai yra ypatingai naudinga ir svarbu. Bet jeigu tai yra kažkiek ilgiau veikiantis verslas, tai, man atrodo, ji visą laiką yra šitas dalykas - ar aš noriu gaudamas finansavimą atiduoti dalį savo savo nuosavybės. Tai gal, sakyčiau, čia toks mano pats svarstymas būtų, kad čia turbūt pagrindinė priežastis.

O tarkim, jeigu lyginti paskolas ir garantijas, vis tiek paskolų populiarumas yra žymiai žymiai didesnis. Gal čia yra ir kažkoks nežinau populiarumo dalykas labiau girdimas dalykas yra paskolos ar kaip manote?

O aš sakyčiau, kad nuo vis tiek garantija, tai reiškia, kad Prieš imdami iš įprasto komercinio banko kažkokią tai paskolą, bankas nori tam tikrų įsipareigojimų, ne tik finansinių, kad bus Grąžinti pinigai, bet tam tikrų garantijų, o kas, jeigu nebus. Tai šitoj vietoj man atrodo, kad Invegos nu tos paskolos. Jos yra pakankamai patraukliomis sąlygomis. Ir nesu 100% tikras, bet lygtais net Imant paskolą iš Invegos, galima gauti tą pačią Invegos garantiją, nu nes vis tiek nepatinka, kad duoda paskolą, bet per kažkurį banką. Tai man atrodo, kad tai. Aš taip įsivaizduoju, kad kuomet verslas kalba apie Invegos paskolą. Mano spėjimas, kad jie turi omenyje paskola ir garantija. Ir tie, kurie kalba tik apie garantiją, tai reiškia, kad jie ima iš komercinio, kažkokio banko įprastom galbūt sąlygom ir tos pagalbos reikia, reikia užtikrinti, Kad, Jeigu kažkam nutikus, kad komercinis bankas nenukentėtų. Tai aš sakyčiau, sakyčiau šitaip.

Nu garantija, tai yra tiktais užtikrinimas, bet tai nėra pinigai, kurie kuriuos tu gali panaudoti savo verslui vykdyti.

Supratau. Gera. Taip, tai klausimas kitas būtų tai Jūsų nuomone, kokie viešųjų finansų instrumentai verslui bus aktualiausi per artimiausius 7 metus? Ar visgi paskolos su garantijom bus toks aktualiausios, populiariausios. O gal žmonės jau prisijaukins labiau rizikos kapitalą, kai dabar ypač startuolių, daug prisikūrė ir jie, kaip jau pripažįsta tą rizikos kapitalą.

Tai man atrodo, čia viskas priklauso nuo to į koks nors kokį verslą, kaip kokio brandumo verslą taikom. Jeigu tai yra startuoliai, tai greičiausiai, kad rizikos kapitalo fondų aktualumas bus Ypatingai didelis ir kuo toliau, tuo labiau augs, nes vis daugiau matom, kad Besikuriančių naujų verslų, kurie naudojami, tai man atrodo, čia tikrai geometrine turbūt progresija ši sritis augs. Bet matyt, kad jeigu ten ilgiau veikiantis brandus verslas, kuris nori, nori kažkokias dideles plėtras daryti, tai man atrodo, kad nu vis tikrai paskolos ir toliau išliks tas toks Stabilus Įrankis, Kai Kasdienei veiklai užtikrinti. Tai aš sakyčiau, kad Turbūt ir viena ir kitos aktualumas bus čia, priklauso nuo to, kas tuo naudosis.

Ir kitas panašus klausimas tai būtų kokiuose sektoriuose šie instrumentai bus naudojami plačiausiai per 7 metus?

Tai man atrodo, kad Visi rizikos kapitalo fondai, tai jie bus nukreipti į kažkokių tai inovatyvių įmonių Veiklą, kurios kuria kažkokį naują, naują produktą, naują paslaugą, tai sunku apibrėžti, koks tai sektorius būtų, bet man atrodo, tas bendras vardiklis visada bus inovatyvus, kažkoks produktas ar paslauga, gaminys. Ir tai sakyčiau šitaip. O kas susiję su paskolom, Vis tik aš sakyčiau, kad Tai turėtų būti gamybos sektoriui. Nes na jiems tikrai yra aktualu, bet būtent Vykdam plėtros kažkokius projektus kuomet labai didelių Investicijų reikia pačioj pradžioj, tai man atrodo, kad gamybos gamybos įmonėms, tas labiausiai aktualu, turėtų būt.

O sektorių galiausiai galiausiai apibrėš valstybės valstybės kryptys. Kalbama apie biotechnologijas, apie žinote Kažkokio automobilių, tam tikros tam tikrų komponentų pramonę Lietuvoje įsteigti ne vieną. Tai matyt, kadangi valstybė tas paskolas arba tos rizikos kapitalo fonduose, Vienaip ar kitaip finansuojant, tai, matyt, bus kažkokios kryptys išskirtos. Nes viskam pinigų neturi.

Deja. Ir tada paskutinis klausimas. Kokias perspektyvas įžvelgiate šių instrumentų panaudojimui ateityje?

Nežinau, man atrodo Yra yra svarbu užtikrinti Valstybės paramą Verslui kiekviename jo gyvavimo etape ar, kitaip sakant, mes turime startuolius, kurie pradeda, tada jie vėliau auga, įsitvirtina, daro plėtrą ir panašiai. Tai man atrodo, kad valstybė turėtų užtikrinti finansines galimybes kiekvienam etape Nu, Suteikti galimybę pasinaudoti paskolomis, garantijomis, subsidijomis, rizikos kapitalo fondų kažkokias Kažkokias akcijas sukurti tam, kad nu verslas jaustų palaikymą bet kuriuo etapu, nebūtinai kad jis naudos, bet kad turėtų galimybių. Tai čia man atrodo svarbus toksai svarbus toksai dalykas. Tada sakau, iš praktinės pusės, man atrodo, visą laiką reikia galvoti ne tik kaip pinigų investuoti ir kaip juos Išdalinti, bet lygiai taip pat,

kaip galutinis naudotojas juos leis ir kaip už juos atsiskaitinės. Nu, čia tikrai dažnu atveju yra nepagalvojama. geros idėjos tikrai gražiai aprašomos ir skamba labai puikiai, bet kai reikia įgyvendinti, susiduriama su problemom, tai man atrodo, kad čia labai svarbus momentas. Reikia, reikia daugiau laiko skirti ir pagalvojimo, kaip mes darysim.

Aišku, tai nėra pati įdomiausia dalis, nes Jinai neskamba žiniasklaidoj, oi kaip gerai sugalvojom, kaip pinigai bus išleidžiami. Tai dažniausiai skamba žiniasklaidoje ir viešojoje erdvėje pačios idėjos. Tai va, tai tai sakyčiau šitas dalykas nu ir turbūt apsispręsti, Išsigryninti, kas tas, kas tie jų konkretūs sektoriai, kur Turėtų būti investuojama. Taigi, kai kalbama apie biotechnologijas. Kosmoso kažkokia pramonė, nu, jeigu apie inovacijas kažkokias žiūrėtum, tai visas IT sektorius su savo pritaikomumu Kažkaip visur. Tai va, tai tai man atrodo reikia Tiesiog ne nepamesti krypties arba ją atrasti.

Ačiū už pokalbį.

Respondentas 3

Pradėkime klausimus. Kaip vertinate viešųjų finansų instrumentų verslui aktualumą ir patrauklumą ir ar, Jūsų nuomone, visuomenė yra pakankamai informuota apie tokius instrumentus?

Žiūrėkit, kaip čia su visuomenės informavimu mūsų atveju yra biškį tokia keista situacija, sakykim, taip. Net iki pat Koronos, va to covido, pirmos bangos, mes realiai tiesiogiai su verslu beveik nedirbom. N nedirbom ta prasme, kad tos visos finansinės priemonės jos ėjo per finansų tarpininkus, tai yra per bankus, lizingo bendrovse, crowdfundingą, finansavimo platformas, rizikos kapitalo fondus ir visa kita.

Mes iš esmės, ką darydavom, tai darydavom tą visuotinę dotaciją, bet gi palūkanų kompensavima, tai tokiu atveju tikrai pas mus eina.

Bet beveik praktiškai viso visų finansinių priemonių atveju eidavo ne pas mus.

Ir tada kas gaunasi, įmonė, eina verslas, eina pas tarpininkus. Ir mūsų visa komunikacija buvo nukreipta taip, kad pasakyti, kokios yra apskritai priemonės. Jos buvo tarsi ne identifikuojamos, atrodydavo, kad jos yra banko, kad jos yra lizingo bendrovių Ane ir panašiai. Ir mes sąmoningai tarp kitko laikėme tokį viešinimo nu kaip strategiją, Kad neklaidint, nes kai tik pasakai Invegos priemonės, tada visi pradeda ieškoti kur čia Invega, o Invega nieko ten neduoda, išskyrus palūkanų kompensavimą ar darbo užmokesčius.

Va, bet per koroną mes pradėjome patys daryti. Ir dėl tam tikrų irgi priežasčių, nes buvo sakoma, mes nežinojome, kad čia valstybė dalyvauja ir visi kiti, mes daugiau dėmesio davėm ant mūsų. Bet yra tos priemonės, daugiau tos tokios komunikacijos ir mes dabar visada mūsų savo komunikaciją kreipiam daugiau į save, matyt, ir feisbuko puslapį turim, mes turim dvi interneto svetainės yra pati ta oficialioji, Invega.lt, ir yra “pradėk dirbti sau”.

Ten irgi yra mūsų. Bet Ten jau yra iš tikrųjų orientuota verslui.

Turėtų būti geros praktikos pavyzdžiai. O dabar bijau pameluoti, kiek jinai gyva šiam momentui, pradėk dirbti sau, bet man atrodo ir per ją eina dar viešinimas. Tai Turiu įtarimą, kad po koronos visų šitų situacijų ir to kad mes buvom vieni iš pagrindinių finansuotojų verslo tai tikrai verslas jau daugiau mažiau žino. Tai yra ir ne tik verslas. Ir kas yra tos finansinės priemonės, su kuo jos valgomos, jau tikrai žino daugiau.

Na, bet kad vis tiek tos informacijos trūksta, manau, kad taip. Manau, kad dar yra dar kur dirbti.

Va, tai tikrai mes visi matom ir ateity daugiau tų tokių daugiau tokio švietėjiško Viešinimo ta prasme, kad rodyt daugiau, tuos privalumus, trūkumus, pačio finansavimo, finansinių produktų, kas yra paskolos ir obligacijos, o kokiais atvejais labiau tinka paskolos, kokiais, obligacijos ir panašiai. Daugiau atsirodyt Kokiais būdais verslas gali Finansuoti savo tuos poreikius.

Tai, kad dabar tas žinomumas yra tikrai padidėjęs, taip. O kad tai yra pakankamas, sakyčiau, gal dar ne. tikrai dar yra kur dirbti. bet yra dar vienas bet - Labai dažnai žmogus yra toksai padaras ir pasiima tai, kas jam įdomu ir aktualu tuo momentu.

Ir mes galim kišti visaip kaip tą informaciją, bet jeigu nesvarbu, nereikia tos paskolos, aš verslo nedarau, tiesiog negirdėsiu, o paskui, kai pradėsiu sugalvosiu verslą daryt, sakysiu nėra, nežinau, nepasakė. Tai šitą tikrai Matėm, aš pati esu mačiusi per savo daug metų. Iš patirties ne tik šitoj įmonei. Tai natūraliai, niekada nebus taip, kad 100% būtų viskas padengta ir visi viską žino.

Gera, tada galime eiti prie antro klausimo. Galiu padaryti trumpą apibendrinimą savo supratimo - informacija, po covido visuomenėje žinomumas jis tikrai tik didės.

Taip, išaugs, manau, kad tikrai taip. finansinėm priemonėm tarp kitko, kuo toliau, tuo daugiau dėmesio skiriama struktūrinių fondų verslui. Atsiprašau, nemaža dalis tikrai tikrai turėtų būti didesnė dalis finansinių priemonių ir finansinės priemonės skiriama, tai turėtų.

Tai tada, kalbant apie tokių priemonių efektyvumą, tai gal galite pakomentuoti ar turite iš viso informaciją, kaip sekasi tiems verslams, kurie pasinaudoja tų sėkmės istorijų. Jų daug yra, nedaug, kokia situacija?

Natūraliai, pačios finansinės priemonės, jos kame yra grožis jų. Kaip čia na, tarkim, valstybė lokuoja, skiria dalį pinigų, ane na kažkokį biudžeto ar struktūrinių fondų ir panašiai. Ir jeigu sekasi, viskas gerai, nes visokių priemonių yra. Jeigu rizikingesnės, tai na į tų rizikingesnį verslą nukreiptos, tai gali būti suvalgoma dalis tų pinigų. Bet mes turime labai platų krepšelį tų priemonių. Ir tikrai grįžta tie pinigai, tikrai grįžta, ta prasme ir jie vėl sukami finansinėse priemonėse ir tai reiškia, kad su ta pačia suma arba netgi dar didesne suma tu, nes yra palūkanos mokamos, ane, dividendai mokami, jeigu iš investicijų Ir panašiai. Tai tu ta suma vėl leidi naujas priemones. Tai reiškia, kad tu kelis kartus pasieki verslą nedėdamas papildomų pinigų. Nes kas subsidija, subsidija idėjau, atidaviau, taip, verslas mokėjo mokesčius, įdarbino Sodros, ten visi visas aparatas išlaikomas, viskas gerai. Bet man vėl iš naujo reikia surinkti mokesčius, įdėti pinigų, o finansiniuose tu sukinėji. Ir dar ne tik kad sukinėji, bet dar ir pritrauki. Pavyzdžiui, iš bankų, kuriuos turi per indėlius pinigus, ane jei kartu įdedu į priemonę ir taip jau verslą finansuoji mažesne valstybės lėšų suma.

Pridedant va tuos visus Lizingo bendrovių, tų kurie investuoja rizikos kapitalo fondus. Tai čia yra efektai keli. Ta prasme, kad tu su mažesne suma pinigų pasieki žymiai didesnę efektą su finansinėm priemonėm. Ir mes iš tikrųjų, sukam jau net ne po antrą kartą, o jau po 3 kartą per metus net du kartus grįžo ir važiuoja vėl į priemones pinigai. Tai va taip va yra finansinių priemonių grožis ir dėl to jas labai mėgsta ir Europos Komisija.

Bet jos ne visur gali būti. Čia yra iškart pasakau, kad suprastumėte. Finansinės priemonės gali būti ten, kur yra grąža.

Ką tai reiškia, aš noriu kepti bandeles. Aš jas parduosiu, sugebėsiu grąžinti paskolą, ten palūkanas arba Tarkim, aš darau ten kažkokią inovaciją ir dėl tos inovacijos mano verslas augs. Aš išpirksiu ten tą investiciją, mane nupirks kaip 'Vintedus' už kažkokią kosminę vertę.

Tai Tie pinigai turi grįžti, na ta prasme, aš turiu sugebėti grąžinti, aš turiu tiek uždirbti, kad sugebėti grąžinti ir dar sumokėti, va tuos dividendus ar palūkanas ir panašiai. Tai turi būti

tikrai graža galima. Kaip pasakyti, Turi būti augimas verslui. Tam, kad jisai galėtų Sumokėti Nu tai, trumpai pasakius, finansines priemones gali būti ten, kur yra vat kažkokios pajamos. Kur pelnai uždirbami, gali grąžinti finansines priemones kurias gavo, papildomai dividendais arba palūkanom. Arba finansinės priemonės gali būti ten, kur yra sutaupymas. Nes aš turiu vėlgi tą paskolą grąžinti, tai iš ko aš grąžinsiu, iš to ką aš sutaupau. Pavyzdžiui, žinot daugiabučių modernizavimą. Techniškai - modernizavau, mažiau už šilumą moku iš to sutaupymo, aš grąžinu paskolą.

Jo, o jeigu tai yra tas, kas visiškai neatsiperka, tai, kas yra labai rizikinga, ypač moksliniuose tyrimuose. Ten kur ilgai tyrinėja ir neaišku, koks rezultatas bus. Ten negali būti finansinių Priemonių. Nes ten jau gali būt tikrai subsidijos. Nes Net nežinai, ar bus kažkokia bent graža ir ar sugebės jie grąžinti tuos pinigus. Taip vat ne visur jos gali būti ten kur gali taip, bet ne visur.

Gera, tai galima prie kito klausimo. Bakalauro darbui atlikom ir kiekybinę apklausėlę ir paklausėm žmonių, kurie planuoja sukurti artimu metu verslą, ar jį jau turi, kurią priemonę pasirinktų. Ir dauguma, daugiau nei pusė apklaustųjų, pasirinko, kad rinktųsi paskolas. Tai būtent kodėl tos paskolos? Rizikos kapitalas tai sulaukė labai labai mažai to dėmesio.

Dabar žiūrėkit, paskola yra finansavimas ane, nu man reikia nusipirkti kažką, nusipirkti įrangą, nusipirkti stakles, nusipirkti, nežinau siuvimo mašiną, jei aš noriu siūt. Ar ten Nežinau, Konvekcine krosnį, jeigu noriu restoraną atidaryt.

Tai techniškai paskola yra kas ir tai yra tie pinigai ir jina yra viena iš pigiausių priemonių verslui, ta prasme, kad palūkanos tipiškai nebūna kosmosas, nebent tu finansuojies per tas crowdfundingo platformas. Kur ten 18 gali būti, ar 13% metinių palūkanų. Bet šiaip, jeigu tu iš banko sugebi ar iš kredito unijos pasiskolinti, tu pasiskolinsi už ganėtinai nebrangiai.

Ir tokiems verslams kaip kepyklėlės, restoranėliai, nežinau, kirpyklos, tradiciniams verslams, Tai čia yra pati tinkamiausia alternatyva.

Lizingas yra, pavyzdžiui, toks finansavimo būdas, kuris nenaudojamas šiaip verslui sukurti, jis yra naudojamas dažniausiai nu kaip - įrangą, automobiliai lizinguojami. Jeigu Ten reikia krovinių ir panašiai, tai dažniausiai automobilius perka ne per banko paskolą, o per lizingą, dėl to pačios struktūros to finansavimo. Faktoringas, pradedant verslą, apskritai yra neprieinamas. Todėl, kad tu turi rodyti apyvartas kažkokias tam, kad faktoringuotojas. Čia irgi aš galiu kiekvieną instrumentą pasakoti detalai, kodėl taip veikia ir kaip. Bet jis tiesiog naujam verslui nebus prieinamas. Net nefaktoringuoja. Tai reiškia, kad užmoka už Tave pirkėjui. Reikia papasakoti, kaip veikia tas mechanizmas, bet tu turi turėt srautus per tarpininką tam, kad jisai tavim patiktų ir galėtum faktoringuot. naujas verslas neturi, tai tu neturėsi ką parodyt. Dabar rizikos kapitalas yra brangiausia. Verslui todėl, kad tai iš tikrųjų ateina investuotojai ir akcininkai, įvairiai. Formų yra įvairių, bet tradiciškai tai yra akcijų siekimas. Ir tie akcininkai nori gražos didelės. Jie dirba su tavim, kad tu užaugtum. Ir tai yra tikrai labai Brangus instrumentas, nes atiduoda dalį savo pelno. Tikra to žodžio prasme.

Ir esmė yra tokia, kad jis nėra masinis. Todėl, kad rizikos kapitalo fondai negali investuoti tūkstančius. Va bankai gali skolinti tūkstančiam, ane, nes Ten ne sekama, nežiūrima, neprižiūrima, tas verslas nuolat nesėdi valdybose, nei ieškoma jam kontaktų, tiesiog aš daviau pinigų, nusipirkai, ką turėjai, pasižiūrėjau, išduodamas, ar tu sugebėsi grąžinti sumą, grąžini viskas gerai, aš pas tave nelendu. O rizikos kapitale yra nuolatinis darbas su tuo verslu. Kur yra investuotas. Rizikos kapitalas nebus kepyklai. Nebent ta kepykla bus labai labai labai stipriai moderni ir nežinau, Kažkokia labai ypatinga, išradinga. Rizikos kapitalas investuoja Ten, kur yra augimas ir augimas ne Procentais, o jau dešimtim ir šimtais procentų.

Ir tas pats vinted'as, yra platforma, kur prekiauja dėvėtais rūbais, bet tai yra iš esmės platforma. Tai yra appsas, kuris turi tendenciją išsiplėsti per visą pasaulį.

Ir šitoj vietoj na ir tas pats Trafi programėlė. Na, tai čia yra rizikos kapitalo investicija. Tikrai už to stovi valstybės pinigais rizikos kapitalo investicija. Ir šitoje vietoje jisai plečiasi per visą pasaulį, nes jis iš tikrųjų buvo per olimpiadą Brazilijoje naudojama, naudojama ir liko dabar Brazilijoje. Ir Europoje naudojama, ta programėlė yra ne tik Lietuvoj.

Ir taip jie uždirba pajamas, jie uždirba iš reklamų ir panašiai Tas pajamas ir turi tendenciją plėstis ir tada rizikos kapitalas tinka. elementariai kepyklai niekaip netiks.

Ir vis dėlto rizikos kapitalo ir yra niuansas, kad jis galbūt mažiau žinomas bet kokiam standartiniam verslo darytojui, kurie kūrė kažkokius Tikrai Tuos startuolius, sukasi toj aplinkoj. Jie iš tikrųjų žino daugiau, mažiau, kad bent jau yra girdėję. Kitas dalykas yra rizikos kapitalo dydis. O bijo dėl to, kad ateis kažkoks investuotojas, paskui velnias žino, ar pavogs mano idėją ir kažkam atiduos. Tai vis dar gajus yra toks įsitikinimas. Nes mūsų rizikos kapitalo rinka labai jauna palyginus su, nežinau, su Vakarų Europos šalimi, tikrai čia yra absoliuti tiesa, mes turime tiktai dar antros kartos fondus realiai.

Na čia irgi, reikia aiškinti, kaip jie veikia. Jinai per jauna dar, kad parodyti tuos vat labai

Daug geros praktikos pavyzdžių, bet aš bet ką jau paminėjau, tai yra tas pats Trafi, tai yra Nanovoinix, tai gal teko girdėti, Yra rizikos kapitalo investicija.

Dabar aš taip pat, iškart Monimoto, jeigu teko girdėti dabar tie vertėjai bei vertimo įrangos - Interactio, Tai čia yra rizikos kapitalo investicija.

Žodžiu, eilė. Tokių įmonių galbūt net žinot pavadinimus, bet nežinot, kad už jų stovi rizikos kapitalas. Tai yra įmonės, kurio turi Augimo tendenciją, tarp kitko, įdomumo dėlei vis dar labai daug viešintas pavyzdys, bet čia ne apie rizikos kapitalą tai tas pats, kas caffeine'as.

Pradėjo nuo garantijos, Invegos garantijos. Ir dabar turim tokią įmonę, kokią turim ta prasme.

Ir tai pradėjo nuo paskolos. Suprantat, nes garantija yra ne šiaip, tai yra mūsų įsipareigojimas, jeigu ką, jeigu tu nesugebėsi grąžinti paskolos, mes už tave padengsim dalį jos. Jie norėjo paskolos, neturėjo pakankamai užstato, gavo garantiją. Nu ir dabar, tarp kitko, paskui gavo rizikos kapitalo investicijų ir dar paskolų gavo.

Žinot tuos saldiniukus. Vaisių sulčių, kaip jie dabar vadinasi. Veri Beri. Čia yra Verslumo skatinimo fondo paskola.

Sėkmės atveju matau tikrai nemažai ir tokių gana didelių yra.

Jų yra. Yra tikrai. Kur net nežinot, kas yra, koks yra niuansas dėl to viešinimo. Tame ir esmė, kad taip, jie išsivystė. Taip, jie gavo, bet Visą laiką tarsi nesimato, kad už to, pavyzdžiui, pati Invega stovi. Bet dėl to, kad ne pas mus atėjo finansavimo, jie atėjo pas mūsų rankas. Na, sakykim taip, jie ten apie kredito uniiją, jeigu Veri Beri. Trafi tai čia rizikos kapitalo investicija.

Ir natūraliai mes stumdavom į priekį vietos tarpininkus dėl to, kad Nemašyt, košė nebūtų.

Galvoji, nes paskui susipainioja, nežino į ką eit. Tai Vat jums toks va atsakymas. Bet sakau, po to, ką mes matėm per Koroną, tai teko išeiti į tą viešumą.

Gera, eikim toliau aš galėčiau iki ryto šnekėt apie finansines priemones.

Kitas klausimas, iš to, ką jau minėjot, tai būtent apie tai. Sektorius ir veiklas kur tai labiausiai bus panaudojama galėtų būt per artimiausius 7 metus. Minėjote, kad tai tinka ten tokiom kepykloms ir panašiai, bet tinka ir programėlėm, tai kam tinka ir kam netinka ir kas labiausiai naudosis, tuo gal kažkokia tendencija yra?

Tai va dabar žiūrėkit, aš dar labiau suvelsiu. Girdėjot green deal, ar ne. Teko girdėt, žalia kryptis. Esmė yra tokia, kad Europos Komisija, jos kryptis dabartinės Europos Komisijos tokia, kokia yra sudėtis, Jų kryptis yra tas green deal'as. Tai reiškia, kad tvarumo, žalumo ir panašiai klimato kaitos mažinimas, prisitaikymas prie tos klimato kaitos. bio įvairovės skatinimas, oro netraša, Vandens ir panašiai, ir panašiai. Žiedinės ekonomikos, kas yra žiedinė ekonomika, žiedinė ekonomika, tai yra kaip beatliekinė iš esmės.

Kur jei lieka atliekos, jos panaudojamos kitame, ir taip perdirbama kiek įmanoma, arba, pavyzdžiui, skatinimas naudoti daiktus kelis kartus. Tas pats vinted'as gali būti priskiriamas prie žiedinės ekonomikos, nes jisai skatina neteršti, o naudoti toliau ane, nes yra ten tie visi remontai. Suremontavau kažką, atnaujinau ir naudoju vėl. Tai Vat visas tas yra žiedinė ekonomika, kad kuo mažiau teršti aplinką. Tai šita kryptis yra ir bus.

Kame esmė, patys produktai ir būdas finansavimo, jis tiesiog tinka vienokio tipo verslui, netinka kitokio. Kaip sakiau, rizikos kapitalas jis nei į standartinę kepyklą. Standartinė kepykla ji eis paskolos paskolos, jeigu ją reikia finansavimo. Bet su ta įranga, kurią Jinai nusipirks, tai galbūt ji mažiau teršia gamtą, nes Ten taupys elektrą. Ir tai tikrai prisidės prie to žalio kurso. Dabar esmė yra tokia, kad visa politika judės link, juda, jau eina link to žalumo, aplinkos taršos mažinimo. Ir skaitmeninimo didesnio. Tai reiškia, perėjimo į elektroninę erdvę. Ir panašiai panašiai, robotizacija visa. Jinai jau eina ir ta kryptim, viskas ir keliaus, visas finansavimas, tiek subsidijos, tiek finansinės priemonės. Tikrai tiek, kad pats produktas bus, sakau, pavyzdžiui, paskolos labiau tiks, nors mes jau pradėsim tarp kitko EMTEP teikti paskolas teikti mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtros ir inovacijų projektams.

Bet tam jau specifinės paskolos bus, bet techniškai, jeigu tai yra tradicinis verslas ir tu nori jį žalinti, įgyvendinti ir panašiai, Labiau tiks vienokio tipo produktai. Jeigu tu nori, tikrai bus kažkokie išradimai, nežinau, inovacijos, visa kita, jom bus tiesiog daugiau kitokio tipo produktai, bet visa tai bus nukreipta į žalinimą, skaitmeninimą. Į tai, ką jūs galite pamatyti viešoj erdvėj dabar. Pramonės įmonės ypač skatinamos skaitmenintis. Ir žalėti, ir apskritai visas verslas. Tai nereiškia, kad tikrai išnyks bet kokia verslo finansavimo, tiesiog tradicinio

normalaus verslo finansavimas, jisai tiek neišnyks, tačiau orientacija ir pirmenybė bus labiau į tą visą Žalumą ir skaitmenizaciją. Tai į šitą mes eisime ir su finansinėmis priemonėmis, jau einam ir eisim ateity į priekį. Ir tas labai ryškiai matosi 2021-2027 visam programavime, struktūrinių fondų lėšų ar investavimo investicijų programoj. Nežinau, projektas, matyt, turėjo būti skelbtas viešam. Tai va ten galite pasižiūrėti. pirmas prioritetas, EMTEP'as, kur yra.

Verslo konkurencingumas, tai galit pasižiūrėti, ką ten orientuojamasi ir iš tikrųjų orientuojamasi būtent į tą žalumą. Ir dar yra vienas toks keiksmazodis kaip sumani specializacija. Tai ta sumani specializacija, realiai naudojama būtent tuose mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtros veiklose labiau. Ir sumani specializacija tai reiškia, kur valstybė mato prioritetą būtent va toj inovacijų srityje. Ir dabar aš nežinau, ar jau yra sutarta, kokie bus prioritetai, nes praeitą periodą jie buvo platūs. Ten buvo tikrai atrodo 6 kryptys, dabar lyg

dvi. Tai va ten irgi gali pamatyti ką bus orientuojamas finansavimas, Būtent per tas kryptis.

Iš esmės didžioji dalis tikrai Finansavimas bus kreipiamas į green deal'ą, green deal'o tikslų siekimą ir į digitalisation'ą vadinamą. Bent jau versle. Bet ir ne tik. Tai va, tai ir mes ten iš paskos eisim. Net ne iš paskos, jau kreipiam priemonės.

Paskutinis klausimas būtų tiesiog apie perspektyvas tų 7 metų laikotarpiu, tokių instrumentų panaudojimui ir kaip, sugrįžtant prie to, kaip pati visuomenė, nauji verslai ir tuo daugiau naudos, kaip dėl instrumentų, ar jų bus daugiau? Minėjot, kad atsiranda daugiau ten įvairiom kryptim.

Jo ir čia Vat jums, aš dabar jums visko neišvardinsiu tiksliai, bet pasižiūrėkite, yra tikrai neseniai paskelbtas Išankstinis vertinimas, ES investicijos tikrai daryta visai neseniai, mėnesio bėgy ar dviejų. Tai tikrai turi būti ES investicijose. Būtent struktūrinių fondų.

Ir Ten yra išskirtas gabalas struktūrinių fondų Ten, kur išankstinis vertinimas susijęs su būsimo periodo struktūriniais fondais ir verslu. Tai ten matysis kokie instrumentai planuojami iš struktūrinių fondų. 2021-27 metų. Tai tikrai bus paskolos, tikrai bus rizikos kapitalas ir tikrai bus taip, ten intervention debt'as vadinasi ir panašiai, na jūs pamatysit kas ten yra.

Ir turėsime tikrai paskolų priemonių, kurios bus nukreiptos, kurios bus mūsų tiesiogiai įgyvendinamos ir kurios bus per finansų tarpininkus, jeigu imant produktus. Tikrai bus rizikos kapitalo ir bus, bus ir akseleratorių, akseleravimo fondų bus, ir ankstyvos stadijos fondų bus, ir ne tik to, bus ir Vėlesnės stadijos. kas dar. Bet ką aš bandau pasakyti. Esmė yra tokia, kad yra tam tikri tikslai ir veiklos bus per struktūrinių fondų prizmę, tai yra, pavyzdžiui, pramonės įmonių skaitmeninimas, na arba ten inovacijų diegimas ten kažkame.

Bet už to stovi finansavimo būdas per finansines priemones ir tada tai gali būti arba paskola, arba ten, pavyzdžiui, garantija, arba rizikos kapitalo investicijos. Jeigu yra absoliutus MTEP'as, inovacijos, tai ten dažniausiai bus rizikos kapitalas, jeigu tai yra kažkoks pramonės įmonėms, Reikia įrangą susidiegti, kuri kažkaip ves į tą žalumą, tai čia dažniausiai gali būti paskolos. Dabar esmė yra tokia, kad tam išankstiniam vertinime, matysite struktūrinių fondų, viešas. Šalia to yra dar kiti išankstiniai vertinimai.

Ką mes dar darome ir ką mes darysime, tai mes skatiname alternatyvią rinką taip vadinamą.

Tai yra, nes mes turim keletą tikslų su savo finansinėm priemonėm, tai pirma įgyvendint valstybės politiką. Kažkokią ane tuos žalmus, skaitmeninimus ir panašiai.

Kitas niuansas yra, kad pas mus bankinė koncentracija yra labai didelė, viena iš didžiausių Europoje. Ir mes ką bandom daryti tai, mes bandome nukreipti finansines priemones per alternatyvius finansuotojus. Tai yra, kad atsirastų daugiau taip vadinamų skolos fondų, tai yra fondai, kurie skolina. Kad būtų daugiau tų kitų skolintojų šalia bankų. Kad verslas turėtų iš ko pasiskolinti, mes, pavyzdžiui, turim tą, žinoma, priemonę Avietė, sutelktinio finansavimo platformos, ir mes vieni pirmųjų Europai pradėjom tą daryt. Nes mums kito šaltinio, kaip pasakyti, kito būdo, kaip išeiti iki verslo ir kad verslas gautų pinigų, nes bankai tiesiog visiškai buvo uždarę kranelius verslui arba juos mažino. Tai tikrai, jeigu atsakant ar finansinių priemonių daugės - tai taip. Aš turiu omeny apimtimi ir viskuo tikrai daugės, nes ministerijos bent jau ekonomikos, inovacijų ir finansų, tikrai šitą būdą palaiko. Ir šitoj vietoj ir pati Europos Komisija palaiko. Būtent dėl tų efektų, kuriuos aš minėjau. Ir kad jų daugės, tai daugės. Ir kad nu nu ta prasme, kad verslas naudosis ir bus priverstas tuo naudotis, tai tikrai. Nes subsidijų mažės. Tai va.

Ar manot, kad septynerių metų laikotarpį subsidijos gali būti visiškai pakeistos finansinėm priemonėm ar tai neįmanoma?

Neįmanoma. Ką jau ir sakiau. Yra, yra sritys, kurios niekada nebus finansinės priemonėse finansuojama. Nes, pavyzdžiui, plataus švietimo neprafinansuosi. Arba ten nežinau. Ten, kur nėra tokių, kaip ir sakiau, pajamų generavimo, to gražos generavimo arba sutaupymų ten jau niekaip finansinių priemonių nepadarysi.

Gal bus daugiau derinamos subsidijos su tokiom priemonėm?

Taip, bus, mes derinam jau ne pirmi metai, kada mes derinam. Algų kompensavimas yra derinamas, Darbo užmokesčio va kur aš minėjau. Verslumo skatinimo fondas, mikrokreditai ir mes paskui Turime priemonę, Kad tiem, kurie gavo paskolas, jie gali kreiptis dėl subsidijos darbo užmokesčiui savo darbuotojams.

Nes mikrokreditus gauna pirmamečiai. Ir antrais metais jam dar vis reikia kažkokio pastiprinimo, ten antrais, trečiais metais, kad jis išgyventų. Tai techniškai mes dar duodam subsidijas darbo užmokesčiui, nes darbo užmokestis yra pačios didžiausios išlaidos tipiškai įmonės gyvenime. Tai mes kažkiek kompensuojam darbo užmokestį ir padeda jiems toliau stiprėti. Taip pat yra variantų, mes dabar akseleravimo fondus leidžiam. Ne iš tikrųjų tikrąja to žodžio prasme leidžia priemonės, nes tai yra jau antrą kartą akseleravimo fondų. Bet juose mes įdiegsime subsidijų dalį, tai yra pačiai pačiai pradžiai. Ta Prasme ateina į rinką, tokie reiškiniai, kaip hackatonai. Tuo metu atsiranda komandos, žmonės tam, kad galėtų dirbt ties savo idėja, ir jai skirti dėmesio bus teikiamos subsidijos tam išgyvenimui, Kol yra ta idėja dirbama. O ir kol verslas paskui, ta prasme, Paprastai atsiranda įmonės, įkuriamos įmonės ir jau galima į jas

investuoti. Tai Vat, o tuo pačiu instrumentu po ta pačia kepure, bus ir tie grantai, tas gabaliukas grantu ir pačios investicijos rizikos. Tai va, tokių variantų yra įvairiausių variantų. Yra, pavyzdžiui, dalies paskolos nurašymas. Ne vertimas grąžinti, grubiai pasakius, reiškia pavertimas graantu, ar ne, subsidijų. Jeigu tu ten pasiekei kažkokį rezultatą, mes leisime EMTEP paskolas, tikiuos labai neužilgo. Kur, jeigu viskas gerai, bus pasiekti rezultatai, kurių žadėjo pasiekti, taip techniškai, Mes leisim nurašyti dalį, nurašysim dalį paskolų. Ir aišku, kad padovanosim dalį paskolos iki 20% berods, paskolos.

Tai vat ir yra kombinavimas grantu su finansinėm priemonėm. Tokie yra pavyzdžiai.

Aš labai daug diskutavau su Europos Komisija, apie tai ir įvesim kartu draugiškai su Europos Komisija reglamente struktūrinių fondų Būsimo periodo tokį laisvesnį kombinavimą.

Nes iki šiol tai buvo labai ribotai ir reikėdavo keitinėti tarsi reglamentą tam, kad tu galėtum tą daryti. Dabar yra daug laisviau ir žiūrėsime, visi mokysimės. Bet šitas, Šitas yra tikrai, kaip čia pasakyt, ant bangos. Ir manau, kad naudos. Tai va, nes tikrai reikia atmokėti nuo grantų verslą, nes natūralu. Bet ne visur, kaip ir sakiau, ne visur gali įgyvendinti finansines priemones, deja. Nu, bet taip yra.

Na, supratau. Tai tiek ir klausimų turėjome. Ačiū už pokalbį.

Respondentas 2

Tai pirmas klausimas būtų: kaip vertinate viešųjų finansų instrumentų verslui aktualumą ir patrauklumą visuomenei? Ar apie tokias galimybes visuomenė pakankamai informuota?

Aš manau, kad šiai dienai tų priemonių tikrai, ne tai kad yra pakankamai, bet tikrai stengiasi valstybė, kad jas sukurti, kad jos būtų ir manyčiau, kad tikrai Bandoma prisidėti prie to, kad įmonės ar Gyventojai galėtų tomis priemonėmis pasinaudoti. Kad yra pakankamai, drįsčiau teigti.

O, tarkim, tas informacinis aspektas - ar manot, kad visuomenė yra pakankamai informuota?

Gal taip man irgi sunkoka, taip jau vienareikšmiškai vertinti, ar ne. Tai sakyčiau, kad aišku visą laiką, jei būtų daugiau to viešinimo, tai tikrai būtų nuo to geriau. Na, man atrodo, kad jeigu kam reikia tokios informacijos, gali surasti.

Gera, supratau. Kitas klausimas būtų, kaip manote, šiuo metu siūlomi tie viešųjų finansų instrumentai yra pakankamai efektyvūs?

Štai vėlgi tuomet mes kalbame, apie tas perspektyvas reiktų gal kalbėti. 2021-27 metų perspektyvoje tai dar sakyčiau na, kad, Jos yra tik pradžia. Ir galbūt dar šiandieną sunku vertinti tą patį efektyvumą, nes dar tos priemonės nelabai įsivažiavusios yra tai, jeigu bandyti vertinti iš tos perspektyvos. Na, pavyzdžiui, galimybė gauti finansavimą verslo startuolių steigimui ar tenai kažkokiai veiklai transformuoti, vykdyti. Bet drįsčiau teigti, kad tų priemonių yra, dar ten parodyt per covidą perspektyvą, valstybė, sakykime, viešieji finansai, priemonės buvo sukurtos. Jos buvo kaip čia paleistos ir verslas galėjo į jas aplikuoti, kreiptis. Sakyčiau, kad jos veikia gana efektyviai. Sakyčiau, nuo vidurkio kažkur į geresnę pusę eičiau.

Kitas klausimas, mes atlikome kiekybinę apklausą šita tema, tiesiog apklausiame žmones, kurie ketina įkurti savo verslą arba jį jau turi. Didžioji dalis respondentų, daugiau nei pusė, pasirinko paskolas kaip tą instrumentą, kurį rinktųsi, o, pavyzdžiui, rizikos kapitalą pasirinko vos keli. Tai bandome suprasti, kodėl būtent taip pasiskirstė?

Tai sakyčiau, Kad paskola Galbūt lietuviams yra kol kas tokia įprasčiausia, įprastinė Pinigų pritraukimo forma. Paskola iškart reiškia tai, kad tikėtina iš viešųjų finansų žmogus ją gaus Pakankamai mažomis palūkanomis.

Pavyzdžiui, lyginant nei iš kokio komercinio banko, Aš manau, kad reiktų žiūrėti į tas pačias sąlygas, bet manau, Kad žmonės mato jas patrauklias dėl mažų palūkanų ar bent dėl palūkanų kompensavimo. Tada tos paskolos jums kaip ir nekainuoja.

Ir atitinkamai, na, Paskolos, aš manau, tai visgi susiję su rizika nevykdyti įsipareigojimų. Reikia kiekvieną kartą žiūrėti, Kas atsitinka, bet jeigu manau, jog tos paskolos blogiausiu atveju negrąžintų, Tai galbūt kažkokia dalimi rizikuotų savo veiklos. Bet tikriausiai nebūtų galima kaip nors restruktūrizuoti ir atiduoti vėliau, ir taip toliau, ir panašiai.

Galbūt už ją reikia įkeisti kažkokio tai turto, Kas irgi gali būti patrauklu. Tai dėl to aš manau, kad grąžinimo sąlygos yra patrauklios, galbūt lyginant su kitomis priemonėmis.

Ir atitinkamai ir sėkmės atveju tu pasiėmei paskolą, įgyvenai kažkokį projektą, Savo veiklą išplėtei ar transformavai ir visos akcijos, Visa nauda tolimesnė, visas pelnas, visos pajamos augs.

Kai Tuo tarpu jeigu mes kalbame apie rizikos kapitalą, tai jau Tikriausiai kalbama apie tai, kad na, Pritraukiant kapitalą, pritraukiant tuos pačius pinigus į savo įmonę, jau dalies akcijų reiks atsisakyti. Įleisti į valdymą, galbūt ko nebūtinai Lietuvos verslininkai dar nori, pats nori būti Šeimininkas.

O būtent kurie Instrumentai per artimiausius 7 metus būtų aktualiausi? Ar paskolos taip ir liks toks absoliutus lyderis, ar ir kitus prisijaukins visuomenė?

Na, aš manau, irgi labai priklausys čia nuo Valstybės politikos. Tad tikriausiai visi labiausiai norėtų gauti, pavadinčiau kokiomis nors dotacijomis. Kur tu išleidi visus pinigus, sakykim, tu kažką padarai, bet grąžinti nereikia.

Tai paskolos galbūt jau eina į tą, kad pasiskolino. Bet jeigu dar gerom labai sąlygom, irgi man patrauklu. Dabar jei jau man kainuoja kažkiek mano verslo dalies akcijų.

Ar ten reikia prisitraukti naujų investicijų ir taip toliau. Investavimo forma reikia atiduoti grąžą ir panašiai, ir panašiai. Na, tikėtina tas patrauklumas iš to, kuris nori gauti finansavimo, tai va tokia eiga būtų į nepatrauklumą. As, manau, kad, Vis labiau Europos Sąjungos, kaip čia lėšos, viešieji finansai Turėtų tą atsiperkamumo elementą, investicijos elementą.

To kaštų naudos elementą, tai yra, kad jos būtų ne tik išdalinamos, bet kažkokios atsirastų Multiplikatoriai ir duoda ne 100% bet duoda 60% finansavimą. Būk mielas, iš kažkur prisitrauk kitą ir taip toliau, ir panašiai. Man atrodo, pati valstybė ir Europos Sąjungos politikai, eina į tai, kad tie pinigai būtų kiek įmanoma panaudoti efektyviau, nes juos viena ar kita forma reikia sugrąžinti.

O jeigu žiūrėti iš to galbūt aktualumo pagal verslo veiklas, man atrodo, šita dekada, septynerių/šešerių metų laikotarpiu eina į Tvarumo transformaciją, klimato kaitos mažinimo transformaciją. Tai aš manau, kad verslai galima sakyti bus priversti, ar jie norės, Ar juos aplinka įpareigos keistis, aplinka - tie patys klientai, mes kaip vartotojai. Eiti tvarumo link, klimato kaitos mažinimo link ir to pasekoje, aš manau, kad tokie instrumentai irgi bus aktualūs, jeigu taip į temą žiūrėti. Klimato kaita, energetinis efektyvumas, žalėjimas, tvarumas ir panašiai.

Taip. Ir tada tiesiog kokias perspektyvas įžvelgiat jų panaudojimui ir apskritai, ar jų daugės? Ar tų instrumentų populiarumas augs?

Na, aš manau, kad augs. Aš manau, kad augs ir šituo laikotarpiu viešųjų finansų įtaka Tikrai nemažės.

Ir matom, kad kaip tik vėlgi centriniai bankai Daug pinigų įlieja į ekonomikas ir įeina per viešuosius finansus, vyriausybių, valstybių sprendimus, taikomas programas ir panašiai. Tai aš manau, kad galimybių pasinaudoti bus.

Aišku dar ta viena va irgi tema yra vėl ta besitęsianti covid pandemija. Vėlgi, kiek tų viešųjų finansų dar reikės dar esamai Pandeminei situacijai spręsti ar pereisim į tą popandeminę fazę. Norėtumėm jau kaip ir eiti į po, bet kaip ir besitęsianti.

Tai va, aš manau, kad dar šitoj vietoj irgi tas viešųjų finansų vaidmuo, Ir nenoriu tai vadinti perspektyva, bet nu ši sritis, pandemija, popandeminis laikotarpis. Perspektyvos yra, nes ir toliau, Vis dėl to viešasis kapitalas, viešieji instrumentai, viešos investicijos, Jos yra svarbios, jos yra reikalingos.

Jos turi arba tą tvarumo transformaciją padėti įvykdyt, ar padėti verslui, suvaldyti tokias situacijas kaip pandemija ir panašiai.

Dėkui, čia jau būtų visi klausimai. Labai dėkoju už pokalbį.

Respondentas 6

Klausimas dėl tokių viešųjų finansų instrumentų verslui aktualumo, patrauklumo ir, kaip manot, ar visuomenė tiesiog yra pakankamai apie tai informuota, kad tokia galimybė yra?

Iš tikrųjų tam numatytos yra viešinimo lėšos, jeigu pinigai yra iš struktūrinių fondų, yra įmetami į finansinius instrumentus, tai tiek INVEGA, tiek pati ministerija ganėtinai plačiai skleidžia informaciją, kiek kokių instrumentų yra, kam skirti tie instrumentai. Apie ką tos priemonės, užsakomi tam tikri straipsniai ir per įvairias žinias, per radiją, tai, mano supratimu, kad pakankama. Klausimas, kiek žmonės domisi iš tikrųjų ta tema ir kiek jiems aktualu. Bet INVEGA tikrai yra „brand“as“, jai yra virš 20 metų, tai tikrai yra žinoma institucija.

O būtent apie atskiras tas rūšis, ar manote ar pakankamai yra, na, tarkim, informacijos apie kiekvieną atskirą rūšį?

Kai gimsta konkretus instrumentas INVEGA tikrai išeina su pranešimais ir tikrai būna labai daug kalbama apie konkrečią priemonę, kuri, tarkim, jeigu kalbama apie finansinį instrumentą, tai viešinimo ten būna tikrai nemažai. Ministerija paprastai leidžia pranešimą spaudai, jie būna suderinti – INVEGA leidžia, ministerija leidžia. Tiesiog tai darom kartu.

Kitas klausimas tai, kaip manote, ar šiuo metu siūlomi finansų instrumentai yra pakankamai efektyvūs?

Iš tikro apie finansinių instrumentų poveikį buvo visai neblogas, vertinimas neseniai padarytas Finansų ministerijos užsakymu. Jeigu gerai atsimenu, BGI Consulting darė tą vertinimą. Galite tiesiog pasidomėti išvadomis. Finansiniai instrumentai yra suvertinti nuo 2007 -2013 metų finansavimo laikotarpiu, kiek buvo sudėta į fondą, kiek ir grįžusių lėšų pereita per kiekvieną finansinį instrumentą, tame tarpe ir paliesti ir 2014-2020 m, pinigai atėję iš struktūrinių fondų, aišku, nes tai neapsiriboja vien tiktais struktūriniais fondais finansinių instrumentai. Tai ir poveikiai ten paskaičiuoti buvo. Šiaip galima tą vertinimą rasti ES investicijose, kaip ir visus kitus vertinimus. Jie yra viešai prieinami, o darbas yra gal poros mėnesių senumo.

Dėkui pasidomėsiu. Trečias klausimas kitos gal toks labiau specifinis, jau apie instrumentus būtent, bet atlikome bendrą kiekybinį tyrimą ir apklausėme žmones, kurie planuoja kurti verslą arba jį plėsti. Daugiau nei pusė respondentų pasirinko, kad rinktųsi paskolą būtent tam. Tai kaip manote, būtent kodėl paskola? Ar tai efektyvumo, ar informavimo klausimas?

Būtent šito klausimo, matyt, neatsakysiu, kodėl būtent paskola, nes galbūt ne visi žino, kad dar yra valstybės garantijos, bet garantuojama tiksliai 80% tokios garantijos. Kas liečia rizikos kapitalą, tai turi būti įdomus tavo investicija ir turi būti įdomi įmonė. Daugiausia startuoliams rizikos kapitalas taikomas. Ir įvairių stadijų būna tas rizikos kapitalas tiek ankstyvos, tiek jau pažengusio verslo, tai čia, matyt, nuo įmonės pobūdžio nuo idėjos, nuo visko, kai į tavę investuoja rizikos kapitalistas arba verslo angelas. O kalbant apie paskolas, tų paskolų mes turime savo portfelių labai įvairių, tai, matyt, nuo sąlygų labai priklauso, nes kalbant apie naują programavimo laikotarpį, tai ir lyginti, tarkim, su šiuo programavimo laikotarpiu arba su 2007 -2013 metais, tai tais metais buvo tokių labiau platesnių mastų finansinių instrumentų, kurių pagrindinis siekis ir tikslas buvo sudaryti tą prieigą prie finansavimo šaltinių. Ta prasme buvo tiesiog SVV subjektai, kuriems pagerini tą prieigą prie finansavimo šaltinio. O 2014- 2020 jau to masto tokio nesigavo. Iš struktūrinių fondų ta prasme jau rinkoj galbūt „gap“ai“ yra, nes tie pinigai, kurie buvo 2007-2013 metais jie sukasi, jie turėtų būti skirstomi tiems patiems tikslams. Tik 2014 -2020 atsirado jau nišinių priemonių, ta prasme daug konkretesnių veiklų, kurių forma, tiesa, buvo finansinė priemonė ir dažnu atveju tai buvo paskola vienokia ar kitokia. Jau ateinama į 2021 metus 7 juolab kad matome, kad problemos Lietuvoje dar, tarkim, kažkokios tai jau siaurėja, mes jau nekalbu apie visą rinką, nes ten vėl tie pinigai sukasi ir grįžta. Mes jau kalba, apie pagrindinius, „trend“us“ Europos Komisija ir Lietuvos, apie skaitmeną versle ir apie žalinimą versle. Bet jeigu tai yra technologija, jeigu tai yra įrangos pirkimas, tai mes jokių subsidijų šiame periode tikrai neteiksime, bus vien tiksliai lengvatinės paskolos. Kodėl lengvatinės paskolos, nes iš principo kitus instrumentus galima dar aišku derinti su garantijomis, dalinam palūkanom tų paskolų, bet jau rizikos kapitalas įprastai į tokių įrenginių įsigijimą neinvestuoja. Tai realiai tavo investicija iš pradžių eina, paskui eina grąža ir tu gali atiduoti, savo tą paskolą tų sugrįžusių lėšų reiškia sugeneruotos apyvartos pagrindu tai jos siaurėja. Iš didelio rinkos masto, tiesiog verslo plėtrai dabar jau šiame periode jų „scope“as“ sumažėjo, o 2021 – 2027 metais dar jis siaurėja. Dėl ko sakau: šitie dalykai tampa labai nepatrauklus finansiniam tarpininkams, jie visą laiką nori tiesiog rinkoje plačiai naudojamų finansinių instrumentų, be jokių apribojimų kad nebūtų taikoma amžiaus sumanios specializacijos strategija kad, nereikėtų, tarkim žiūrėti, investicijos kurios būtų susijusios tiksliai su, MTEP, o ne inovacijų, diegimu. Atsiranda dar, tarkim, tokios siauros veiklos kaip pramonės įmonių skaitmenizavimas veiklos, kai grynai su skaitmeninimu yra susiję, atsiranda dalykai kurie susiję su beatliekine/maža atlikeine gamyba, kuri iš principo irgi yra įranga, be ji kitokia. Tai kuo daugiau apribojimų finansiniams tarpininkams. tai yra papildomi kaštai, jie nenoriai dalyvauja, bet tam yra INVEGA turintis statusą investuoti tai reiškia suteikti lengvatinės paskolas pati be finansinių tarpininkų pagalbos.

Ir tai bus 2021 -2027 laikotarpiais pradėta?

Taip, nes ateina nauji pinigai, naujas laikotarpis, dėl kurio šiuo metu mes su komisija, deramės tai, taip. Bet, aišku niekas nenuneigia ir nepaneigia tu visų buvusių laikotarpių, pinigų, nes tie, pinigai, finansiniai finansinių priemonių turi revolvingo instrumentą ir kas yra gerai - su mažesne pinigų sumą pradžioje tu tiesiog gali pasiekti didesnius rodiklius, paremti didesni

įmonių skaičių, dėl to, kad jie tau grįžta. Tai reiškia poveikis ekonomikai yra didesnis tik ten kur, yra ekonominė grąža kur yra pajamas generuojantys projektai, iš savęs - ekonominiai įverčiai skaičiuojasi -ten turėtų būti taikomos finansinės priemonės, o jau subsidijos lieka tikrai ten kur matosi kad tau tikrai be jos negali arba tai yra minkštos veiklos, kurios iš savęs negeneruoja jokių pajamų, arba tai yra neatsiperkančios veiklos iš savęs ta prasme tokios, su didele labai rizika kai dažnu atveju būna kažkur tai ypatingai moksliniuose tyrimuose darbo pradžioje bet ne iki rinkos tai tam tikrai, nei rizikos kapitalistai nei paskolų davėjai taip sakant nefinansuoja šitų dalykų, nes pernelyg didelė rizika: tu nežinai ar dar tu rinkoje turėsi produktą, ar tau dar kažkurioje vietoje jo visas tyrimas žlugs ir tu turėsi grįžti į pirminę stadiją ir dirbti iš naujo.

Supratom, kaip galima teigti, kad subsidijos vistiek iki 2027 metų vis dar liks?

Jos lieka, bet nevisur. Taip sakant, taip jos lieka minkštomis veikloms. Tarkim mokymai, pavyzdžiui, kažkokie net tinklaveikos veiklos, kažkokios tokios, kur grynai kaštai, bet nekur, yra investicijos į technologines inovacijas. Ten tikrai šitų dalykų nėra. Mes nieko absoliučiai nesubsidijuojam yra vien tikrai finansiniai instrumentai, vienokia ar kitokiai arba jų kombinacijos.

Tada toks klausimas apie sektorius. Tai būtent kokiuose sektoriuose ar veiklos srityse tai bus naudojama plačiausiai diegiami įrankiai ir tie pinigai?

Nu, tai mes naudojame versle nu tik, kad tas verslas nevienalytis. Vieni instrumentai nukreipti nukreipti, tarkime, į startuolius, kurie grynai susiję su startuoliais su jų pradžia, su jų plėtra ar kiti instrumentai nukreipti į pramonės įmones, kurios susijusios su tuo, kad vyksta pertvarka, nu tranzicija tiek žalioji, tiek skaitmeninė pertvarka, kiti instrumentai yra nukreipti į tokių įmonių modernizavimą per technologijų inovacijų diegimą regionuose, kurios ir tos įmonės yra trumposiose grandinėse, o tai reiškia yra susijusi tarpusavyje gaminamo produkto pavidalu. Klientai, paprastai mažos, vidutinės įmonės, visokios skirtingo tipo ir skirtingo VRK, sakykim, jeigu kalbam apie ekonominės veiklos rūšių klasifikatorių kodus iš skirtingų. Kai kur yra gali būti STS objektai gali būti ta prasme, kad su verslo liudijimais arba su individualia veikla. Tai tų instrumentų yra įvairių ir priklausomai nuo verslo stadijos arba nuo verslo pobūdžio, įvairių finansinių instrumentų, bet čia tai finansinio instrumento, tiesiog yra išdava pačios suplanuotos veiklos, kuria mes siekiama tam tikro pokyčio ir rezultato šalies mastu, kur yra problema mes sprendžiame problemas ir tam skiriamos investicijos, pažangos lėšos.

O gal galėtumėte kažkaip nežinau bendrai išskirti, kokias problemas rinkoje matote 2021-2027 metų laikotarpiu?

Tai jeigu kalbant apie europinius, tai europinės programos, kaip ir visos žinomos, visą laiką būna ta mūsų veiksmų programa struktūrinių fondų dabar ji vadinasi – 2021 -2027 metų investicijų programa. Tai mūsų ministerijos pinigai yra sudėti pirmam ir antram prioritetui.

Antram prioritete ten subsidijos, bet pirmam prioritete finansinių instrumentų ir finansinių priemonių labai daug. Jau judama į finansinę formą, sakykim taip, finansavimo formą, kur finansiniai instrumentai. Ten jos „TUIinės“, sakykim taip, tiek RND veiklos, tiek skaitmeninio veiklos, ar tai su žiedinė ekonomika susijusios veiklos. Toliau yra „RRF“as“, tas naujos kartos Lietuvos planas, kuris buvo patvirtintas ir jame irgi yra dalis subsidijų, dalis yra finansinių instrumentų. Ten finansinių instrumentų, tikrai mūsų ministerijoj nėra daug. Daug kas susiję su startuoliais, nes visur kitur subsidijos. Ir komisijos tiesiogiai valdomos programos, kai visą laiką, ta prasme, jie tiesiog turi galbūt kitus pavadinimus „update“intus“, tokius kaip „Horizontas“, kaip „Digital Europe“ ir visos kitos. Tai tiek. Aišku, yra dar naujas dalykas, kuris vadinasi „Teisingos pertvarkos fondas“ čia kas liečia sanglaudos politikos kontekstą. Tai dar jisai yra programuojamas, nes teisingas pertvarkos fondų planas turi būti parengtas ir jo pagrindu bus iš principo skirtas tikrai 3 regionams ir dėl tos link neutralios klimato kaitos tranzicijos. Nuo 50 metų transformuojasi į 3 dideles įmones ir čia pasekmės tiesiog šalinamos tam tikruose regionuose, kuriuose įmonės gyvena, tiesiog dėl perėjimo prie neutralios klimato kaitos, tačiau čia toks specifinis yra. Yra visokių: inovacijų fondas, pačios komisijos yra modernizavimo fondas, tai įvairių yra. Pinigų tikrai yra įvairių, bet aišku ten ne visur yra tiesiog yra pinigai - dalis pinigų ateina per finansines priemones, reiškia, jos turės tą „revolvingo“ efektą, o kai kur yra tiesiog subsidijos, nes neįmanoma tų finansinių priemonių pritaikyti.

Tai paskutinis klausimas apie perspektyvas, viešųjų finansų visų instrumentų būtent 7 metų laikotarpį. O kaip supratau, tai, kaip ir tikslas, yra juos populiarinti pasakyčiau, plačiau naudoti? Gal galėtumėte plačiau pakomentuoti apie tokias perspektyvas panaudojimo?

Jeigu bendrai kalbėti taip : iš laikotarpio į laikotarpį, mes tų pinigų turim finansiniams instrumentams žymiai daugiau, ta prasme tiesiog ta forma keičiasi - nuo subsidijos mes vis tiek nueiname link finansinių instrumentų. Tas yra daroma sąmoningai, nes kai kurios sritys tiesiog jos yra ganėtinai pelningos, jos gali generuoti grąžą ir tie patys pinigai tiems patiems verslams yra investuojami ir tokiu būdu tie pinigai lieka Lietuvoje ir toliau kelia mūsų šalies rodiklius vienoje ar kitoje srityje. Subsidijos yra pravalgomos - taip yra efektas, galbūt net „midterm“o“ ar ilgalaikis efektas sukuriamas. Bet vėliau mes vėl turim prašyti tų pačių pinigų, tai turime galvoti apie įvairius finansus ir galvoti, kaip dalį pinigų tikrai, kur yra galimybė investuoti per fondus. Čia yra pinigai, o šaltinis, tai čia jau antrinis klausimas, europiniai šaltiniai, visi kokie jie čia bebūtų, jie turi savo spalvą, jie turi savo tam tikrus, aš turiu omeny spalvą dėl to, kad turi savo reikalavimus, turiu savo reglamentus, ganėtinai griežtus, tai ten labai labai kažko nepriplanuosi, apart to kokie yra komisijos reikalavimai.

Ačiū!

Respondentas 1

Tai tada gal pradedam mūsų interviu. Pradėkim klausimus. Taip, tai pirmasis klausimas būtų: kaip vertinate viešųjų finansų instrumentų verslui aktualumą ir patrauklumą? Ir ar manote, kad visuomenė pakankamai informuota apie tokias galimybes?

Na, turbūt, tie kas serijiniu verslu užsiima tai žino kur kreiptis ir kokia ta nauda. Gal ten kiekvienos naujienos nebūtinai sugaudo, bet turbūt gal labiau yra, kad kai toj temoj esi, tada gal ir pusiau automatiškai pasižiūri, o ką ten Invega. Ji kažką gal turi. O tiem kas, sakykime, pirmą, ne pirmą, mažiau susigaudo, tai dažnai yra kažkokia skylė, tokia man atrodo, žinių. Dažniausiai šiaip, nebūtinai susigaudo finansavimo tuose instrumentuose, metoduose, o dar jų tose spalvose, kokios jos gali būti. Šiaip ne ypatingai man atrodo, labiau yra polinkis kaip nors iš savų kažką daryt. Aišku, yra, būna visokių reklaminių kampanijų - vat passimk paskolą ar kaip nors ten, gauk ten kompensavimą. Negali sakyti, kad pasyviai tą daro kaip nors Invega, bet ar yra sukurti tokie natūralūs, kaip čia sakyt, keliai. Nu vat pradėjau UAB'ą, atsidariau sąskaitą. Ar bankas antru klausimų po to, kai pasirašiau sąskaitos sutartį, ar jisai man įgrūdo Invegos paketą? Ne. Nu kokio nors tu nueik, pažiūrėk ar dar kažką tai tokio nėra. Patys bankai nebūtinai pardavinėja. Tai tada pats turi, galbūt susigaudyt ir tada nueiti į banką. Tokio mechaniškumo tai man atrodo gal biški trūksta.

Bet kas ieško, tas randa, taip?

Taip, jeigu ieško, tikrai randa. Jeigu ieškot tobulumo, tai sakyčiau faina būtų, jeigu būtų vos ne taip robotizuotai kažkurioje vietoje, pro kurią turi praeiti, kad toje vietoje tave pagautų.

Gera supratom, tada antras klausimas būtų. Taip, tai ar manote, kad šiuo metu tiesiog siūlomi viešųjų finansų instrumentai yra pakankamai efektyvūs?

Manau, kad taip. Ten su išlygomis galima ten, tai aišku neturiu jų visų galvoj sau susirašęs. Bet eilė tokių bazinių dalykų prisidaro, paskolos garantijos - super. Palūkanų kompensavimas - super. Ir ten ką nors. Bankų portfelio garantijos - super. Ir pinigais didžioji dalis aš suprantu ir sueina į tuos reikalus. O kokia nors ten, kitokie tie produktai. Ten jie mažesni pagal volume'ą. Kokio nors, jeigu žiūrėt. Ale Lietuvoje ar čia jie nulemaintys, tai nebūtinai, bet va tas garantijų, palūkanų, skolos tema - tai šaunuoliai. Viską gerai jie daro. Dėl tos rizikos kapitalo aš suprantu, čia irgi įeina į sąrašą čia tų, ką daro tai, ką dar gerai padarė, prikūrė tų fondų. Viskas veikia. Ar efektyvu? Taip, efektyvu, čia, taip kaip yra lūkestis, kad turėtų veikti, tai sakyčiau taip ir veikia viskas.

Taip, tada kitas klausimas būtų. Mes atlikome šiam bakalauro darbui ir kiekybinę apklausą, paklausėme žmonių, kurie turi verslus arba planuoja kurti, ar jie naudotųsi viešųjų finansų instrumentais ar ne. Ir kokiais naudotųsi, kurie naudotųsi. Daugiau nei pusė repondentų, atsakė, kad rinktųsi paskolą. O štai tai koks rizikos kapitalas labai labai mažai dėmesio susilaukė. Tai kaip manote, kodėl būtent tokia situacija yra?

Tai čia dvi priežastys yra. Viena, kad mes tebesame paskolos kultūros šalis. Ir būtent paskolos, net ne obligacijų. Kaip tokio formato net ir to nesugeba išvynioti dar. Vienas, o kitas, tai rizikos kapitalas iš esmės yra intervencija, skirtingai nei paskolos. Tai. Tą intervencija reikia suvokti kaip ir teigiamą veiksmą. O tai kol to suvokimo nėra, tai tada nėra ko ten ir eiti pas tą rizikos kapitalą. Kitas dalykas, aišku, yra, kad ne visiems tas rizikos kapitalas skirtas. Jeigu paskola yra skirta iš esmės visiems, tai rizikos kapitalas ne visiems, kai kurie verslai yra tiesiog nesukurti tam rizikos kapitalui. Tai kažkokie tokie 3 blokai turbūt.

O kaip įsivaizduojate, tarkim, 7 metų laikotarpį? Sakyčiau, rizikos kapitalas, mano asmeniniu supratimu, startuoliams yra labai gerai. Bet kiek kalbėjom su kitais ekspertais, iš tiesų pagrindinė to priežastis buvo išskirta intervencija. Įsikišimas į valdybą, kitokie reikalavimai pardavimo lygtais ir taip toliau. Ar įsivaizduojate, kad ne tie startuoliai gal 7 metų laikotarpyje šiek tiek prisijaukins šitą finansavimo būdą? Ar visgi Lietuvai kaip ir nėra tokių perspektyvų?

Tai garantuotai prisijaukins. Užvakar buvau čia angelų tema, kažkoks angelų tas tinklas. Jie rodė ten tą savo dinamiką, kiek angelai investavo per paskutinius kelerius metus. Tai, lyginant su dabar, pamiršau, dvidešimtus ir dvidešimt pirmus metus. Tas pokytis teigiamas yra 4 kartai. Angelai investuoja į startuolius. Ten aš neatsimenu, gal jau ir triženklis skaičius yra. Ir tai, kas vyksta, yra dar užuominų užuominos tikrai. Visko bus daugiau. Šiaip tas rizikos kapitalas, didele dalimi, yra susijęs su verslumo vystymusi. Ir rizikos kapitalo naudojimas, nes, pavyzdžiui, ta logika, serijinio verslininko, ji išeina iš to, kad aš nekuriu verslo tam, kad palikti savo durnam sūnui. Aš jį kuriu tam, kad jį parduoti ir po to durnam sūnui ar protingam sūnui nežinau, ką darysiu su tais su pinigais. Bet neapkraunu savo ateities kartų savo per dideliu namu. Ir savo viltimis, kad mano vaikai gyvens su manimi ir anūkai gyvens su manimi ir taip toliau, tai čia ta pati logika. Kur verslas laikomas instrumentu. Tokio tipo galvojimas yra išraiška verslininko brandos. Ir jisai eksponentiškai auga. Tikrai ten žiūrėsime, kas ten bebūtų Lietuva ten, nežinau, priklauso, kaip skaičiuosi. Kartais atsilieka nuo nežinau ten, Švedija, UK, kas tik nori, bebūtų, kitos Europos Vakarų šalys, kartais atsilieka Lietuva nuo jų. Rizikos kapitalo investicijų dalimi nuo GDP. Ir nu niekur čia nedingsi. Kartu su GDP augimu komplikuojasi verslas, sudėtingėja, protingėja, beprotingėdamas tampa brandesnis. Ir ten yra vis daugiau vietos tam sudėtingam santykiui, kuris yra vadinasi, kuris vadinasi rizikos kapitalo investicija.

Tai galim manyt, kad 7 metų laikotarpiui paskolos išliks, bet rizikos kapitalas taip pat didės.

Taip, taip, tai čia ir gaunasi, nėra kad turi vienas kito sąskaita vykti, čia yra tiesiog augant ekonomikai, pats pyragas didėja. Proporcija, galbūt paskolų mažės. Bet kiekis didės, nes tiesiog ekonomika didės. Kad proporcija to sudėtingų, sudėtingų instrumentų tikrai didės ir eksponentiškai.

Jeigu taip labai greitai sugrįžti prie skaičių, tai aš dabar bijosiu pasakyti, bet kokius 8 metus atgal atsukus, o gal 10 metų atgal atsukus. Baltijos šalyse investuojančių fondų kapitalas bendras buvo koks 100 milijonų, o dabar yra geras milijardas. Tai čia dešimt metų. Ir tas greitis, jis didėja, augimo greitis.

Per 7 metus gali labai pasikeisti.

Aš čia dar nepradėjęs kalbėti apie tai, kad šitie mūsų vienaragiai exit'ų pridarys ir panašiai. Jie pradės angelais darytis ir investuoti čia, nu, didžiulis augimas nusimato.

Tai kitas klausimas būtų, kokiuose sektoriuose, ar verslo srityse šie instrumentai būtų naudojami plačiausiai ateityje?

Žinokit, man atrodo, per sektorius gal ir ne visai. Nes tas rizikos kapitalas. Susiduriu yra bėdų su apibrėžimu, kas yra rizikos kapitalas. Nes jei nueiti į anglų kalbą, tai jeigu tai vadinti venture capital, jis yra kalbama apie ankstyvą etapą. Jeigu kalbėti apie tai platesnį tokį suvokimą, vadinasi private equity. Equity jame įeina daugiau etapų ir vėlesnių etapų.

Tai nežinau, kaip jūs, kurį etapą nagrinėjat.

Mes daugiau venture kapitalą.

Jeigu venture, tai tada turbūt labiau tikėtina, kad venture bus vis tiek kažkas arčiau soft'o. Tai kas ten, juk yra kažkokios bazinės temos. Fintechas, žalioji, climate plačiąja prasme. Agri, kas irgi yra biški climate. Tikrai yra daugiau, čia visokių deeptech'ų, ko galima prisigalvoti. Turim japonų kolegų, kurie čia į tą deeptech'ą lenda. Nežinau, masėse iš esmės, juk rizikos kapitalas yra apie kažką, kas disrupt'ina, o kai disrupt'ina, tai trupučiuką sunku prognozuoti, nes disrupt'ina būtent dėl to, kad niekas nesuprognozavo to.

Kaip aš supratau, ir net iš ekspertų, ir iš visko rizikos kapitalą mato gana neigiamom spalvom, kad va intervencija, reikės parduoti ir panašiai, bet kažkaip užmiršta tą faktą apie tai, kad vis tiek žinias gauna, profesionalų pagalbą, ir visko, tai kaip manot, ar tas požiūris pasikeis?

Aš tą žodį intervencija naudoju tam, kad aiškiau būtų. Nu. Dabar ar čia neigiamas, neneigiamas šio. Galvoju, ar čia išeina taip.

Tai toks įspūdis mums susidarė po kitų interviu, nes iš tikrųjų daugelis kitų, dėl rizikos kapitalo, na taip, nesakyčiau, kad jį teigiamai įvardina.

Nežinau, man sunku kartais suprasti, nes gana dažnai buvo, ir dar iš seno kartais lieka tokia kvaila retorika, kur yra priešpastatymas. Kapitalą prieš bankus. ir tipo nu, tai dabar tai taip, čia vienas be kito neveikia ir dėl to man. Aš nesuprantu tos temos, o dabar. Jeigu kalbėt apie tą anksti ankstyvą etapą ir bankus, tai bankai tam ankstyvame etape išvis nedalyvauja, tai jie net neturėtų tame turėt nuomonės. Nes iki banko kol dar kas nors tai ten jau bus kažkas kitas, jau nebe venture capital reikalas.

Jeigu iš tų founder'ių logikos, tas venture capital, o ką jis duoda. Aišku, yra būsenų, kur tas venture capital nebūtinai reikalingas. Bet yra eilė būsenų, kur jis yra neišvengiamas. Ir privalomas. Ir tada, aišku, tu renkiesi tuos partnerius, kad jie tau tiktų, bet vis tiek jie turi ten savo nuomonę kažkaip jie išreiškia. Tai yra to augimo kaina, kur jie tą fantastinį augimą konstruoja. Aišku, yra toks atskiras žanras, diskusijos, kokia iš tikrųjų nauda iš to venture capital, ar jie tiktai biškį praveda bapkių ir po to ateina pasiimti grąžos. Yra ir taip, tai logiškas žanras, bet čia kaip ir visur, vieni teikdami čia šiuo atveju investavimo paslaugą duoda naudos, kiek mažiau duoda naudos, jeigu esi durnas ir išsirenki prastą partnerį, tai čia jau tavo bėdos. Nežinau, kaip reiškinys, manau, didžiąja dalimi teigiamas. Iš esmės teigiamas.

Supratau, tai paskutinis toks klausimėlis. Jau kalbant apie visus bendrai viešųjų finansų instrumentus, tai kokias perspektyvas įžvelgiate, ar tų priemonių daugės? Ar verslas vis labiau prisijaukins, pavyzdžiui, Invega ir panašias priemones kaip variantą pasifinansuoti?

Invega save labai gerai save integruoja. Nėra pati iš savęs juk, beveik nėra, pati iš savęs davėjas nėra toks kaip. Šalia privataus sektoriaus įgalinantis, uždidinantis, užgreitinantis privatų sektorių. Tai čia labiau kiek. Kiek dar jie vienas kitą ten sumotyvuos, kad daugiau to, ką Invega daro, jie darytų. Tai mano supratimu, kelias eina tik į viršų, aš nematyčiau, kad kažkaip mažėtų. Pavyzdžiui, Invegos įsitraukimas. Gal ten formos gali keistisi. Gal ne toks palūkanų kompensavimas, kitoks portfelio garantijos, o ne individualios. Kažkokie tokie dalykai. Bet jis turi tokią jau įprastą fundamentalią rolę, kurioje aš netikiu, kad kam nors tiktų, kad sumažėtų. Augant ūkiui, tai tada tiesiog didės kartu su ūkiu. Jeigu tokia kredito kredito tema kalbėt. O ta equity temą, jeigu žiūrėti. Tai jo čia atsiranda ta VIVA, VIPA ten, padaro reikalus. Tai ten daugiau gal ir kaip ir aišku, kas vyksta su kreditu, taip nėra aišku, kas vyksta su equity dalimi, nes valstybė yra biški pasidrabsčiusi institucijų. Su tema, kuri turbūt turėtų būti kažkokioje vienoje organizacijoje, ar tai Invega, nesvarbu kokioje. Tai aš turbūt ten laukčiau visų pirma, kad nors susisettlintų, kad kažkokia viena organizacija, kuri daro tuos equity produktus, investuoja į fondus ar pati investuoja į įmones, nesvarbu, ką darys.

Ir kažkaip Invegos stiliuje, kad dalyvautų kaip palaikytojas ekonomikos, o ne kaip tiesioginis dalyvis, nes tiesioginis dalyvis, tu tampi konkurentu, tada būni mažesnis. O jeigu palaikytojas ekonomikos, tai tu dirbi su visais, įgalini visus, kažkam garantuoji, kažkaip darai. Equity srityje irgi yra instrumentų, kurie gali tą dydį pasiekti dar. Kaip aš dabar šneku, jie to

nėra dar pradėję daryti, gal jau yra supratę, bet dar nėra pradėję daryti, bet kelias man atrodo tik toks. Tai čia per tuos 7 metus tikėtina, kad pavyks jiems ten tas visas tas institucijas suklijuoti į vieną ir tada pavyks sukurti produktus, kurie leidžia greičiau augti, dabar jie auga, bet galės daug greičiau.

Tai galima tikėtis kažkokio administracinio pasikeitimo būtent, pavyzdžiui, rizikos kapitalo?

Aš taip įsivaizduoju, nes skolos temoj yra iš esmės sutvarkyta dabar ir čia. Iš tikrųjų mušasi.

Finansų ir ūkio ministerija, kaip suklijuoti VIPA, VIVA ir INVEGA į vieną daiktą, kad equity dalis būtų vienoje institucijoje. Jeigu sugebės visi per save perlipti. Tai ta institucija kažkur ten gims ir bus labai gera ir tvarkinga. Dabar yra nebloga, bet galėtų būti daug geresnė.

Tikėkimės, kad pavyks. Tai tada tiek klausimų, ačiū už pokalbį.